

# PIGMALIONAS

Romantinė penkių veiksmų istorija

## PIRMASIS VEIKSMAS

*Kovent-Gardenas.\* Vasaros vakaras. Ketvirtis dvyliktos. Žliaugia lietus. Iš visų pusių girdėti kaip padūkę taksi signalai. Praeiviai, ieškodami prieglobsčio, bėga į turgaus pastatą arba po šv. Povilo bažnyčios portiku, kur jau sustoję keletas žmonių, jų tarpe vakarinėmis suknelėmis d a m a s u d u k t e r i m i. Visi paniūrę žvelgia į lietu, tik vienas vyriškis stovi nusigręžęs nuo kitų, matyt, įnikęs į savo užrašų knygutę, kurioje stropiai kažką žymisi. Bažnyčios laikrodis muša pirmąjį valandos ketvirtį*

Duk t ė (stovėdama tarp dviejų centrinių kolonų, arčiau kairiosios). Sustirau į ragą. Kurgi pasidėjo tas Fredis? Jau dvidešimt minučių, o jo vis nėra.

Motina (dukteriai iš dešinės). Gal dar ne dvidešimt. Bet taksi mums suieškoti jau galėjo.

Praeivis (damai iš dešinės). Be pusės dvyliktos ir nelaukit, poniai; juk dabar žmonės važiuoja iš teatrų. Išvežios visus, tada gausite.

Motina. Bet mums būtinai reikia taksi. Neįmanoma taip stovėti ligi pusės dvyliktos. Tai baisu.

Praeivis. Aš gi čia niekuo dėtas, poniai.

Duk t ė. Jei Fredis būtų sumanesnis, tai rastų taksi prie teatro.

Motina. Argi jis kaltas, vargšelis?

Duk t ė. Kiti jau rado. O ko jis negali?

*Iš Sauthempton-strito pusės nuo lietaus įlekia Fredis ir sustoja greta jų, suskleisdamas permirkusį skėtį. Tai dvidešimties metų jaunuolis, su fraku, jo kelnų kiškos nuo pažemių visiškai šlapios*

Duktė. Ką, negavai taksi?

Fredis. Kur ten gausi, visur kaip iššluota, nė vienos mašinos.

Motina. Ak Fredi, nejaugi nė vienos? Matyt, blogai ieškojai.

Duktė. Tai nepakenčiama. Gal manai, kad pačios leisimės ieškoti?

Fredis. Sakau gi, visi užimti. Lietus prapliupo labai staigiai ir netikėtai, todėl visi puolė prie taksi. Buvau nuėjęs ligi Čering-kroso, o paskui kiton pusėn, kone ligi pat Ladgeit-cirko, bet visur taksi išstvarstyti.

Motina. O Trafalgar-skvere bandei?

Fredis. Ir Trafalgar-skvere nė vieno nėra.

Duktė. Ar tikrai bandei?

Fredis. Net ir prie Čering-kroso stoties buvau. Manai, kulniuosiu ligi Hamersmito?

Duktė. Niekur tu nebuvai!

Motina. Iš tikro tu niekam tikęs, Fredi. Eik dar syki; ir be taksi negrįžk.

Fredis. Kas iš to, tik kiaurai permirksiu.

Duktė. O kaipgi mes? Taip ir stovėsime čia per naktį skersvėjų pusplikės? Esi kiaulė ir egoistas...

Fredis. Na, gerai, einu jau, einu. *(Išskleidžia skėtį ir pasileidžia Strendo pusėn, bet susiduria su gėlių pardavėja, skubančia nuo lietaus, ir išmuša jai iš rankų pintinę su gėlėmis)*

*Akinantis žaibo plykstelėjimas, po kurio tuoj pat trenkia perkūnas, tarsi akompanuodamas šiam įvykiui*

Gėlininkė. Na, na, Fredi! Ko, mielas, leki kaip akis išdegęs?

Fredis. Atsiprašau. *(Nubėga)*

Gėlininkė (renka išmėtytas gėles ir deda atgal į pintinę). Štai jums ir mandagumas! Dvi puokštes žibuoklių sumynė į purvą. (Prisėda ant kolonos cokolio, dešiniau damos, ir skirsto gėles)

Ji visai nepatraukli. Kokių aštuoniolikos, gal dvidešimties metų, bet ne vyresnė. Ant galvos — plokščia juoda šiaudinė skrybėlaitė, savo amžiuje mačiusi gausybę Londono dulkių bei suodžių ir vargu ar kada ragavusi šepečio. Merginai ištrinkti galvą būtų ne pro šalį: plaukai jau pasidarę kažkokios gamtoje nesutinkamos, pelių spalvos. Juodas nutriušęs paltas vos ligi kelių, įsmaugtās per juosmenį. Iš po palto matyt rudas sijonas, o ant jo — šiurkšti drobinė prijuostė. Batai visai išklypę. Pagal savo išgales, ji, žinoma, švari, tačiau šalia damų atrodo labai murzina. Jos veido bruožai ne blogesni už jų, bet neprižiūrimi; nepakenktų jai ir dantų gydytojo paslaugos

Motina. Iš kurgi žinote, kad mano sūnus vardu Fredis?

Gėlininkė. Ak, tai jūsų sūnus? Na, jei būtumėt auginusi kaip tikra motina, tai anas mokėtų gražiau elgtis! O dabar žiūrėkit, išdraikė vargšės mergaitės gėles ir kad bent skatiką duotų... Gal nors jūs man sumokėsit?

Duktė. Niekio panašaus, mama, nemokėk. To be-trūko!

Motina. Nesikišk, Klara, leisk man. Smulkių turi?

Duktė. Ne. Turiu tik šešių pensų monetą.

Gėlininkė (su viltimi). Aš galiu iškeisti, gerbiamoji ponja.

Motina (Klarai). Duok man tą pinigą.

*Klara nenoromis atiduoda*

Taigi. (Merginai) Čia jums už gėles.

Gėlininkė. Didžiai jums dėkinga, ponia.

Duktė. Tegul duoda gražos. Tokios puokštės kai-  
nuoja tik po pensą.

Motina. Laikykit liežuvį, Klara, prašau tave.  
(*Merginai*) Gražą galite sau pasilikti.

Gėlininkė. Labai dėkui, ponia.

Motina. O dabar sakykite, iš kur žinote šito jau-  
nuolio vardą?

Gėlininkė. Aš visai nežinau.

Motina. Pati girdėjau, kaip vadinote jį vardu.  
Nebandykite manęs apgauti.

Gėlininkė (*prieštaraudama*). Būta čia ko apgau-  
dinėti! Pavadinau Fredžiu, galiu pavadinti Čarliu —  
kaip pavadinsi, taip nepagadinsi, jei kalbi su nepažis-  
tamu žmogum ir nori būti mandagi. (*Atsisėda šalia sa-  
vo pintinės*)

Duktė. Šeši pensai vėjais! Tikrai, mama, galėjai  
Fredžio nepainioti į šią istoriją. (*Bodėdamasi pasitrau-  
kia už kolonos*)

*S e n y v a s   d ž e n t e l m e n a s — smagios kariškio  
povyzos — įbėga, slėpdamasis nuo lietaus, ir nuleidžia  
skėtį, nuo kurio čiurkšlėmis bėga vanduo. Jo kelnės,  
kaip ir Fredžio, nuo pažemių šlapios. Apsirengęs fraku  
ir užsimetęs lengvą apsiaustą. Atsistoja ten, kur pirma  
stovėjo duktė*

Džentelmenas. Br-r-r!

Motina (*džentelmeniui*). Sakykite, sere, ar dar  
nesigiedrija?

Džentelmenas. Deja, ne. Prieš kelias minutes  
dar smarkiau prapliupo. (*Eina prie kolonos, kur sėdi  
gėlininkė, užkelia ant cokolio koją ir pasilenkęs atrai-  
toja šlapias kelnės*)

Motina. Dievuliau mano! (*Nusiminusi pasitrau-  
kia prie dukters*)

Gėlininkė (*naudodamasi tuo, kad kariškio išvaizdos džentelmenas taip arti, bando užmegzti su juo draugiškus santykius*). Jei dar labiau prapliupo, tai ženklas, kad tuoj nustos. Tad aukščiau galvą, kapitone, ir nupirkite iš vargšės merginos kokią gėlytę.

Džentelmenas. Gaila, neturiu smulkių.

Gėlininkė. Galėsiu jums duoti gražos, kapitone.

Džentelmenas. Iš sovereno?\*) Aš smulkesnių nerasiu.

Gėlininkė. Pasiuto. Pirkite iš manęs gėlytę, kapitone, vis tiek pirkite. Turėsiu gražos iš pusės kronos\*. Va šita už du pensus.

Džentelmenas. Nebūk įkyri, mergyt, gražiai elkis. (*Rausiasi po kišenes*) Tikrai neturiu smulkių... Palaukite, štai pusanтро penso, jeigu užteks. (*Pasitraukia prie kolonos*)

Gėlininkė (*apvilta, bet nusprendusi, kad pusanтро penso geriau negu nieko*). Dėkui, sere.

Praeivis (*gėlininkei*). Tu žiūrėk, duok jam už tai gėlių. Ten va toks tipas stovi ir rašosi kiekvieną tavo mielą žodelį.

*Visi atsisuka į vyriškį su užrašų knygele*

Gėlininkė (*išsigandusi pašoka*). Kas čia blogo, jei su tuo džentelmenu pakalbėjau. Gėles pardavinėti man leidžiama, tik ant šaligatvio lipti nevalia. (*Isteriškai*) Aš dora mergina! Kaip dievą myliu, nieko tokio nesakiau, teprašiau nupirkti iš manęs gėlytę.

*Visuotinis klegesys; dauguma palaiko gėlininkę, bet peikia jos perdėtą jautrumą. Solidūs ir pagyvenę tapšnoja jai per petį, drąsindami tokiais žodžiais: — Tik nepradėk žliumbti. — Kas gi tave skriaudžia? — Niekas ir nemano pačios liesti. — Kam čia kelti tokį triukš-*

ma? — Na, na, nurimk. — Būta čia ko! . . Ir kt. Tie, kuriems išseko kantrybė, liepia užsičiaupti ir klausia, ko jai galų gale trūksta? Žmonės, būreliu stovintieji atokiau, aplamai nesusigauja, kas čia vyksta, todėl grūdasi arčiau ir dar sukelia didesnę triukšmą savo klausimais ir išvedžiojimais: — Ko ten susiriejo? — Ką jinai padarė? — Kur jisai? — Seklys ją pagavo ant meškerės. — Kuris? — Tasai? — Taip, anas va, kur ten stovi. — Išviliojo iš to pono pinigų. — Ir t. t.

Gėlininkė (*sumišusi ir apkvaitusi, braunasi pro minią arčiau senyvojo džentelmeno ir gailiai rauda*). Sere, neleiskite manęs apskūsti. Jūs nenumanote, kuo tai kvepia. Už tai, kad kalbinau džentelmenus, jie mane apšauks nedora moterimi, nebeleis prekiauti ir išvys į gatvę. Jie. . .

Užrašinėtojas (*ateina iš dešinės, paskui ją grūdasi visi kiti*). Na jau, na jau, palūkėkit! Kas gi jus, kvailute, nuskriaudė? Kuo jūs mane laikote?

Praeivis. Nėra ko bijoti, tai džentelmenas, pažvelkite į jo batus. (*Aiškina užrašinėtojai*) Jinai, sere, galvojo, kad esate persirengęs faraonas.

Užrašinėtojas (*labai susidomėjęs*). O kas yra persirengęs faraonas?

Praeivis (*nemokėdamas apibūdinti*). Tai yra. . . na, tai yra persirengęs faraonas, taip sakant. Kaipgi dar pavadinsi? Na, savotiškas skundikas.

Gėlininkė (*vis dar isteriškai*). Galiu prisiekti biblija, nesakiau nė žodelio. . .

Užrašinėtojas (*įsakmiai, bet nepiktai*). Na, pakaks, pakaks. Argi aš panašus į policininką?

Gėlininkė (*dar toli gražu netikra*). Tai kam vis rašėtės į knygelę? Iš kur man žinot, ar teisingai užsirašėte mano žodžius? Na, parodykite, kas ten apie mane pasakyta.

*Užrašinėtojas atverčia užrašų knygėlę ir tvirtai ją laiko merginos panosėje, o minia, stengdamasi per jo petį perskaityti, kas parašyta, taip stipriai remia, kad silpną žmogų išverstų iš kojų*

Kas čia dabar? Taip žmonės nerašo. Nieko nesuskaitau.

Užrašinėtojas. O aš galiu. (Skaito, tiksliai mėgdžiodamas jos tarseną) „Aukščiau galvą, kapitone, ir nupirkite iš vargšės merginos kokią gėlytę.“

Gėlininkė (labai susisielojusi). A, dėl to, kad ji kapitonu pavadinau? Nemaniau nieko blogo. (Džentelmeniui) O, sere, neleiskite už tokį žodį mane tempti į nuovadą. Pasakykite...

Džentelmenas. Į nuovadą? Betgi aš niekuo jūsų nekaltinu. (Užrašinėtoji) Iš tikrųjų, sere, jeigu esate seklys, tai ne jūsų reikalas ginti mane gatvėje nuo jaunų moterų, kai aš to visai neprašau. Žmonės aiškiai matė, kad mergina negalvojo nieko blogo.

Visa minia (atvirai reikšdama nepasitenkinimą policija ir sekliais). Aiškus daiktas, taip ir yra. O kas jums darbo? Žiūrėkite savo reikalų. Išskirti jis nori, ir tiek. Užsirašinėja žmonių žodžius, kur tai matyta? Mergina nepasakė jam nė žodžio. O kas čia baisaus, jei ir pasakė? Gražu, nėra ko sakyti — mergina ir nuo lietaus negali pasislėpti be užgauliojimų. Ir t. t. ir pan.

*Labiausiai prijaučiantieji veda merginą atgal prie kolonos, ji vėl ten atsisėda ant cokolio ir bando sutramdyti savo jausmus*

Praeivis. Kad jis ne seklys. Šiaip landus padaras, nerimsta savo kailyje, ir viskas. Sakau jums, tik pažvelkite į jo batus.

Užrašinėtojas (atsigręždamas į jį, linksmai). O kaip ten laikosi jūsiškiai Selsyje?

Praeivis (*įtariai*). Kas jums sakė, kad mes iš Selsio?

Užrašinėtojas. Nesvarbu kas. Jūs iš ten kilę. (*Merginai*) Kaip jūs atsidūrėte taip toli į rytus? Gimėte juk Lisongrove.

Gėlininkė (*išsigandusi*). Vaje, kas gi čia blogo, jei išvažiavau iš Lisongrovo? Ten ir kiaulė negyventų, o jie dar lupo iš manęs puspenkto šilingo\* per savaitę. (*Verkia*) O-o-ū-hu...

Užrašinėtojas. Gyvenkite, kur norite, tik liaukitės šitaip klykusi.

Džentelmenas (*merginai*). Na, ramiau! Jis negali jūsų užkabinti: turite teisę gyventi ten, kur jūsų širdis geidžia.

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis (*įsiskverbdamas tarp užrašinėtojo ir džentelmeno*). Pa-vyzdžiui, kad ir Park-leine.\* Gal pasvarstysim butų klausimą, ką?

Gėlininkė (*nūtyla, melancholiškai parimusi ant savo pintinės; paskui kalba pati sau labai gaudžiu balsu*). Aš dora mergina, tikrai dora.

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis (*nekreipdamas į ją dėmesio*). O ar žinote, iš kur aš kilęs?

Užrašinėtojas (*nedvejodamas*). Iš Hokstono. *Minioje kai kas sukikena. Žmonių susidomėjimas užrašinėtojo pokštais didėja*

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis (*nustebęs*). Taip ir yra! Kelmai rautų! Viską žinote, ką ir besakyti.

Gėlininkė (*vis dar neįstengdama užmiršti skriaudos*). Jis neturi jokios galios kištis! Jokios...

Praeivis (*jai*). Žinoma, neturi. Ir tu nenusileisk. (*Užrašinėtojui*) Klausykite, kas davė jums teisę viską

žinoti apie žmones, kurie visai nenori, kad kištumėt nosį į jų reikalus? Kur jūsų raštiškas leidimas?

Keli praeiviai (*padrąsinti šios, kaip jiems atrodo, juridinės aplinkybės*). Taip, kur leidimas?

Gėlininkė. Tegul sau šneka, kas tik jam ant seilės užaina. Neprasidėsiu su juo, kas jis man!

Praeivis. Jums nuspiaut į mus, taip? Gražu būtų pažiūrėti, kaip jis džentelmenui krėstų tokius pokštus.

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis. Taip! Jeigu jau dedatės burtininku, tai pasakykite, iš kur kilęs štai jis?

Užrašinėtojas. Čeltenhamas, Herou,\* Kembridžas ir Indija.

Džentelmenas. Tikra tiesa.

*Visi juokiasi. Dauguma jau neabejotinai perėjo į užrašinėtojo pusę. Girdėti šaukiant: — Viską žino! — Beria kaip žirnius. — Girdėjote, kaip jis tam ponuliui viską išrėžė? — Ir pan.*

Dovanokite, sere, jei paklausiu, iš ko gyvenate? Gal kartais rodote šiuos pokštus miuzik-hole?

Užrašinėtojas. Buvo tokia mintis atėjusi. Gal kada imsiu ir parodysiu.

*Lietus liovėsi, ir minia pamažu pradeda skirstytis*

Gėlininkė (*nepatenkinta, kad pasikeitė žmonių nuotaika*). Koks jis džentelmenas, džentelmenai vargšų mergaičių neskriaudžia.

Duktė (*netekusi kantrybės, be ceremonijų prasisakverbia priekin ir nustumia džentelmeną, kuris mandagiai pasitraukia į kitą kolonos pusę*). Kur prasmego tasai Fredis? Aš gausiu plaučių uždegimą, jei dar ilgiau turėsiu stovėti tokia skersvėjų.

Užrašinėtojas (*pusbalsiu, paskubomis žymėdamasis, kaip ji taria žodžius*). Erlskortas.

Duktė (*piktai*). Malonėkite tas įžūlias pastabas pasilaikyti sau.

Užrašinėtojas. Argi aš ką sakiau balsu? Tikrai netyčia taip išėjo. Prašau atleisti. Jūsų motutė, be abejonės, iš Epsomo.

Motina (*išeina į priekį ir atsistoja tarp dukters ir užrašinėtojo*). Kaip įdomu! Tikrai užaugau Storaledi-parke, netoli Epsomo.

Užrašinėtojas (*linksmi kvatojasi*). Cha-cha-cha! Po velniais, koks pavadinimas! Atsiprašau. (*Dukteriai*) Jums, berods, taksi reikėjo?

Duktė. Nedrįskite manęs kalbinti!

Motina. Klara, susimildama!

Duktė tik *piktai gūžtelia pečiais ir pasipūtusi nueina į šalį*

Būtume jums taip dėkingos, sere, jei rastumėte taksi.

*Užrašinėtojas išsiima švilpuką*

O, ačiū jums. (*Eina prie dukters*)

*Užrašinėtojas skardžiai sušvilpia*

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis. Še tau! Sakiau, kad jis persirengęs policininkas.

Praeivis. Švilpukas ne policijos, tokiu švilpia sportininkai.

Gėlininkė (*vis dar neužmiršdama nuoskaudos*). Jis neturi teisės atimti iš manęs gerą vardą. Man geras vardas reikalingas kaip ir bet kuriai damai.

Užrašinėtojas. Nežinau, ar pastebėjote, bet jau pora minučių, kai nebelyja.

Praeivis. Tikrai nebelyja. Ko gi anksčiau nesaikėte? Nebūtų reikėję čia gaišti, klausantis jūsų kvailos šnekos! (*Nueina Strendo pusėn*)

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis. Galiu pasakyti, iš kur jūs. Atvykote iš Anvelio. Keliaukite sau sveikas atgal.

Užrašinėtojas (*paslaugiai*). Iš Hanvelio.\*

Sarkastiškai nusiteikęs praeivis (*stengdamasis raiškiai tarti kiekvieną žodį*). Dėkui, mokytojau. Cha-cha-cha! Iki! (*Pašaipiai paliečia skrybėlę, tarsi atiduodamas pagarbą, ir nužingsniuoja*).

Gėlininkė. Šitaip gąsdinti žmones! Kad taip ji patį pagąsdinus!

Motina. Visai prasiblaivė, Klara. Galime paėjėti iki autobuso. Eime. (*Pasikaišo sijoną ir nuskuba Strendo link*)

Duktė. Bet taksi...

*Motina jos nebegirdi*

Ak, kaip įkyrėjo! (*Supykusi eina iš paskos*)

Visi išsiskirstė, liko tik užrašinėtojas, džentelmenas ir gėlininkė, kuri sėdi ir tvarko pintinę, pusbalsiu guosdamasi

Gėlininkė. Vargšė mergužėlė! Jai ir taip gyventi sunku, o čia dar visokie gainioja ir ūdija.

Džentelmenas (*grįžta tenai, kur anksčiau stovėjo, — į kairę nuo užrašinėtojo*). Sakykite, kaip jūs tai darote, jei ne paslaptis?

Užrašinėtojas. Čia tik fonetika. Tarimo mokslas. Tai mano profesija — ir drauge mano aistra. Lai mingas žmogus, kuris iš savo aistros gali pragyventi. Bepigu iš šnektos atpažinti airį arba jorkširietį. O aš apsiimu šešių mylių tikslumu pasakyti bet kuriam anglui, nuo kur jis kilimo. Londoniečiams dar tiksliau — ligi dviejų mylių. Dažnai ir gatvę galiu nurodyti.

Gėlininkė. Sarmatą turėtų, bails toksai ir boba!

Džentelmenas. Bet ar iš to galima gyventi?

Užrašinėtojas. O, žinoma. Ir dar kaip! Mes gyvename išsišokėlių amžiuje. Žmonės pradeda Kentištaune\*, teturėdami atšauoniasdešimt svarų metinių pajamų, o baigia Park-leine su šimtu tūkstančių. Kentištauną jie mielai pamirštų, bet išsiduoda, kai tik prasižioja kalbėti. O aš galiu juos išmokyti...

Gėlininkė. Žiūrėtų savo reikalų ir neužkabinėtų vargšės mergaitės...

Užrašinėtojas (*iširdęs*). Moteriške! Tuojau liaukitės biauriai kniaukusi arba pasiieškokite prieglobsčio prie kitos dievo buveinės.

Gėlininkė (*priešindamasi, bet nelabai tvirtai*). Turiu tokią pat teisę čia būti, kaip ir jūs, jei tik man patinka.

Užrašinėtojas. Moteris, iš kurios lūpų skamba tokie klaikūs ir šlykštūs garsai, neturi teisės būti bet kur... neturi teisės gyventi! Atminkite, kad esate žmogiška būtybė, kad jums duota siela ir dievo dovana — artikuluota kalba; kad jūsų gimtoji kalba — tai Šekspyro, Miltono ir Šventojo rašto kalba. Ir pagaliau nustokite kvaksėjus kaip perekslė višta!

Gėlininkė (*visiškai apstulbusi žiūri į ją iš padilbų, nedrįsdama pakelti galvos, su nuostaba ir baime*). A-a-a-o-o-o-ū!

Užrašinėtojas (*išsitraukdamas užrašų knygutę*). Dangau! Kokie garsai! (*Rašosi, paskui atlošęs galvą skaito, tiksliai kartodamas tuos pačius balsius*) A-a-a-o-o-o-ū!

Gėlininkė (*pokštas jai patiko, ir prieš savo norą jinau juokiasi*). Pasiuto!

Užrašinėtojas. Girdėjote, kaip kalba šita būtybė? Juk su tokia gatvių kalba ji ištūnos dugne ligi pat savo amžiaus galo. Na, o aš, sere, apsiimu per tris mėnesius padaryti taip, kad bet kuriame pasiuntinybės baliuje ją visi palaikytų hercogiene. Netgi ga-

lėčiau jai užtikrinti kambarinės ar pardavėjos vietą, nors tam reikia tobuliau mokėti kalbą. Naujiesiems milijonieriams aš kaip tik panašias paslaugas ir darau. Ir iš to pelno dirbu tikrą mokslinį darbą fonetikos srityje ir dar priedo truputį eiliuoju Miltono poezijos dvasia..

Džentelmenas. Aš pats studijuoju Indijos tarmes ir...

Užrašinėtojas (*karštai*). Nejaugi? Tai gal pažįstate pulkininką Pikeringą, „Šnekamojo sanskrito“ autorių?

Džentelmenas. Aš ir esu pulkininkas Pike-  
ringas. O kas jūs būsit?

Užrašinėtojas. Henris Higinas, „Universa-  
liosios Higinso abėcėlės“ autorius.

Pikeringas (*entuziastingai*). Aš atvykau iš Indijos, norėdamas susipažinti su jumis.

Higinas. Aš ketinau vykti į Indiją, norėdamas susipažinti su jumis.

Pikeringas. Kur gyvenate?

Higinas. Vimpol-stritas, dvidešimt septyni-A. Aplankykite mane rytoj.

Pikeringas. Aš apsistojęs Karltono viešbutyje. Eime kartu, pavakarieniausime, pasišnekučiuosime.

Higinas. Gerai, sutarta.

Gėlininkė (*Pikeringui, kai jis praeina*). Pirkite gėlelę, gerasis pone. Įsiskolinau už butą.

Pikeringas. Tikrai neturiu smulkių. Atleiskite... (*Išeina*)

Higinas (*sukrėstas merginos suktumo*). Melage! Juk sakeisi galinti iškeisti pusę kronos.

Gėlininkė (*pakyla, viskam pasiryžusi*). Neturit jūs širdies, akmuo širdies vietoje, štai kas! (*Sviedžia pintinę jam po kojomis*) Šekit, turėkitės, bala jos nematė, už viską šeši pensai!

*Bažnyčios laikrodīs muša antrąjį ketvirtį*

Higinas (laikrodžio dūžiuose jam pasigirsta dievo balsas, smerkias už fariziejišką abejingumą vargšei merginai). Tai paakinimas. (Oriai pakėlęs skrybėlę, paberia į pintinę saują monetų ir nuseka paskui Pikerinę)

Gėlininkė (suranda pusę kronos) A-o-ū! (Suranda porą florinų\*) A-a-o-ū! (Pakelia dar keletą monetų) A-a-a-a-o-ū! (Suranda pusę sovereno) A-a-a-a-a-a-o-ū!!!

Fredis (iššoka iš ką tik sustojusio taksi). Galų gale radau. Ei, jūs! (Merginai) Kur anos dvi damos, juk jos čia laukė?

Gėlininkė. Nuėjo prie autobuso, kai nustojo lyti.

Fredis. O taksi man užkorė? Perkūnas trenktų!

Gėlininkė (didingai). Nesirūpinkite, jaunuoli. Aš keliausiu namo taksi. (Plaukte nuplaukia prie mašinos)

*Šoferis ištiesia atgalį ranką ir prilaiko duris, kad mergina negalėtų įlipti*

(Supratusi, kodėl šoferis ja nepasitiki, rodo kupiną saują monetų) Aštuoni pensai man juokas, Čarli.

*Jis išsišiepia ir pradaro duris*

Eindžel-kortas, Druri-leinas, tuoj pat už Mikldžono žibalo krautuvės. Pažiūrėsime, ką tu gali iš savo mašinėlės išspausti. (Sėda į mašiną ir užtrenkia duris)

*Taksi pasijudina*

Fredis. Še tau kad nori!

## ANTRASIS VEIKSMAS

Rytojaus diena. 11 valanda ryto. Higinso laboratorija Vimpol-strite. Pirmo aukšto kambarys, langais į gatvę, matyt, skirtas svetainei. Užpakalinėje sienoje suveriamos durys; įėję dešinėje pusėje prie sienos matote kampu sustatytas dvi dideles spintas su kartotekomis. Tame pat kampe rašomasis stalas, ant kurio — fonografas, laringoskopas, mažiųjų vargonėlių komplektas su dumplėmis; be to, ištisa eilė stiklo gaubtais apdengtų dujinių degiklių, kurie gumine žarnele sujungti su vamzdžiu sienoje; keletas įvairaus dydžio kamertonų; natūralaus dydžio modelis, vaizduojąs žmogaus galvos piūvį su kalbos padargais, ir dėžutė su vaškinų cilindų atsarga fonografui

Židinys taip pat dešinėje pusėje; greta jo, arčiau durų — patogus odinis fotelis ir anglių dėžė. Ant židinio viršaus — laikrodys. Tarp židinio ir stalo — lentynėlė laikraščiams

Kitoje pusėje, į kairę nuo centrinių durų — spintelė su neaukštais stalčiais. Ant jos telefonas ir abonentų knyga. Kairįjį kampą ir sieną užima fortepijonas, kuris siauruoju galu atsuktas į duris; vietoj įprastos muzikanto kėdutės — suolas per visą klaviatūros ilgį. Ant fortepijono desertinė lėkštė, prikrauta vaisių ir saldinių, daugiausia šokoladinių

Kambario viduryje baldų beveik nėra. Be fotelio, suolo prie fortepijono ir dviejų kėdžių prie rašomojo

stalo, tėra tik dar viena kėdė. Ji stovi netoli židinio. Ant sienų graviūros, daugiausia Piranezio\* darbo, arba „mecotinto“\* portretai. Jokių tapytų paveikslų

Pikeringas sėdi prie stalo; padeda į šalį korteles ir kamertoną, kuriais, matyt, naudojosi. Greta jo, prie kartotekos, stovi Higinas; jis uždaro ištrauktus stalčiukus. Dienos šviesoje matyti, kad tai tvirtas, energija ir sveikata trykštąs vyras, turįs maždaug keturiasdešimt metų, apsirengęs juodu fraku, kokių vilki laisvų profesijų žmonės, su balta apykakle ir juodo šilko kaklaraiščiu. Tai vienas tų neramių mokslo vyrų, kurie gyvai ir netgi karštai domisi viskuo, kas gali tapti tyrinėjimo objektu, ir visiškai nesirūpina nei savimi, nei kitais, likdami abejingi ir svetimiems jausmams. Nepaisant amžiaus ir sudėjimo, jis vis dėlto labai primena nenuoramą vaiką, kuris betarpiškai ir triukšmingai atsiliepia į tai, kas vyksta aplinkui, ir kuriam reikia griežtos priežiūros, kad be blogos valios nepri-darytų kokių eibių. Elgiasi jis labai nevienodai: gerasirdiškai purkštauja, jei niekas nedrumsčia jam linkmos nuotaikos, bet darosi irzlus ir nesuvaldomas, kai jam kas nepatinka; vis tik jis toks atviras ir be piktos valios, kad sunku ant jo širsti netgi tada, kai jis neteisus ir neprotingai elgiasi

Higinas (uždarydamas paskutinį stalčių). Na, štai ir priėjom galą.

Pikeringas. Tikrai nuostabu! Tik, žinote, aš nė pusės nepajėgiau įsidėti į galvą.

Higinas. Tai gal mums kai ką dar pakartoti?

Pikeringas (atsikelia, nueina prie židinio ir atsistoja nugara į ugniavietę). Ne, ačiū, tik ne dabar. Šiam rytui pakaks.

Higinas (eina iš paskos ir atsistoja šalia iš kairės). Išvargino garsų klausymas?

Pikeringas. Taip. Juk tai nežmoniškas įtem-  
pimas. Aš didžiudavausi, kad sugebu aiškiai ištarti  
dvidešimt keturis skirtingus balsius; bet jūs su šimtu  
trisdešimt mane visai pribaižėte. Daugumas jų man  
vienodi, nepagaunu jokio skirtumo.

Higinasas (*juokdamasis eina prie fortepijono ir  
ima valgyti saldainius*). A, čia viską daro praktika.  
Iš pradžių skirtumo neužčiuopi, bet stengiesi vis la-  
biau įsiklausyti ir pagaliau matai, kad visi jie nepa-  
našūs kaip A ir B.

*Pro duris įkiša galvą misis Pirs, Higinso ekonomė*

Kas yra?

Misis Pirs (*dvejodama, aiškiai sumišusi*). Sere,  
jūsų teiraujasi jauna moteris.

Higinasas. Jauna moteris! Ko gi ji nori?

Misis Pirs. Matote, sere, ji tvirtina, kad, suži-  
nojęs, ko ji atėjusi, mielai ją priimsit. Mergaitė prasta,  
sere. Visai prasta. Reikėjo ją pasiųsti namo, bet pagal-  
vojau, gal jūs norite, kad ji kalbėtų į tas mašinas. Do-  
vanokite, jei būsiu suklydusi; bet kartais jus tokie  
keisti žmonės aplanko... tikiuosi, kad man atleisite,  
sere...

Higinasas. Nieko tokio, misis Pirs, nieko tokio.  
O jos tarimas įdomus?

Misis Pirs. O, sere, patikėkite, tiesiog baisus.  
Nesuprantu, kas čia gali jus sudominti.

Higinasas (*Pikeringui*). Tegul užeina, ką? Veskite  
ją į viršų, misis Pirs. (*Bėga prie stalo ir išima cilindrą  
fonografo įrašui*)

Misis Pirs (*toli gražu neįtikinta, kad tai reika-  
linga*). Klausau, sere. Jūs geriau žinot. (*Leidžiasi laip-  
tais žemyn*)

Higinasas. Laimingas sutapimas. Galėsiu paro-  
dyti, kaip darau įrašus. Leisime jai kalbėti, o aš vis-  
ką fiksuosiu — iš pradžių pagal Belio sistemą\*, pas-

kui lotyniška abėcėle; tada įrašysime jos kalbą fonografu, kad galėtumėte bet kuriuo metu įjungti jį ir, pasidėję transkribuotą tekstą, lyginti su garsiniu įrašu.

Misis Pirs (grįžta). Štai ta jaunoji moteris, sere.

*Į kambarį oriai įžengia gėlininkė. Ant galvos ji užsidėjusi skrybėlę su trimis strauso plunksnomis: oranžine, žydra ir raudona. Prijuostė beveik švari, atrodo pavalytas ir nuvalkiotasis paltas. Ši apgailėtina figūra tokia patetiška savo nekalta tuštybe ir pasipūtimu, kad net sujaudina Pikeringą, kuris jau pasitempė, pasirodžius misis Pirs. Kai dėl Higinso, tai anas vargu ar atskiria, kas čia — vyras ar moteris; skirtumas tik toks, kad moterims jis, jei tik neburba ir neplyšauja dėl kokio menkniekio, būna toks pataikūniškai švelnus, kaip vaikas, kuris gerinasi auklei, tikėdamasis ką nors iš jos išgauti*

Higinsas (atpažinęs ją, stačiokiškai ir neslėpdamas savo nusivylimo, kuris pavirsta grynai vaikišku nepasitenkinimu). Ė, juk čia toji mergina, kurią vakar užrašinėėjau. Ne, iš jos menka nauda. Lisongrovo šnektos įrašų turiu prisigaminęs tiek ir tiek; tad kam vėl gadinti fonografo cilindrą? Keliaukite sau, man jūs nereikalinga.

Gėlininkė. O jūs nesipūskit. Dar nežinot, ko atėjau. (*Į misis Pirs, kuri prie durų laukia tolesnių nurodymų*) Ar sakėte, kad atkeliavau taksi?

Misis Pirs. Niekai! Manote, mergyt, kad tokiame džentelmenui, kaip misteris Higinsas, labai rūpi, kuo jūs atkeliavote?

Gėlininkė. Ak, sakykite, kokios mes išdidžios! Galų gale, jis tik pamokomis verčiasi, ne kuo kitu: pati girdėjau, kaip sakė. Juk aš ir neatėjau čia išmal-

dos prašyti, o jei mano pinigai per prasti, galiu eiti kitur.

Higginsas. Kam jūsų pinigai per prasti?

Gėlininkė. Kam per prasti? Nagi — jums. Su-  
pratot? Noriu mokytis, štai kas. Ir už pamokas mo-  
kėsiu, įsikalkite tai į galvą.

Higginsas (*apkvaiteš*). Tai bent!!! (*Atgavęs kva-  
pą, garsiai atsidūsta*) Ir ką gi dabar jūs norite iš ma-  
nės išgirsti?

Gėlininkė. Na, kiek aš išmanau, jei būtumėt  
džentelmenas, pasiūlytumėte man prisėsti. Argi nesa-  
kiau, kad atėjau su reikalu?

Higginsas. Pikeringai, kaip jums atrodo: pasiū-  
lysime mergšei sėsti ar išmesim ją pro langą?

Gėlininkė (*iš siaubo bėga prie fortepijono ir  
bando pasislėpti kertėje*). A-a-o-o-o-o-ū! (*Užsigavusi  
ir verkšlendama*) Ko pravardžiuojate mane mergšė,  
jei aš pasisiūliau mokėti pinigą kaip kiekviena dama?

*Nustėrę abu vyrai žiūri į ją iš priešingos kambario  
pusės*

Pikeringas (*švelniai*). Tai ko gi jūs norite,  
mergužele?

Gėlininkė. Noriu būti ledi, pardavinėti gėles  
krautuvėje, užuot stovėjusi su pintine prie kampo To-  
tenham-Kort-roude. Bet manęs niekas nenori priimti,  
sako, nemoku gražiai kalbėti. O jis sakė, kad galėtų  
mane išmokyti. Tai aš ir atėjau. Ir mokėti žadu, ma-  
lonių man nereikia... O jis elgiasi, lyg aš jam bū-  
čiau nusispiaut.

Misis Pirs. Negi jūs tokia kvailutė, brangioji,  
kad tikėtės užsimokėti misterui Higginsui už pamokas?

Gėlininkė. O kodėl ne? Žinau ne blogiau už  
jus, kiek ima už pamoką. Ir sutinku mokėti.

Higginsas. Kiek?

Gėlininkė (*pergalingai artinasi prie jo*). Aha, pagaliau prašnekote. Taip ir maniau, jog sulygsime, jei tik pamatysite, kad galite atgauti truputį iš to, ką man vakar numetėte. (*Familiariai*) Prieš tai buvot ištraukęs, ar ne?

Higinsas (*griežtai*). Sėskite.

Gėlininkė. Tik žiūrėkite, jei darote malonę, tai...

Higinsas (*kone riaumodamas*). Sėskite!

Misis Pirs (*įsakmiai*). Sėskitės, brangioji. Darykite kaip liepiama. (*Ji pastato aiškios paskirties neturinčią kėdę tarp Higinso ir Pikeringo, o pati atsisoja už merginos, laukdama, kada toji atsisės*)

Gėlininkė. A-a-a-o-o-ū! (*Stovi užsispyrusi ir kartu nuogąstaudama*)

Pikeringas (*labai mandagiai*). Gal prisėsite?

Gėlininkė (*baikščiai*). Galiu ir prisėsti. (*Atsisėda*)

*Pikeringas grįžta prie židinio*

Higinsas. Kuo jūs vardu?

Gėlininkė. Liza Dulitl.

Higinsas (*iškilmingai deklamuoja*).

Elzbieta, Betsi, Bes ir Eliza

Išėjo į mišką ieškot paukščių lizdo...

Pikeringas. Ketvertą kiaušinių lizde jos užtiko...

Higinsas. Po vieną pasiėmė — trys pasiliko.

*Abu iš širdies juokiasi, džiaugdamiesi savo sąmoju*

Liza. Na, nekvailiokite.

Misis Pirs. Su džentelmenais taip kalbėti negalima.

Liza. Tai ko jis su manim kaip žmogus nepasišneka?

Higginsas. Na, dabar apie reikalą. Kiek žadate man už pamokas mokėti?

Liza. O, aš gerai žinau, kiek reikia. Viena pažįstama ponია ima prancūzų kalbos pamokas, tai ji tikram prancūzui moka aštuoniolika pensų už valandą. Manau, jūs turėsite sąžinę ir tiek iš manęs neužprašysite: juk mokysite mane gimtosios kalbos. Duodu šilingą, ir kvit. Norit — imkit, norit — ne.

Higginsas (*vaikšto po kambarį, susibrukęs rankas į kišenes, žvangindamas raktais ir smulkiais pinigais*). Žinote, Pikeringai, o tarkime, kad tai ne šiaip sau šilingas, bet tam tikras merginos pajamų nuošimtis; tada išeina, kad jis visiškai prilygsta šešiasdešimčiai ar septyniasdešimčiai svarų, kuriuos moka milijonierius.

Pikeringas. Kokių būdu?

Higginsas. Paskaičiuokite. Milijonierius gauna apie šimtą penkiasdešimt svarų per dieną. Ji uždirba apie pusę kronos.

Liza (*išdidžiai*). Kas jums sakė, kad aš tik...

Higginsas (*kalba toliau*). Ji siūlo man už pamoką dvi penktąsias savo dienos pajamų. Du penktadaliai milijonieriaus pelno per dieną būtų apie 60 svarų. Dosniai! Po galais, juk tai velniškai daug! Dar niekas man tiek nesiūlė!

Liza (*išsigandusi pašoka*). Šešiasdešimt svarų! Apie ką jūs šnekate? Jokių šešiasdešimt svarų jums nesiūliau. Kur tiek iškasiu...

Higginsas. Užsičiaupkite.

Liza (*verkdamą*). Bet aš neturiu šešiasdešimt svarų... Oi-oi-oi...

Misis Pirs. Kvailiuke, neraudokite. Sėskite ir sėdėkite. Niekas neima jūsų pinigų.

Higginsas. Bet kai kas paims šluotražį, jei tučtuojau nenustosite žliumbti. Sėskite!

Liza (*nenoromis paklūsta*). A-a-a-o-ū-ū! Kalbate, lyg man tėvas būtų.

Higginsas. Jei nutarsiu jus mokyti, tai būsiu ir už tėvą kietesnis. Šekite! (*Pasiūlo jai savo šilkinę nosinę*)

Liza. O kam ji?

Higginsas. Akims nusišluostyti. Šluostyti bet kuriai veido daliai, jeigu ji drėgna. Atminkite: štai čia nosinė, o čia rankovė. Ir nepainiokite tų dviejų dalykų, jei norite tapti ledi ir krautuvėje pardavinėti gėles.

Liza, visiškai praradusi nuovoką, bejėgiškai spokso į jį

Misis Pirs. Kas iš to, kad jūs taip su ja kalbate, vis viena ji nieko nesupranta. Be to, klystate, ji visai taip nesielt.

Liza (*sugriebusi nosinę*). Ei, jūs! Atiduokite nosinę. Man jis davė, ne jums.

Pikeringas (*juokdamasis*). Teisybė. Man rodos, nosinę dabar tenka laikyti jos nuosavybe, misis Pirs.

Misis Pirs (*pakludama*). Gavot, ką norėjot, misteris Higginsai.

Pikeringas. Higginsai, man kilo įdomi mintis. Pamenate, jūs kalbėjote apie priėmimą pasiuntinybėje. Apgarsinsiu jus kaip didžiausią pasaulio pedagogą, jei ištesėsite savo pažadą. Dedu galvą, kad nieko neišeis. O jei nugalėsite jūs, padengsiu visas eksperimento išlaidas. Pamokos vyks taip pat mano sąskaita.

Liza. Va kur geras žmogus! Dėkui, kapitone!

Higginsas (*žiūrėdamas į ją, ima pasiduoti pagundai*). Tiesiog sunku tam atsisipirti. Ji tokia nuostabiai vulgari... tokia klaikiai nevalyva...

Liza (*karštai protestuodama*). A-a-a-a-o-ū-ū! Kodėl aš nevalyva: veidą ir rankas prausiau prieš ateidama, tikrai prausiau.

Pikeringas. Matau, Higinsai, kad komplimentais vargu ar susuksite jai galvą.

Misis Pirs (*nesmagiai*). O, sere, nesakykit. Susukti merginai galvą galima įvairiausiais būdais; ir niekas taip gerai šito nemoka, kaip misteris Higinsas, nors dažnai visai netyčia. Tikiuosi, sere, kad nepastūmėsite jo į kokią kvailystę.

Higinsas (*vis labiau užsidegdamas Pikeringo sumanymu*). O kas ~~yra gyvenimas~~, jei ne grandinė įkvėpimo kupinų kvailysčių? Tik ne kasdien gali kvailioti. Tad nepraleiskime progos, kai ji pasitaiko. Taip, aš padarysiu hercogienę iš šios nudrįskusios gatvės mergiščios!

Liza (*energingai prieštaraudama tokiam vertinimui*). A-a-o-o-ū!

Higinsas (*dar labiau įsiliEPSnodamas*). Taip! Po šešių mėnesių — net ir po trijų, jeigu jos gera klausia ir lankstus liežuvis — jinai galės bet kur su manim nueiti, ir kiti ją laikys, kuo tik panorėsite. Pradedame šiandien pat. Dabar! Tučtuojau! Veskitės ją, misis Pirs, ir gerai išvalykite. Šepečiais gramdykite, trinkite milteliais, jei kitaip nepavyktų. Ugnis virtuvėje kūrenasi?

Misis Pirs (*protestuodama*). Taip, bet...

Higinsas (*įsiaudrinęs*). Nuvilkite jos drabužius ir sudeginkite. Paskambinkite Vaitliui ar kam kitam, kad atsiųstų visus naujus rūbus. Kol tuos daiktus atgabens, susukite ją į popierius.

Liza. Koks jūs džentelmenas, jei taip kalbate! Esu padori mergaitė, tikrai padori, o tokius ponus pažįstu kaip nuluptus.

Higinsas. Palikite savo dorovingumą Lisongrovui, čia jo nereikia. Jūs privalote išmokti elgtis kaip hercogienė. Misis Pirs, išveskite ją. Jei labai spyriosis, duokit kailin.

Liza (*pašoka ir bėga prie Pikeringo, tikėdamasi paramos*). Nelieskite! Policiją pašauksiu, policiją!

Misis Pirs. Aš nežinau, kur ją dėti.

Higinsas. Dėkit į šiukšlių dėžę.

Liza. A-a-a-o-o-ū!

Pikeringas. Higinsai, taip negalima! Būkite protingas.

Misis Pirs (*kupina ryžto*). Jūs privalote būti protingas, misteri Higinsai, privalote. Negalima taip nesiskaityti su žmonėmis.

*Šitaip gavęs barti, Higinsas nurimsta. Po audros padvelkia malonus nuostabos vėjelis*

Higinsas (*moduliuodamas balsą su tikrai profesionaliu įgudimu*). Atseit, aš nesiskaitau su žmonėmis! Brangioji misis Pirs, brangusis Pikeringai, niekad ir nemaniau su kuo nors nesiskaityti. Priešingai, kaip tik siūlau būti švelniems su šia vargše mergina. Turime padaryti visa, kad ji kaip reikiant pasiruoštų naujai savo gyvenimo pakopai. Gal nelabai aiškiai kalbėjau, nes bijojau užgauti jos arba jūsų subtilius jausmus.

*Liza jau aprimus nusėlina atgal prie savo kėdės*

Misis Pirs (*Pikeringui*). Ar jūs ką nors tokio esat girdėjęs, sere?

Pikeringas (*linksmi juokdamasis*). Niekada, misis Pirs, niekada.

Higinsas (*kantriai*). O kas yra?

Misis Pirs. Ogi tas, sere, kad mergaitė ne akmenukas ant jūros pakrantės — pakėlei ir nusinešei.

Higinsas. O kodėl ne?

Misis Pirs. Kodėl ne! Juk nieko apie ją nežinote. Kas jos tėvai? O gal ji ištekęsus?

Liza. Pasiuto!

Higginsas. Matot! Šmaikščiai pasakė mergina: Pasiuto! Bus čia jinai ištekęjus! Argi nežinote, kad jos klasės moteris, praslinkus metams po vedybų, atrodo kaip nusikamavusi penkiasdešimties metų juodadarbė?

Liža. Ir kas mane ims?

Higginsas (*jo balse staiga nuskamba labiausiai jaudinančios, žemos gaidos, kurias jis mėgsta, kai bando kalbėti kaip subtilus oratorius*). Dievaži, Eliza, patikėkite, dar mūsų mokslai nebus pasibaigę, o visos gatvės bus nusėtos lavonais: vyrai šausis iš nelaimingos meilės jums.

Misis Pirs. Ką jūs, sere! Liaukitės! Nereikia jai tokių niekų kalbėti.

Liza (*atsistoja ir ryžtingai išsitiesia*). Aš einu. Jam, ko gero, ne visi namie. Nenoriu, kad mane mokytų pusgalviai.

Higginsas (*užsigavęs, kad Liza tokia nejautri jo oratoriškiems sugebėjimams*). Ak, šit kaip! Aš pamišęs, taip? Labai gerai, misis Pirs: nebeužsakinėkite naujų drabužių. Vykite ją lauk.

Liza (*verkšlendama*). Ne-e-e! Jūs neturite teisės nė pirštu manęs paliesti.

Misis Pirs. Matote, kaip atsitinka, jei elgiamasi per daug storžieviškai. (*Rodo duris*) Prašom čionai.

Liza (*kone verkdama*). Man ir nereikėjo jokių suknių. Vis tiek nebūčiau ėmusi. (*Numeta nošinę*) Pati galiu sau įsitaistyti suknių.

Higginsas (*mikliai sugaudamas nošinę ir pastodamas jai kelią į duris, nors ėjo ji nenorom*). Jūs nedėkinga, biauri mergaitė. Taip atsilyginate man už tai, kad pasisiūliau ištraukti iš gatvės purvo, išdabinti ir padaryti tikra ledi.

Misis Pirs. Pakaks, misterī Higinšai. Negaliu šito leisti. Tai jūs bīaurus. Grīžkite pas tėvus, mergaitė, ir pasakykite jiems, kad geriau jus prižiūrėtų.

Liza. Neturiu aš tėvų. Jie man pasakė, kad esu didelė, galiu pati užsidirbti duoną, ir išvarė iš namų.

Misis Pirs. Kur jūsų motina?

Liza. Neturiu aš motinos. Toji, kur mane išvijo, buvo šeštoji pamotė. Bet aš ir be jų išsiverčiau. Ir esu dora mergaitė, tikrai dora.

Higinšas. Na, ir labai gerai! Kuriems galams tada visas triukšmas? Mergina niekam nepriklauso ir niekam nereikalinga — tik man. (*Prieina prie misis Pirs ir pradeda gerintis*) Galėtumėt ją įdukrinti, misis Pirs; jums tikrai būtų smagu gyventi su dukteria. Ir nebeaušinkim daugiau burnos. Nusileiskite su ja žemyn ir...

Misis Pirs. Bet kas jos laukia? Ar ji gaus kokią atlyginimą? Sere, būkite protingas.

Higinšas. Et, mokėkite, kiek reikia, galėsite viską sužymėti ūkio išlaidų knygoje. (*Nekantriai*) Kuriems galams jai pinigai? Maisto ji gaus, drabužių taip pat. Dar ims gerti, jei duosite pinigų.

Liza (*pasisukdama į jį*). Na ir galvijai jūs! Tai melas — kaip gyva nesu nė lašelio burnoj turėjusi. (*Grįžta prie kėdės ir, kupina paniekos, atsisėda*)

Pikeringas (*geraširdiškai, bandydamas įtikinti*). Ar jums neatėjo į galvą, Higinšai, kad ir ši mergina gali turėti kokių nors jausmų?

Higinšas (*kritiškai į ją žiūrėdamas*). O ne, kur ji turės. Bent ne tokių jausmų, dėl kurių verta kvaršinti sau galvą. (*Linksmi*) Ar ne teisybę sakau, Eliza?

Liza. Mano jausmai kaip ir visų.

Misis Pirs. Prašyčiau per daug nenukrypti, misterī Higinšai. Dabar sakykite, kokiomis sąlygomis mergina čia gyvens? Ar jai bus paskirta alga? Ir ką

jinai veiks, kai pasibaigs pamokos? Reikia bent truputį žvelgti į ateitį.

Higinsas (*nekantraudamas*). O kas ją ištiktu, jei palikčiau ją gatvėje? Štai ką norėčiau iš jūsų išgirsti, misis Pirs.

Misis Pirs. Tai jos reikalas, o ne jūsų, misteris Higinsai.

Higinsas. Ką gi, baigsim mokslus ir vėl galėsime ją mesti į gatvę. Ir vėl tai bus tik jos vienos reikalas. Taigi viskas tvarkoj.

Liza. Et, akmenį turit, ne širdį: galvojate apie save vieną, kiti nerūpi. (*Atsikelia ir tvirtai taria savo žodį*) O dabar — va kas! Prisižiūrėjau ir pasiklausiau, gana. Aš einu. (*Eina prie durų*) O jūs gėdos turėtumėt! Gėda!

Higinsas (*stveria šokoladinį saldainį nuo lėkštės, stovinčios ant fortepijono; akys staiga šelmiškai sublizga*). Pasivaišinkite saldainiais, Eliza.

Liza (*nori, tačiau kovoja su pagunda*). Ar aš žinau, kas ten viduj? Girdėjau, kad tokie, kaip jūs, merginas nuodija.

*Higinsas skubiai išsitraukia peiliuką, perpiauna saldainį pusiau, vieną pusę įsideda į burną ir nekramtęs praryja, kitą pusę siūlo jai*

Higinsas. Matote, Liza, įrodžiau savo gerą valią. Man viena pusė, jums antra.

*Liza prasižioja, norėdama jam atšauti*

(*Įmeta jai saldainį tiesiai į burną*) Dėžėmis kasdien valgysit šokoladą, statinėmis. Maitinsitės vien tik šokoladu. Na?

Liza (*iš pradžių vos nepaspringsta saldainiu, pagaliau susidoroja*). Visai nevalgyčiau jo, tik kad labai negražu išimti iš burnos, aš gi gerai išauklėta.

Higginsas. Klausykite, Eliza. Juk sakėte, kad atvažiuote taksi?

Liza. Tai kas, jei ir atvažiuau? Turiu teisę važinėti taksi kaip ir kiekvienas.

Higginsas. Turite teisę, Eliza, ir ateityje taksi galėsite keliauti, kada tik panorėsite. Samdysite taksi kas dieną ir važinėsitės po miestą — skersai, išilgai, aplinkui. Pagalvokite, Eliza.

Misis Pirs. Misteri Higinsai, jūs gundote mergaitę. Taip negerai. Jai apie ateitį reikia galvoti.

Higginsas. Jos metuose? Ką jūs! Užtenka laiko pagalvoti apie ateitį tada, kai nebelieka ateities, apie kurią verta galvoti. Ne, Eliza, ne. Elkitės kaip šita ledi: galvokite apie kitų žmonių ateitį, bet niekad — apie savąją. Galvokite apie saldinius, taksi, auksą ir deimantus.

Liza. Ne, man nereikia jokio aukso ir jokių deimantų. Esu dora mergaitė, tikrai dora. (*Vėl atsisėda, stengdamasi pabrėžti savo vertę*)

Higginsas. Tokia ir pasiliksite, Eliza, misis Pirs jus globos. Ir ištekęs už gvardijos karininko su šauniais ūsais; tai bus markizo sūnus, ir tėvas dėl šitų vedybų neduos jam palikimo, bet jūsų grožis ir skaisnumas suminkštins senio širdį...

Pikeringas. Dovanokite, Higinsai, bet ir aš turiu įsikišti. Misis Pirs tikrai teisybę sako. Jei mergina šešiams mėnesiams pereina jūsų žinion dalyvauti pedagoginiame eksperimente, tai ji turi gerai suvokti, ką daranti.

Higginsas. Bet kaip? Ji apamai nesugeba nieko suvokti. Beje, o mes visi ar suvokiame, ką darome? Jei suvoktume — argi darytume?

Pikeringas. Labai šmaikštu, Higinsai, bet anaip tol ne išmintinga. (*Elizai*) Mis Dulitl...

Liza (*pritrenkta*). A-a-o-ū!

Higginsas. Štai! Prašau! Daugiau nieko iš Elizos neišgausite. A-a-o-ū! Kam čia dar aiškinti. Jūs kariškis, turite žinoti. Įsakinėjimo — štai ko jai reikia. Eliza, artimiausius šešis mėnesius jūs gyvensite čia ir mokysitės gražiai ir taisyklingai kalbėti; taip, kaip ledi iš gėlių parduotuvės. Jei būsite klusni ir darysite visa, ką jums sako, tai miegosite tikrame miegamajame, valgysite kiek norėsite, gausite pinigų šokoladui ir važinėsite taksi. O jei būsite užsispyrėlė ir tinginė, tai miegosite kamaroje prie virtuvės drauge su juodais tarakonais, ir misis Pirs lups jus šluotražiu. Praeis šeši mėnesiai, apsilvilkite prašmatnia suknele ir vyksite karieta į Bakingamo rūmus\*. Jei karalius pažins, kad nesate ledi, — policininkai suims jus ir nugabens į Tauerį,\* kur jums nukirs galvą, kad būtų pamoka kitoms išūlioms gėlininkėms. Jeigu niekas nepažins, kas jūs tokia, gausite dovanų pusaštunto šilingo ir galėsite pradėti ponišką tarnybą gėlių krautuvėje. Jei atsisakysite nuo šio pasiūlymo, tai esate pati nedėkingiausia ir niekšiščiausia mergina, o angelai danguje lies dėl jūsų gaudžias ašaras. (*Pikeringui*) Na, dabar, Pikeringai, jūs patenkintas? (*Misis Pirs*) Aiškiau ir tiesiau vargu ar galima visa tai išdėstyti, kaip galvojate, misis Pirs?

Misis Pirs (*kantriai*). Kažin ar nebus geriau, jei aš prideramai pasikalbėsiu su mergina prie keturių akių. Dar neapsisprendžiau, ar imsiuos ją globoti ir aplamai — ar galima sutikti su jūsų išmone. Aš žinau, jūs neturite pikty kėslų, bet kai, jūsų žodžiais tariant, imat gilintis į žmonių akcentus, tai jums nebe galvoj, kas gali jiems patiems arba jums atsitikti. Eikite su manim, Eliza.

Higginsas. Taip, gerai. Labai dėkingas jums, misis Pirs. Gabenkite ją į vonios kambarį.

Liza (*pakyla nenorom ir įtariai*). Jūs baisus storžievis, štai kas. Nepatiks man čia — ir nepasiliksiu.

Neleisiu, kad mane kas luptų. Niekad neprašiau vežti mane į Baknamo rūmus, tikrai neprašiau. Su policija niekad jokios bėdos neturėjau, niekad. Esu dora mergaitė...

Misis Pirs. Kam vis atsikertate? Visai nesupratote, ką šis džentelmenas jums kalbėjo. Eikite paskui mane. *(Eina prie durų ir atidaro, pirma praleisdama Elizą)*

Liza *(išeidama)*. O ką, juk teisybę sakau. Neisiu artyn prie karaliaus, tegul nors galvą už tai nuima! Kad būčiau žinojusi, kur galiu įsivelti,—tikrai nebūčiau čionai atėjusi. Visados buvau dora mergaitė; ir nieko jam nesakiau; ir nieko nesu jam skolinga; ir spiaunu į jį; ir manęs neapmausi; ir kokie visų jausmai, tokie ir mano...

*Misis Pirs uždaro duris, ir Elizos skundų nebegirdėti. Pikeringas nuo židinio prieina prie kėdės, apžergęs ją atsisėda ir alkūnėmis pasiremia į atlošą*

Pikeringas. Atleiskite, Higinsai, jei paklausiu be užuolankų: ar jūs būnate garbingas su moterimis?

Higinsas *(niūrokai)*. Ar teko sutikti bent vieną vyrą, kuris būna garbingas su moterimis?

Pikeringas. Taip, ir ne vieną.

Higinsas *(rankomis atsiremia į fortepijono viršų, pasispiria ir, visu svoriu šoktelėjęs, atsisėda, paskui ima kalbėti kaip žinovas)*. O man neteko. Aš įsitikinau, kad jei tik leidžiu moteriai su manim suartėti, jinai ima tuojau įtarinėti, pavydulianti, darosi reikli ir stačiai nepakenčiama. Įsitikinau, kad jei tik leidžiu sau suartėti su moterimi, darausi egoistas ir tironas. Moterys viską verčia aukštyn kojomis. Įsileiskite jas į savo gyvenimą ir beregint įsitikinsite, kad moteris siekia vieno, o jūs visai ko kito.

Pikeringas. Pavyzdžiui, ko?

Higinsas (*nenustygdamas vietoje, nušoka nuo fortepijono*). Et, dievai žino! Man rodos, moteris nori gyventi savo gyvenimą, o vyras savo, ir abu bando kits kitą nutempti klaidingu keliu. Vienas nori vykti į šiaurę, kitas į pietus, o baigiasi tuo, kad abu patraukia į rytus, nors rytų vėjo abu nekenčia. Štai kodėl tapau užkietėjusiu senberniu. Ir, kaip matote, toks, ko gero, ir liksiu.

Pikeringas (*atsistoja, prieina prie jo ir rimtai kalba*). Neapsimeskite, Higinsai. Jūs gerai numanote, ką turiu galvoje. Jeigu jau prisidėjau prie jūsų sumanymo, tai jausiuosi atsakingas už merginą. Manau, jog savaime suprantama, kad niekas nebandys piktam jos padėti panaudoti.

Higinsas. Kaip? Ak, jūs dėl šito! Ką jūs, nė iš tolo, šventa. (*Atsistoja, norėdamas paaiškinti*) Matote, juk jinai bus mokinė, o mokyti žmogų gali tik tuo atveju, jeigu jis, mokinyš, tau šventenybė. Dešimtis Amerikos milijonierių žmonių esu mokęs taisyklingos anglų kalbos, ir vis tai būdavo dailiausios moterys pasaulyje. Užsigrūdinęs aš gerai. Pamokos metu man vis tiek pat, ar moterys prieš mane, ar pagaliai. Ir pats jaučiuosi pamokoje ne kaip vyras, o kaip pagalys. Tai...

*Misis Pirs atidaro duris. Jos rankoje Elizos skrybėlė.*

*Pikeringas grįžta prie židinio ir vėl sėda į krėslą*

Higinsas (*gyvai*). Na kaip, misis Pirs? Viskas tvarkoj?

Misis Pirs (*prie durų*). Atleiskite, misteri Higinsai, norėjau jus sutrukdyti; turiu pasakyti keletą žodžių.

Higinsas. Taip, prašom. Eikit arčiau.

*Misis Pirs įeina į kambarį*

Šito nedeginkit. Tegu lieka kaip retenybė. (*Pasiima skrybėlę*)

Misis Pirs. Labai prašau, sere, elkitės su ja kuo atsargiau. Ir taip jau esu pažadėjusi, kad nedeginsiu, bet trumpam kyštelėti į krosnį būtų ne pro šalį.

Higinsas (*skubiai deda skrybėlę ant fortepijono*). Ačiū, gerai, kad išpėjote. Na, o ką norėjote man pasakyti?

Pikeringas. Gal kartais trukdau?

Misis Pirs. Nė kiek, sere. Misteri Higinsai, prašyčiau, kad, merginai girdint, labiau pasvertumėt savo žodžius ir posakius.

Higinsas (*rimtai*). Žinoma. Aš visada pasveriu, ką sakau. Kodėl jūs man šitą sakote?

Misis Pirs (*nenusileisdama*). Ne, sere, jūs visai nesveriate žodžių, kai negalite rasti kokio daikto, kurį pats kur nors užkišate arba kai netenkate kantrybės. Man kas, dėl manęs galite ir nesivaldyti, aš pripratusi. Bet prie šios mergaitės keiktis tikrai nedėrėtų.

Higinsas (*pasipiktinęs*). Tai aš, atseit, keikiuos! (*Patetišškai, pabrėždamas kiekvieną žodį*) Niekados nesikeikiu. Pakęsti negaliu šitokio įpročio. Ką jūs, po velnių, turite galvoj?

Misis Pirs (*nenumaldomai*). Štai tą patį ir turiu galvoj. Jūs vartojate aiškiai per daug keiksmazodžių. Na, jau nieko nesakau apie visokius ten „kurių galų“, „koks galas“, „po perkūnais“, „kurių velnių“, „kuriems velniams“ ir „koks velnias“...

Higinsas. Misis Pirs! Tokie žodžiai jūsų lūpose! Neįtikėtina.

Misis Pirs (*nepasiduodama, kalba toliau*). ...bet yra vienas žodis, kurio, susimildamas, nevar tokite. Mergina tą žodį pati pasakė, kai vonioj buvo per šalta. Prasideda žodis ta pačia raide kaip šaltis. Ko gi iš jos norėti, ji nuo pat vystyklų nieko geresnio

nėra girdėjusi. Bet ji neturėtų šito girdėti iš jūsų lūpų.

Higinsas (*pasipūtęs*). Negaliu prisiminti, kad man būtų kada išsprūdę kas nors panašaus, misis Pirs.

*Misis Pirs nenuleidžia nuo jo akių*

(*Jis priduria, teisėjo orumu bandydamas pridengti neramią sąžinę*) Nebent tokiu momentu, kai ne be pagrindo būdavau susierzinęs iki kraštutinumo.

Misis Pirs. Tik širyt, sere, jūs tai pasakėte apie savo šlepetes, šokoladą ir šaukštą per pusryčius.

Higinsas. Ak, dėl šito! Bet juk tai aliteracija, misis Pirs, poetams visai įprastas dalykas.

Misis Pirs. Galite vadinti kaip norite, sere, bet labai prašau — pasistenkit, kad mergina iš jūsų nieko panašaus neišgirstų.

Higinsas. Na, gerai, gerai, klausau. Ar jau viskas?

Misis Pirs. Ne, sere, dar ne viskas. Prie tos merginos reikės labiau žiūrėti švaros ir tvarkos.

Higinsas. Aišku. Kalbos nėra. Tai nepaprastai svarbu.

Misis Pirs. Tai reiškia, kad ji neturi vaikščioti susivėlusi, turi tvarkingai rengtis ir nemėtyti po visus namus savo daiktų.

Higinsas (*susirūpinęs prieina prie jos*). Būtent šitaip. Buvau ketinęs atkreipti jūsų dėmesį į tuos dalykus. (*Eina prie Pikeringo, kuriam pokalbis teikia didelio malonumo*) Tokios smulkmenos viską nulemia, Pikeringai: saugok pensus, o svarai patys pasisauogos — šis priežodis tinka ir asmens buičiai, ir piniginiams reikalams. (*Dabar jis nuleidęs bures apimsta ant kilimėlio prie židinio kaip žmogus su nepažeidžiama padėtimi*)

Misis Pirs. Taip, sere. Paskui dar prašyčiau neateidinėti pusryčių su chalatu ar bent jau nenaudoti jo vietoj servetėlės, sere. Ir jeigu dar susimylėtumėt nevalgyti visų patiekalų iš tos pačios lėkštės ir atmintumėt, jog puodo su avižine koše nedera statyti ant švarios staltiesės, tai mergina turėtų prieš akis sektiną pavyzdį. Pamenat, aną savaitę vos nepaspringote žuvies kaulu, atsidūrusiu jūsų uogienėje.

Higginsas (*pakėlęs inkarą plaukia atgal prie fortėpiono*). Gal būt, kartais, kai esu išsiblaškęs, visa tai ir darau, bet nuolatos — tikrai ne. (*Piktai*) Beje, mano chalatas pašėlusiai dvokia benzinu.

Misis Pirs. Neabejoju, kad taip yra, misteri Higginsai. Bet jeigu šluostysitės rankas...

Higginsas (*maurodamas*). Na, gerai, gerai! Nuo šiol jas šluostysiuos į plaukus.

Misis Pirs. Tikiuos, jūs neišsiveidėte, misteri Higginsai?

Higginsas (*nustebęs, kad kas nors mano, jog jis galys turėti kokį piktumą*). Nė kiek, nė kiek. Jūs visiškai teisi, misis Pirs. Merginos akivaizdoje būsiu ypač atidus. Na, viskas?

Misis Pirs. Ne, sere. Ar leisite jai apsirengti tais japoniškais rūbais, kuriuos parsivežėte iš užsienio? Senais drabužiais apvilkti tiesiog nesiryžtu.

Higginsas. Suprantama. Renkite kuo norite. Na, dabar jau viskas?

Misis Pirs. Dėkui, sere. Dabar viskas. (*Išėina*)

Higginsas. Žinote, Pikeringai, šita moteris apie mane turi susidariusi keisčiausią nuomonę. Štai pažvelkite — žmogus aš ramus ir baikštus. Niekad nesugebėdavau jaustis esąs suaugęs ir svarus kaip kiti. Ir vis dėlto ji tvirtai įsitikinusi, kad esu tironas ir despotas, kuris prievartauja kitus, primeta savo valią. Neišmanau kodėl.

*Grįžta misis Pirs*

Misis Pirs. Štai prašom, sere, bėdos jau prasidėjo. Ten žemai atėjęs kažkoks šiukšlininkas, Alfredas Dulitlis, ir nori jus matyti; sako, kad jo duktė esanti čionai.

Pikeringas (*stodamas*). Fju! Tai gražu! (*Pasi-traukia prie židinio*)

Higginsas (*pagyvėjęs*). Lai tas sukčius užaina.

Misis Pirs. Gerai, sere. (*Išeina*)

Pikeringas. Gal jis visai ne sukčius, Higginsai?

Higginsas. Tauškalai! Kur ten nebus sukčius.

Pikeringas. Šiaip ar taip, bet vargo mums pridarys.

Higginsas (*nesvyruodamas*). Na, nemanau. Jei jau bus vargo, tai jam su manim, o ne man su juo. Ir tikriausiai išgirsime iš jo ką nors įdomaus.

Pikeringas. Apie merginą?

Higginsas. Ne. Turiu galvoj jo tarmę.

Pikeringas. A!

Misis Pirs (*tarpduryje*). Dulitlis, sere. (*Įleidžia Dulitlį į kambarį ir išeina*)

*Alfredas Dulitlis — senyvas, bet dar tvirtas vyras, apsirengęs darbiniais šiukšlininko drabužiais ir ant galvos užsidėjęs skrybėlę, kurios brylius toks didelis užpakalyje, jog dengia kaklą ir pečius. Veido bruožai ryškūs ir įsimenami; atrodo, kad šis žmogus nežino, kas yra baimė ir sąžinė. Kalba nepaprastai išraiškingu balsu, nes įpratęs nė kiek nesivaržyti ir duoti valių jausmams. Šią akimirką visa jo povyza rodo įžeistą savigarbą ir nepalaužiamą ryžtą*

Dulitlis (*tarpduryje, nežinodamas, į kurią džen-telmeną jam kreiptis*). Norėčiau matyti profesorių Higginsą.

Higginsas. Tai aš. Labas rytas. Sėskite.

Dulitlis. Labas, šeimininke. (*Atsisėda oriai, lyg būtų aukštas valdininkas*) Atėjau labai rimtu reikalu, šeimininke.

Higinzas (*Pikeringui*). Išaugęs Haunzlou apylinkėse. Motina, sakyčiau, iš Velso.

*Dulitlis iš nustebimo išsižioja*

(*Kalba toliau*) Ko jums reikia, Dulitli?

Dulitlis (*grasinamai*). Ko reikia? Dukters reikia. Supratote?

Higinzas. Žinoma, reikia. Jūs jos tėvas, ar ne? Gal manote, kad ji kam kitam reikalinga? Malonu matyti, kad tebeturite kibirkštėlę tėviško jausmo. Ji viršuje. Galite nedelsdamos išsivesti.

Dulitlis (*stojasi baisiai suglumęs*). Ką?!

Higinzas. Galite išsivesti. Negi manote, kad man primesite savo dukterį, ir aš ją penėsiu?

Dulitlis (*prieštaraudamas*). O ne, šeimininke, šitaip nieko nebus. Argi taip gražu? Ar ne gėda taip skriausti žmogų? Mergina priklauso man. Jūs ją pasiėmėt. Tai ką, su manimi jau galima ir nesiskaityti? (*Vėl atsisėda*)

Higinzas. Jūsų duktė buvo tokia išūli, kad pati atėjo į mano namus, prašydama išmokyti taisyklingai kalbėti, nes ji nori gauti vietą gėlių krautuvėje. Šis džentelmenas ir mano ekonomė viską girdėjo. (*Pereidamas į puolimą*) Kaip išdrisote čia ateiti manęs šantažuoti? Pats ją sukurstėte.

Dulitlis (*protestuodamas*). Ne, šeimininke.

Higinzas. Pats siuntėte, ne kitaip. Iš kurgi tada žinotumėte, kad ji čia?

Dulitlis. Ar dera taip užsipulti žmogų, šeimininke?

Higinzas. Tegul verčiau policija jus užpuola. Čia aiškus sąmokslas ir gryniausia klasta: bandote grasinimais ištraukti pinigų. Tuoju skambinu poli-

cijai. (*Ryžtingai eina prie telefono ir atverčia abonentų knygą*)

Dulitlis. Ar aš prašiau bent surūdijusio vario-ko? Tegul anas va džentelmenas paliudija, ar nors žodeliu užsiminiau apie pinigus?

Higinsas (*meta abonentų knygą šalin ir eina prie Dulitlio tirdamas jį*). Tai ko gi atėjote?

Dulitlis (*įsiteikdamas*). Na, o ko gi čia ateisi? Būkit žmogus, šeimininke.

Higinsas (*nuginkluotas*). Alfredai, prisipažinkit: jūs sukurstėte ją ateiti?

Dulitlis. Kaip dievą myliu, šeimininke, tikrai nekursčiau. Galiu prisiekti šventuoju raštu, kad jau trečias mėnuo, kai merginos nebematau.

Higinsas. Tai iš kur žinojote, kad jinai čia?

Dulitlis (*melancholiškai, dainuodamas*). Pasakysiu jums, šeimininke, pasakysiu, tik leiskite žodelį įterpti. Noriu pasakyti. Trokštu pasakyti. Privalau pasakyti.

Higinsas. Pikeringai, šitas vyrukas turi įgimtą kalbėtojo dovaną. Pastebėjote, koks ritmas ir kokia konstrukcija: „Noriu pasakyti. Trokštu pasakyti. Privalau pasakyti.“ Sentimentali retorika! Štai kada išlenda velsietis. Iš ten ir jo melagystės bei suktybės.

Pikeringas. Susimildamas, Higinsai: juk ir aš vakarietis. (*Dulitliui*) Iš kur sužinojote, kad mergina čionai, jeigu jos nesiuntėte?

Dulitlis. Buvo taip, šeimininke. Važiuodama pas jus taksi, mergina pavėžino toki bernioką. Buto šeimininkės sūnų, ne ką kitą. Tas ir trynėsi čia apie namus, manė, gal dar sykį gaus pasivažinėti, kai jinai keliaus namo. O toji, kai tik sužinojo, kad sutinkate ją priimti, ėmė ir pasiuntė vaikį į namus daiktų pargabenti. Beeinantį jį ir sutikau prie kampo, kur Long-ekras susikryžiuoja su Endel-stritu.

Higinsas. Šalia smuklės. Taip?

Dulitlis. O kodėl gi ne? Smuklė — vargdienių klubas.

Pikeringas. Netrukdykit jam pasakoti, Higinsai.

Dulitlis. Jis man ir išdėstė, kaip buvo. Tai dabar klausiu, ką aš, tėvas būdamas, turėjau jausti ir kaip turėjau elgtis? Aš ir sakau berniukui: „Nešk man jos daiktus“, — sakau. . .

Pikeringas. Kodėl nenuėjote daiktų pats?

Dulitlis. Šeimininkė nebūtų man jų patikėjusi. Tokia jau kieta boba, žinote, nieku jos nepalenksi. Berniūkštis irgi geras: nedavė man daiktų, kol negavo penso, paršelis. Daiktus atgabenu, norėdamas padaryti paslaugą ir jums įsiteikti. Štai ir viskas.

Higinsas. Daiktų daug?

Dulitlis. Muzikos instrumentas, šeimininke, pora paveikslų, keli blizgučiai ir paukščių narvelis. Drabužių, jinai sakė, nereikėsia. Ką turėjau pagalvoti, šitai išgirdęs, šeimininke? Kaip tėvas klausiu — ką turėjau pagalvoti?

Higinsas. Tai atvykote gelbėti jos nuo nelaimės, didesnės ir už mirtį, ką?

Dulitlis (*apsidžiaugęs, kad jį gerai suprato, ir todėl patenkintas*). Taigi, šeimininke. Tikra teisybė.

Pikeringas. Tai kam atgabenote daiktus, jei ketinate ją išsivesti?

Dulitlis. Ar aš bent žodelį užsiminiau, kad žadu ją išsivesti? Na, ar užsiminiau?

Higinsas (*ryžtingai*). Pasiimkite ją, tučtuojau pasiimkite. (*Eina prie židinio ir spaudžia skambutį*)

Dulitlis (*stodamasis*). Ne, šeimininke. Taip nereikia kalbėti. Ne toks aš žmogus, kad stočiau savo dukrai skersai kelio. Prieš akis jai atsiveria, kaip sakoma, karjera, ir. . .

*Misis Pirs praveria duris ir stovi, laukdama nurodymų*

Higginsas. Misis Pirs, čia Elizos tėvas. Atėjo jos išsivesti. Atiduokite. *(Eina atgal prie fortepijono, savo laikysena tarsi sakydamas, jog nusiplauna nuo to reikalo rankas)*

Dulitlis. Ne. Čia nesusipratimas. Paklauskite...

Misis Pirs. Išsivesti jos nebegalima, misterį Higginsai, tai neįmanoma. Juk liepėte man drabužius sudeginti.

Dulitlis. Aha, prašom! Negi, po šimts, tempsiu dabar merginą gatvėmis kaip kokią beždžionę. Ne, jūs tik patys pagalvokit, kaip aš galėčiau!?

Higginsas. Tikinote man, kad jums reikalinga duktė. Prašom, imkit dukterį. Jeigu ji neturi kuo apsisivilkti, nueikite ir nupirkite.

Dulitlis *(nevilties apimtas)*. O kur drabužiai, kuriais apsisivilkusi ji atėjo? Aš juos sudeginau ar jūsų ponias?

Misis Pirs. Atleiskite, bet aš čia ekonomė. Pasiunčiau parnešti merginai naujų drabužių. Kai juos atgabens, galėsite su dukra keliauti namo. Palaukti galite virtuvėje. Štai čia, prašom.

*Visiškai prislėgtas Dulitlis eina paskui ją prie durų, bet suabejoja ir stabtelia; galų gale su pasitikėjimu pasisuka į Higginsą*

Dulitlis. Klausykite, šeimininke. Juk mudu žmonės supratingi, kaip manote?

Higginsas. O! Sakote, mudu supratingi, taip? Galite išeiti, misis Pirs.

Misis Pirs. Matau, kad galiu, sere. *(Oriai išeina)*

Pikeringas. Dabar jūsų žodis, misterį Dulitli.

Dulitlis (*Pikeringui*). Dėkoju, šeimininke. (*Higinso, kuris susirado prieglobstį ant suolo prie fortepijono, nenorėdamas būti pernelyg arti svečio, kadangi nuo Dulitlio dvelkia jo amato žmonėms būdingas kvapas*) Na, pasakysiu teisybę, šeimininke, įkri-tote jūs man į širdį, ir jei mergina jums reikalinga, tai jau nesistengsiu žūt būt ją išsivesti; žodžiu, galime susitarti gražiuoju. Moteriškaitė ji nebloga: jauna, graži, daili. O duktė prasta: neverta tėvo duonos, sa-kau jums tai neslėpdamas. Aš tik prašau neužmiršti, kad esu tėvas ir turiu į ją šiokių tokių teisių, ir jau kas kas, o jūs tikrai ne toks žmogus, kuris tikisi gauti ją už ačiū. Matau, kad esate doras, šeimininke. Na, kas man Eliza ir kas jums kokis penketas svarų? (Grįžta prie savo kėdės ir atsisėda kaip jaučias savo vertę teisėjas)

Pikeringas. Jūs, Dulitli, turėtumėt atminti, kad misterio Higinso ketinimai yra visiškai garbingi.

Dulitlis. Žinoma, šeimininke. Jei manyčiau ki-taip, prašyčiau penkiasdešimt.

Higinzas (*pasipiktinęs*). Tai norite pasakyti, užkietėjęs niekše, kad už penkiasdešimt svarų dukterį parduotumėte?

Dulitlis. Parduoti tai neparduočiau, bet, norė-damas padaryti paslaugą tokiam maloniam džentel-menui, kaip jūs, aš daug ką padaryčiau, patikėkite.

Pikeringas. Klausykite, žmogau, argi jūs ne-beturite jokios moralės?

Dulitlis (*nė kiek nesumišęs*). Negaliu sau leisti tokios prabangos, šeimininke. Negalėtumėt ir jūs, jei būtumėt toks neturtingas, kaip aš. Ir kas gi čia galų gale bloga? Jeigu Lizai bus iš to tik pelnas, tai ko-dėl ir man nepasinaudoti?

Higinzas (*susirūpinęs*). Nežinau, ką daryti, Pi-keringai. Kalbos nėra, jei žiūrėsime iš moralinio taš-ko, tai ir skatiką duoti šiam vyrukui nusikaltimas.

Ir vis tik, reikalaudamas savo dalies, jis yra, man rodos, savaip — grubokai teisus.

Dulitlis. Taigi, šeimninke. Ir aš taip sakau. Vis dėlto — tėvo širdis, ir gana.

Pikeringas. Taip, suprantu jūsų motyvus, bet vargu ar pritiktų...

Dulitlis. Nekalbėkite šito, šeimninke. Nereikia taip žiūrėti. Kas aš toks, šeimninkai? Klausiu jus, kas aš toks? Esu vienas tų vargdienių, kuriuos laiko nevertais, štai kas aš. Ar pagalvojote, ką tai reiškia? Tai reiškia, kad kiekviename žingsnyje tau kaišioja pagalius į ratus turčių moralė. Jeigu tik pasimato kokia nauda ir aš paprasčiau dalelės, man tučtuojau atrežia: „Tu nevertas, tau niekas nepriklauso.“ Bet man reikia tiek, kiek ir pačiai vertajai našlei, kuri vieno vyro laidotuvėms susižeria pinigų net iš šešių skirtingų labdarybės draugijų. Man reikia ne mažiau už vertą žmogų, netgi daugiau reikia. Valgau su ne menkesniu apetitu, o geriau dvigubai. Pasilinksinti man irgi reikia, nes aš žmogus mąstantis. Turiu prasiblaškyti, pasiklausyti dainelės ir džiaz, kai širdį maudžia. Ir ką gi — iš manęs už visa tai lupa tiek pat pinigų, kiek ir iš vertųjų. Tad kas tuomet yra turčių moralė? Tiktai gudrus išsisukinėjimas, kad nieko nereikėtų man duoti. Todėl prašyčiau jus būti džentelmenais ir nesileisti su manim į panašias gudrybes. Juk aš lošiu atvirom kortom. Neapsimetu, kad priklauso vertiesiems. Nevertas esu, nevertas ketinu ir likti. Man tas patinka, jei norite žinoti teisybę. Nejaugi pasinaudosite žmogaus silpnybe ir numušite jam kainą už dukterį, kurią jis savo prakaitu augino, penėjo, rengė, kol ji išaugo ir jus, džentelmenai, patraukė. Argi penki svarai tokie dideli pinigai? Toks mano žodis. Laukiu dabar jūsų žodžio.

Higginsas (*atsistoja ir eina prie Pikeringo*). Pikeringai, pabūtų šis žmogus mūsų rankose kokią treje-

ta mėnesių, tai galėtų rinktis: ministro kėdė arba garsaus pamokslininko sakykla Velse.

Pikeringas. Ką į tai pasakysite, Dulitli?

Dulitlis. O ne, šeimininke, ačiū, ačiū, kam to reikia. Klausiausi visų pamokslininkų ir visų ministrų pirmininkų — nes esu mąstantis žmogus, mėgstu politiką, religiją, socialines reformas kaip ir kitus pasi-  
linksminimus — ir pasakysiu, iš kurio galo bežiūrė-  
tum, vis tiek šuniškas gyvenimas. Aš liksiu nevertas ir neturtingas, toks jau mano pašaukimas. Sulygin-  
kime visokias padėtis visuomenėje ir pamatysime, kad tik, na... tik skurdžiaus gyvenimas nėra prėskas, bent mano skoniui.

Higinas. Manau, reikia duoti jam penkinę.

Pikeringas. Bijau, kad jis blogam juos išleis.

Dulitlis. Ką jūs, šeimininke, dievaži, tai netie-  
sa. Nesibaiminkite, pinigus suspaudęs, nedykinėsiu, nedrebėsiu dėl skatiko. Pirmadienį jau nebebus nė penso, teks vėl įsikinkyti į darbą, lyg niekad tų pini-  
gų ir rankose nebūčiau turėjęs. Kertu lažybų, kad neišėisiu šunų lodyti. Tik suruošime smagias išgertu-  
ves man ir mano poniai — mums malonumas, kitiems pelnas, ir jūs būsit patenkinti, kad pinigai ne į balą išmesti. Geriau juos išleisti ir jūs patys nesugalvotu-  
mėt.

Higinas (*išsiima piniginę ir prieina prie Dulitlio, sustodamas tarp jo ir fortepijono*). Neįmanoma atsispirti. Duokime jam dešimt. (*Duoda šiukšlininkui du banknotus*)

Dulitlis. Ne, šeimininke. Ji nesiryš išleisti visą dešimtinę, ko gero, ir aš negalėčiau. Dešimt svarų didelis pinigas; tiek gavęs, žmogus tampi per daug apdairus, ir tada sudie, laime! Duokit, man, šeimininke, kiek prašiau — nei pensu daugiau, nei mažiau.

Pikeringas. Ko tos savo ponios nevedate? Tokiam nedorovingumui nesu linkęs pritarti.

Dulitlis. Pasakykit jai šita, pasakykit. Aš mielui noru. Pats juk labiausiai ir kenčiu. Negaliu jos paimiti į nagą. Tenka pataikauti. Nešti dovanas. Sukneles pirkti krūvomis. Pasidariau tai moteriškai nelyginant vergas, šeimininke, ir tik todėl, kad nesu jos teisėtas vyras. Ir ji tai labai gerai žino. Tiek jūs ir priversite ją už manęs eiti. Paklauskite mano patarimo, šeimininke: veskite Elizą, kol jinai tebėra jauna ir nieko geresnio neragavo. Nevesite dabar — paskui gailėsitės. O vesite — paskiau gailėsis jinai. Bet tegul geriau ji gailisi, o ne jūs, nes esate vyras, o ji tik moteris ir laiminga būti vis viena nesugeba.

Higinsas. Pikeringai, jei dar minutę klausysime šio žmogaus, tai mūsų įsitikinimų nė ženkle nebeliks. (Dulitliui) Berods, sakėte, penki svarai?

Dulitlis. Širdingai dėkoju, šeimininke.

Higinsas. Tikrai dešimties neimsite?

Dulitlis. Dabar ne. Kitą sykį, šeimininke.

Higinsas (įteikdamas jam penkių svarų banknotą). Na, štai, imkite.

Dulitlis. Ačiū, šeimininke. Viso geriausio.

*Susirūpinęs sprukti su laimikiu, Dulitlis skuba prie durų ir, jas pradarius, ant slenksčio susiduria su grakščia, nepaprastai švaria jauna japonė, kuri vilki paprastą mėlynos medvilnės kimono, dailiai išmarginatą baltais jazminų žiedais. Kartu su ja įeina misis Pirs. Dulitlis pagarbiai ją praleidžia ir atsiprašo*

Dulitlis. Dovanokit, mis.

Japonė. Pasiuto! Savo dukros nebepažįsti?

Dulitlis. } šaukia { Kelmai rautų! Juk tai Eliza!

Higinsas. } vienu { Kas čia? Šita?

Pikeringas. } metu { Prisiekiu Jupiteriu!

Liza. Ar neatrodau kvailai?

Higinsas. Kvailai?

Misis Pirs (*prie durų*). Misteri Higinsai, praščiau nesakyti nieko tokio, kas merginą paskatintų per daug įsivaizduoti.

Higinsas (*susigriebęs*). O, visai teisingai, misis Pirs. (*Elizai*) Taip, velniškai kvailai atrodote.

Misis Pirs. Susimildamas, sere!

Higinsas (*pasitaisydamas*). Norėjau pasakyti — labai kvailai.

Liza. Su skrybėlaite turėčiau visai gerai atrodyti. (*Pasiima savo skrybėlaite, užsideda ir eina per visą kambarį prie židinio tarsi madinga dama*)

Higinsas. Visai nauja mada! O atrodė toks klaikus daiktas!

Dulitlis (*su tėvišku pasididžiavimu*). O aš ir nemaniau, kad ją galima ligi tokio skaistumo nuprausti. Ji man daro garbę, ar ne?

Liza. Pasakysiu tau, kad čia švariam būti vieni juokai. Karštas ir šaltas vanduo tiesiai iš čiaupo, pilk, kiek nori. Paskui dar — pūkuoti rankšluosčiai; o kabyla tokia įkaitusi, kad pirštai svyla. Švelnūs šepečiai, tik šveiskis; ir medinis dubuo su muilu primulėmis kvepia. Dabar žinau, kodėl damos tokios švarutės. Praustis joms vienas malonumas. Pamatytų, kaip mes prausiamės, tai užkukuotų!

Higinsas. Džiaugiuosi, kad vonia jums patiko.

Liza. Visai ne — tai yra, ne viskas ten patiko. Ir man nerūpi, jei užsigausite. Misis Pirs žino.

Higinsas. Kas ten buvo negerai, misis Pirs?

Misis Pirs. Smulkmena, sere. Neverta kalbėti.

Liza. Jau galvojau — imsiu ir sukulsiu. Nežinojau, kur akis dėti. Bet paskui rankšluosčiu uždengiau.

Higinsas. Ką uždengėt?

Misis Pirs. Veidrodį, sere.

Higinsas. Dulitli, jūs dukterį auklėjote per griežtai.

Dulitlis. Ar aš? Niekad iš viso jos neauklėjau, tik kartas nuo karto duodavau diržo paragauti. Tad neišmėtinėkite man, šeimininke. Dar, matot, jinai prie šito nepratusi, ir tiek. Bet prisiziūrės ir pripras prie jūsų laisvo elgesio.

Liza. Esu dora mergina, tikrai dora; ir nenoriu pratintis prie laisvo elgesio.

Higinsas. Eliza, jei dar kartą pasakysite, kad esate dora mergina, tėvas vesis jus namo.

Liza. Pats tas. Tėvo mano nepažįstate. Juk jis čia tik to ir atėjo, kad tikisi iškaulyti pinigų iš jūsų ir pasigerti.

Dulitlis. O kam gi kitam man pinigai? Gal įmesti bažnyčioje į skardinę, ką?

*Eliza parodo jam liežuvį ir taip jį supykina, kad Pikeringui tenka skubiai juos išskirti*

Nebūk akiplėša, ar girdi? Ir žiūrėk man, nedraskyk akių šiam džentelmenui, o jei ne, tai aš tau akis išdraskysiu. Supratai?

Higinsas. Ar prieš išeidamas dar turite jai kokių patarimų, Dulitli? Pavyzdžiui, gal norite duoti jai tėvišką palaiminimą.

Dulitlis. Ne, šeimininke, nesu toks mulkis, kad išdėstyčiau vaikams visa, ką žinau pats. Ir taip juos sunku pažaboti. Jei norėsit Elizai pridėti proto, šeimininke, tai diržas jai bus geriausias mokytojas. Likite sveiki, džentelmenai. *(Pasisuka ir nori eiti)*

Higinsas *(ryžtingai)*. Palaukite. Reguliariai lankysite savo dukterį. Tai jūsų pareiga, turėkite galvoj. Mano brolis dvasininkas ir galėtų apšviesti jums protą prieš pokalbius su dukra.

Dulitlis *(išsisukinėdamas)*. Žinoma. Ateisiu, šeimininke. Šią savaitę dar ne, labai toli dirbu. Bet vėliau neapvilsiu, galite būti dėl manęs ramus. Viso labo, džentelmenai! Viso labo, poniai! *(Nusiima skrybėlę)*

*prieš misis Pirs, kuri nesiteikia atsakyti, ir išeina: Mirktelia Higinsui, tur būt, manydamas, kad ir pastarasis kenčia nuo sunkaus misis Pirs būdo, ir išeina paskui ją)*

Liza. Netikėkite šiuo senu melagiu. Buldogu jį užpiudykit, ir tai jam bus mieliau, negu susitikti su kunigu. Dabar jis neskubės čia rodytis.

Higinsas. Aš to ir netrokštu, Eliza. O jūs?

Liza. Ir aš ne. Tegul kad ir visą amžių nesirodo, neverksiu. Gėdą man daro: šiukšles vežioja, o savo darbo nedirba.

Pikeringas. Koks gi tas jo darbas, Eliza?

Liza. Liežuviu traukia pinigus iš žmonių ir kema į savo kišenes. O tikrasis jo amatas griovius kasti; kartais — jei užaina ūpas prasimankštinti — jis tuo verčiasi ir lupa gerą pinigą. Tai manęs mis Dulitl nebevadinsite?

Pikeringas. Prašau atleisti, mis Dulitl. Nenorom man taip išsprūdo.

Liza. Et, nieko baisaus, tik labai jau gražiai skambėjo. Norėčiau dabar taksi nusisamdyti. Nuvažiuočiau ligi kampo prie Totenham-Kort-roudo, išlipčiau ir liepčiau šoferiui palaukti, tegul tos merginos žiūri ir stebisi. Nušluostysiu joms nosį. Ir, žinoma, visai su jomis nekalbėsiu.

Pikeringas. O gal verčiau palaukti, kol jums atneš tikrai madingą suknelę?

Higinsas. Be to, iškilus nederai riesti nosį prieš senus draugus. Taip elgiasi snobai.

Liza. Tikiuos, jums neatrodo, kad tokios dabar gali būti man draugės? Buvo laikas, kai jos iš manęs tyčiodavosi, jei tik rasdavo progą, o dabar aš atsilošiu. Galiu ir lukterėti, jei žada parnešti gražių suknelių. Man patiktų jas vilkėti. Misis Pirs sakė, kad dieną duosite man vienas sukneles, o nakčiai kitas; man rodos, tik pinigą be reikalo mėtysit, naktį vis tiek

niekas nematys. Be to, kaip aš šaltą žiemos naktį persirengsiu šaltais rūbais?

Misis Pirs (*grįždama*). Eime, Eliza. Atnešė naują apdarą, galite prisimatuoti.

Liza. A-o-ū-ū! (*Dumia iš kambario*)

Misis Pirs (*eidama iš paskos*). Kas gi taip dumia, brangioji! (*Išeina ir uždaro duris*)

Higinsas. Kietas riešutas mums teko, Pikerin-gai.

Pikeringas (*nesvyruodamas*). Taip, Higinsai, labai kietas.

## TREČIASIS VEIKSMAS

*Svečių dieną misis Higinis namuose. Dar niekas neatvyko. Svetainė. Trys langai išeina į Čelsio krantinę; lubos nėra tokios aukštos, kaip panašaus stiliaus senesniuose namuose. Langai pradaryti, ir matyti balkonai su gėlių vazonais. Atsistojus veidu į langus, kairėje pusėje židinytis, o iš dešinės, kiek giliau — durys*

*Misis Higinis auginta Moriso ir Berno-Džonso dvasia\*, ir jos svetainė neužgriozdinta baldais, staliukais ar niekniekiais, mažai kuo primena sūnaus darbo kambarį Vimpol-strite. Kambario viduryje didelė sofa; jos brokatinis užtiesalas ir brokatinės pagalvėlės kartu su kilimu, morisiškais sienų apmušalais ir morisiško kartūno langų užuolaidomis sudaro visą kambario papuošimą ir labai dailūs, todėl ir neuždėlioti visokiais menkniekiais. Ant sienų keletas gerų tapytų paveikslų iš parodų, vykusių Grosvenoro galerijoje\* prieš kokį trisdešimtį metų (Bernas-Džonso, o ne Vislerio mokyklos\*). Vienintelis peizažas — Sesilio Losono\* piešta rubensiško didumo drobė. Dar kabo misis Higinis jaunystės laikų portretas, kada jina, niekindama madą, vilkėjo vienu tų puikiųjų rosetiškųjų\* kostiumų, kuriuos paskui mėgdžiojo neišmanėliai, savo pigiu estizmu aštuntajame dešimtmetyje priėję ligi absurdo*

*Misis Higinis — kuri jau pradėjo septintąją dešimtį ir senokai neįaučia noro savo aprangą eiti prieš*

*madą — sėdi kitame kambario kampe, įstrižai nuo durų, prie paprasto ir dailaus rašomo stalo; čia pat po ranka skambučio mygtukas. Gilumoje, tarp stalo ir artimiausio lango, stovi čipendeiliškas\* krėslas. Kitoje kambario pusėje, arčiau langų — elžbietiškas\* krėslas, grubiai išdrožinėtas Inigo Džonso\* maniera. Toje pat pusėje fortepijonas raštuotu užvalkalu. Kampe tarp židinio ir lango nedidelė kušetė, aptraukta morisišku kartūnu*

*Penkta valanda po pietų*

*Trankiai atsidaro durys; nenusiimdamos skrybėlės, įeina H i g i n s a s*

Misis Higinas (išsigandusi). Henri! (Priekaištaudama) Kam atėjai šiandien? Juk svečių diena, ir tu prižadėjai neateiti. (Jis lenkiasi, siekdamas pabučiuoti motiną, o tuo tarpu ji nuima jam skrybėlę ir paduoda)

Higinas. Ak, po šimts! (Numeta skrybėlę ant stalo)

Misis Higinas. Tučtuojau eik namo.

Higinas (bučiuodamas ją). Žinau, mama. Tyčia atėjau.

Misis Higinas. Visai be reikalo. Aš, Henri, nejuokauju. Tu atbaidai visus mano pažįstamus: susitikę čia tave, jie nustoja pas mane lankęsi.

Higinas. Kvailystės! Tiesa, saloniniam pašnekesiui esu negabus, bet žmonės dėl to neužsigauna. (Sėdasi ant sofos)

Misis Higinas. Ak, šitaip, jie neužsigauna? Saloniniam pašnekesiui tu negabus? O kam esi gabus? Tikrai, brangusis, eitum verčiau namo.

Higinas. Negaliu, privalau pasilikti. Turiu jums užduotį. Fonetinę užduotį.

Misis Higinas. Nieko nebus, brangusis. Labai gailiuos, bet tavo balsiai man neįkandami; ir nors esu patenkinta, kad gaunu paštu dailius atvirukus, rašytus tavo patentuotu stenografiniu raštu, bet visada tenka griebtis dar ir paprastojo teksto, kurį susipranti man kartu išsiųsti.

Higinas. Tai kad ta užduotis nėra fonetinė.

Misis Higinas. Juk sakei, kad fonetinė.

Higinas. Jums fonetikos nereiks. Susiradau merginą.

Misis Higinas. Tu nori pasakyti, kad kažkokia mergina susirado tave?

Higinas. Visai ne. Meilė čia niekuo dėta.

Misis Higinas. Kaip gaila!

Higinas. Kodėl?

Misis Higinas. Ogi todėl, kad tu niekad neįsimyli moters, kuri turėtų mažiau kaip keturiasdešimt penkerius metus. Kada galų gale imsi pastebėti, kad ir jaunos moterys visai žavingos?

Higinas. Et, su jaunomis moterimis aš negaliu prasidėti. Meilės vertą moterį įsivaizduoju kiek galima panašesnę į jus. Ir rimtai susižavėti jaunomis moterimis niekad nesugebėsiu: yra įpročių, kurie taip giliai įleidžia šaknis, kad nebeįstengi jų pakeisti. (*Staigiai pakyla ir pradeda vaikštinėti po kambarį, žvangindamas kėlių kišenėse raktus ir smulkius pinigų*) Prie do — visos jos kvailos.

Misis Higinas. Ar žinai, Henri, ką turėtum padaryti, jei tikrai mane mylėtum?

Higinas. Ak, po šimts! Na ką? Gal vesti?

Misis Higinas. Ne. Nebesišvaistyti po kambarį ir ištraukti rankas iš kišenių.

*Beviltiškai numojęs ranka, jis paklūsta ir vėl atsisėda*

Myliu gerus berniukus. Na, pasakok apie merginą.

Higinas. Jinai žada jus šiandien aplankyti.

Misis Higinas. Nepamenu, kad būčiau ją kvietusi.

Higinasas. Jūs ir nekvietėte. Aš pakviečiau. Jeigu jūs ją pažintumėt, nebūtumėte kvietusi.

Misis Higinas. Ak, štai kas! Kodėl gi?

Higinasas. Matot, kaip yra. Jinai paprasta gėlininkė. Suradau ją gatvėje.

Misis Higinas. Ir pasikvieteit į mano namus svečių diena?!

Higinasas (*pakyla ir prieina, stengdamasis įtikinti gražiuoju*). O, viskas bus gerai. Išmokiau ją padoriai kalbėti, o dėl elgesio, tai esu davęs griežčiausių nurodymų. Jai liepta šnekėti apie du dalykus — apie orą ir sveikatą: „Kokia graži diena!“ ir „Kaip sekasi?“; o į bendrus pokalbius nesikišti. Bijoti nėra ko.

Misis Higinas. Bijoti nėra ko? Ji kalbės apie mūsų sveikatą! Apie mūsų vidų! Gal ir mūsų išorę! Kaip galėjai taip kvilai pasielgti, Henri?

Higinasas (*nekantraudamas*). Juk turi ji kažką kalbėti! (*Susivaldo ir vėl sėdasi*) O, viskas bus gerai, nesijaudinkit. Pikeringas taip pat įsipynęs į šį reikalą. Mudu su juo, galima sakyti, susilažijome, kad po šešių mėnesių ją visi laikys hercogiene. Pradėjau darbą prieš keletą mėnesių, ir jos žinios auga kaip ant mielių. Tikrai laimėsiu lažybas. Ji turi gerą klausą, ir man su ja lengviau, negu su tais turtingais mokiniais, nes jai teko pradėti taip, kaip mokomasi svetimos kalbos. Angliškai ji kalba maždaug kaip jūs prancūziškai.

Misis Higinas. Tad, reikia pasakyti, ne taip jau blogai.

Higinasas. Ir taip, ir ne.

Misis Higinas. Kaip tave suprasti?

Higinasas. Matot, tarti be priekaištų ją esu išmokęs; bet juk svarbu ne tik kaip mergina taria, bet ir ką ji taria; ir čia kaip tik...

*Juos pertraukia kambarinė, pranešdama, kad  
atėjo svečių*

Kambarinė. Misis ir mis Einsford Hil. *(Išeina)*  
Higinsas. Dievuliau mano! *(Keliasi, stveria nuo  
stalo savo skrybėlę ir skuba prie durų, bet nebespėja,  
ir motina jau pristato jį viešnioms)*

*Misis ir mis Einsford Hil — tai motina ir  
duktė, kurios buvo pasislėpusios Kovent-Gardene nuo  
lietaus. Motina santūri ir gražaus elgesio, bet įsitempu-  
si kaip žmonės, kurių materialinė padėtis juos varžo.  
Duktė išmokusi tos nerūpestingos laikysenos, kuri turi  
rodyti, jog salonuose ji kaip namie: taip skurdas pri-  
dengiamas apsimesta drąsa*

Misis Einsford Hil *(į misis Higinis)*. Laba  
diena.

*Sveikinasi*

Misis Higinis *(pristato)*. Mano sūnus Henris.

Misis Einsford Hil. Jūsų garsusis sūnus!  
Taip svajojau susipažinti su jumis, profesoriau Hi-  
ginisai.

Higinsas *(niūriai, nepajudėdamas iš vietos)*. Ma-  
lonu. *(Atsirėmęs į fortepijoną, stačiokiškai nusilenkia)*

Mis Einsford Hil *(eidama prie jo su nesle-  
piamu familiarumu)*. Laba diena!

Higinsas *(žiūri išplėtęs akis)*. Kažkur esu jus  
matęs anksčiau. Kelmai žino, kur tai buvo, bet jūsų  
balsas man girdėtas. *(Surūgęs)* Tiek to, nesvarbu. Sės-  
kite, ar ką.

Misis Higinis. Turiu, deja, prisipažinti, kad  
mano garsusis sūnus nelabai mandagus. Jūs jau dėl to  
neįsiseiskite.

Mis Einsford Hil *(linksmai)*. Na, žinoma.  
*(Atsisėda į elžbietiškąją krėslą)*

Misis Einsford Hil (kiek sumišusi). Žinoma, žinoma. (Atsisėda ant sofos tarp dukters ir misis Higinas, kuri savo krėslą patraukė nuo rašomojo stalo)

Higinas. A, tai aš kalbėjau grubiai? Dievaži, nenorėjau. (Eina prie vidurinio lango ir, atgręžęs viešnioms nugarą, žiūri į upę ir Betersi-parko gėlynus kitame krante taip, lyg ten būtų amžinas ledynas)

*Kambarinė grįžta, iš paskos eina Pikeringas*

Kambarinė. Pulkininkas Pikeringas. (Išeina)

Pikeringas. Laba diena, misis Higinas!

Misis Higinas. Džiaugiuos, jus matydama. Ar pažįstami? Misis Einsford Hil... Misis Einsford Hil.

Vieni kitiems nusilenkia. Patraukęs priekin čipendeliškąjį krėslą ir pastatęs jį tarp misis Hil ir misis Higinas, pulkininkas atsisėda

Pikeringas. Ar Henris jums sakė, ko mudu atėjome?

Higinas (už jo nugaros). Mūsų pokalbį pertraukė, tegu jį perkūnai!

Misis Higinas. O Henri, Henri, susimildamas!

Misis Einsford Hil (kilstelėjusi). Tai gal ne laiku pataikėme?

Misis Higinas (atsistoja ir priverčia ją vėl sėsti). Ne, ką jūs! Pataikėte kaip tik pačiu laiku: mes laukiame vienos damos, su kuria norime jus supažindinti.

Higinas (nudžiugęs atsisuka). Dievaži, tikrai! Mums kaip tik reikia, kad būtų pora ar trejetas žmonių. Ar jūs, ar kokia kita draugija bus gerai.

*Kambarinė grįžta, iš paskos eina Fredis*

Kambarinė. Misteris Einsfordas Hilis.

Higinas (nebeiškentęs, kone visiems girdint). Viešpatie mielaširdingas! Dar vienas.

Fredis (sveikindamasis su misis Higinas). Labutis!

Misis Higinas. Labai malonu, kad atėjote. (*Pri-  
stato*) Pulkininkas Pikeringas.

Fredis (*nusilenkia*). Labutis.

Misis Higinas. Mano sūnaus, tur būt, irgi ne-  
pažįstate: profesorius Higinas.

Fredis (*prieina prie Higinso*). Labutis!

Higinas (*žiūri į jį lyg į kokį kišenvagį*). Galvą  
dedu, kad ir jus kažkur mačiau. Kur tai galėjo būti?

Fredis. Man rodosi, nebuvome susitikę.

Higinas (*neprieštaraudamas*). Pagaliau nesvar-  
bu. Sėskite. (*Spausdamas Fredžiui ranką, parverčia jį  
ant sofos, veidu į langus, o pats apeina sofą iš kito  
krašto*)

Higinas. Na štai. Tokios tokelės. (*Atsisėda ant  
sofos misis Einsford Hil iš kairės*) O dabar, velniai rau-  
tų, apie ką gi kalbėsime, kol dar neatėjo Eliza?

Misis Higinas. Tu, Henri, esi nepamainomas ka-  
rališkiosios draugijos\* susirinkimuose, bet patikėk —  
mažiau iškilmingomis progomis su tavim tikra bėda.

Higinas. Nejaugi? Labai apgailestauju. (*Staiga  
nušvitęs*) O gal, žinote, ir tikrai bėda su manim tokiais  
atvejais. (*Garsiai kvatodamas*) Cha-cha-cha!

Mis Einsford Hil (*kuri laiko Higiną visai  
tinkamą vedybiniams planams*). Aš jums pritariu. Pa-  
ti nemėgstu saloninių pašnekesių. Ak, kad žmonės mokė-  
tų būti atviri ir sakytų, ką iš tikro galvoja!

Higinas (*vėl paniūręs*). Saugok viešpatie!

Misis Einsford Hil (*atsakydama už dukterį*).  
Bet kodėl?

Higinas. Bloga jau ir tai, dievaži, apie ką, jų  
nuomone, jiems reikėtų galvoti; o jeigu jie išsakytų,  
ką iš tikrųjų galvoja, tai plaukai atsistotų. Kaip mano-  
te, ar būtų labai smagu, jeigu imčiau ir išdrožčiau visa,  
ką aš šią akimirką galvoju?

Mis Einsford (*linksmai*). Argi čia jau tokia nešvankybė?

Higinsas. Nešvankybė! Kokia, po kelmais, nešvankybė. Norėjau pasakyti, kad šiaip tik būtų nepadoru.

Misis Einsford Hil (*rimtai*). O! Esu tikra, kad jūs tik pajuokavote, misterį Higinsai.

Higinsas. Matote, visi mes daugiau ar mažiau laukiniai. Įprasta manyti, kad esame civilizuoti ir kultūringi, kad puikiai susivokiame poezijoje ir filosofijoje, mene ir moksle, ir taip toliau; bet ar daug mūsų tarpe tokių, kurie bent supranta, ką šie žodžiai reiškia? (*Į mis Hil*) Ką jūs nutuokiate apie poeziją? (*Į misis Hil*) Ką jūs nutuokiate apie mokslą? (*Rodo į Fredį*) Ką nutuokia jis apie meną, mokslą ir visa kita? Ką, jūsų nuomone, nutuokiu aš apie filosofiją, trauk ją velniai?

Misis Higgins (*įspėjančiu tonu*). Arba apie mandagumą, Henri?

Kambarinė (*atidarydama duris*). Mis Dulitl. (*Iš-eina*)

Higinsas (*pašoka ir bėga prie misis Higgins*). Tai ji, mama. (*Stiebdamasis stovi už motinos ir per jos galvą stengiasi ženklais parodyti Elizai, kuri iš damų yra namų šeimininkė*)

*Įeina puikiai apsirengusi Eliza; savo grožiu ir laikysena ji padaro tokį triuškinantį įspūdį, kad visi nustebę atsistoja. Sekdama Higinso signalais, ji su išmokta gracija prieina prie misis Higgins*

Eliza (*kalba labai gražaus tembro balsu, pedantiškai taisyklingai tardama žodžius*). Laba diena, misis Higgins. Misteris Higinsas sakė, kad galiu jus aplankyti.

Misis Higgins (*širdingai*). Taip, žinoma, labai džiaugiuos, jus matydama.

Pikeringas. Laba diena, mis Dulitl.

Liza (*ištiesia jam ranką*). Pulkininkas Pikeringas, jei neklystu?

Misis Einsford Hil. Esu tikra, kad mums jau yra tekę susitikti, mis Dulitl. Aš išimčiau jūsų akis.

Liza. Laba diena. (*Gracingai atsisėda ant sofos į tą pačią vietą, kur ką tik sėdėjo Higinsas*)

Misis Einsford Hil (*pristato*). Mano duktė Klara.

Liza. Laba diena.

Klara (*pernelyg gyvai*). Laba diena! (*Sėdasi ant sofos greta Elizos, rydama į akimis*)

Fredis (*prieidamas prie sofos*). Tikriausiai jau esu turėjęs malonumą...

Misis Einsford Hil (*pristatydama*). Mano sūnus Fredis.

Liza. Laba diena.

*Fredis nusilenkia ir atsisėda į elžbietiškąjį krėslą, apglumęs ir susižavėjęs*

Higinsas (*staigiai*). Perkūnas trenktų, dabar prisiminiau!

*Visi žvelgia į jį nustebę*

Kovent-Gardenas! (*Susigraužęs*) Velniava, to betrūko!

Misis Higinas. Henri, susimildamas, prašau! (*Pastebėjusi, kad jis jau nori sėsti ant stalo krašto*) Ant mano rašomojo stalo sėstis nevalia: sulaužysi.

Higinsas (*pasipūtęs*). Atsiprašau. (*Eina prie kampe stovinčios kušetės, bet pakeliui užkliūva už židinio grotelių ir žnyplių; pusbalsiu keiksnodamas, viską pataiso ir pagaliau savo nelaimingą kelionę baigia taip smarkiai griūdamas ant kušetės, jog vos jos nesulaužo*)

Misis Higinas žiūri į jį, bet susitvardo ir nieko nepasako

*Stoja ilga ir kankinanti pauzė*

Misis Higinis (*pagaliau ryžtasi nerūpestingu tonu tęsti pokalbį*). Kaip manote, šiandien lis ar ne?

Liza. Nežymus debesuotumas, pastebėtas vakarinėje Britanijos salų dalyje, gali lėtai slinkti rytų kryptimi. Barometras nerodo jokių duomenų apie kokias žymesnes oro būklės permainas.

Fredis. Cha-cha! Galima numirti iš juoko!

Liza. Kas jums užkliuvo, jaunas žmogau? Kertu lažybų, kad viską teisingai išdėsčiau.

Fredis. Sutriuškino!

Misis Einsford Hil. Tikrai norėčiau tikėti, kad šalčių nebebus. Dabar taip gripas siaučia. Mūsų šeimoje kas pavasarį visi juo perserga.

Liza (*niūriai*). Mano teta mirė nuo gripo; bent taip kalbėjo.

*Misis Einsford Hil užjausdama pliaukštelia liežuviu*

Liza (*tuo pačiu tragišku tonu*). Bet aš manau, kad jie paprasčiausiai užbambino senę.

Misis Higinis (*nesuprasdama*). Užbambino?

Liza. Ta-a-aip, kaip dievą myliu! Ji tau mirs nuo gripo? Prieš metus difteritą buvo gavusi, tai kaip nuo žąsies vanduo. Pati mačiau savo akimis. Pamėlynavusi buvo visa, į žmogų nepanaši. Visi galvojo, kad galas; bet mano tėvas gurgino ir gurgino jai burnon džina, kol ji atkuto, ir dar taip spėriai, kad šaukštą nukando.

Misis Einsford Hil (*apstulbusi*). Viešpatie!

Liza (*žerdama įrodymą po įrodymo*). Kaip čia dabar tokia stipri moteris ims ir pakratys kojas nuo gripo? Ir kur prasmego jos nauja šiaudinė skrybėlė, kuri turėjo atitekti man? Nukniaukė kažkas; taigi aš ir sakau, kad tie, kur skrybėlę nukniaukė, tie ir tetą užbambino.

Misis Einsford Hil. Ką reiškia užbambinti?

Higginsas (*paskubomis*). A, tai saloninio stiliaus naujovė. Užbambinti žmogų — reiškia jį nužudyti.

Misis Einsford Hil (*Elizai, pasibaisėjusi*). Tai negi manote, kad jūsų tetą kas nužudė?

Liza. Kaipgi aš nemanyčiau. Anie, kur su ja gyveno, galėjo užmušti ir dėl skrybėlės smeigtuko, tai ką čia bekalbėti apie skrybėlę.

Misis Einsford Hil. Bet ar negalėjo jos pakirsti svaigalai, kuriuos jūsų tėvas pylė jai į gerklę? Jie ją ir pribagė.

Liza. Kur tau! Ar džiną traukti, ar motinos pieną žįsti — jai vis vien. Be to, pats jis pro savąją gerklę tiek jo buvo praleidęs, kad jau žino, kas gera ir kas bloga!

Misis Einsford Hil. Norite pasakyti, kad jis gerdavo?

Liza. Gerdavo! Dar ir kaip! Maukte maukdavo.

Misis Einsford Hil. Kaip tai turi būti baisu!

Liza. Né trupučio. Žalos jam tas nepadarė, kiek aš suprantu. Be to, juk jis negėrė kasdien. (*Linksmi*) Tik kartas nuo karto, kai, taip sakant, pagaudavo šišas. Ir visada būdavo smagesnis, kai lašiuką ištraukdavo. Kai darbo nebūdavo, mama duodavo jam ketvertą pensų ir prisakydavo: „Eik ir negrižk, kol neprisigersi taip, kad būtum linksmas ir lipšnus.“ Daug yra moterų, kurioms tenka girdyti savo vyrus; kitaip jie nesugyvenami. (*Dabar visai įsismaginusi*) Matote, kaip būna. Kai žmogus blaivas, jį graužia sąžinė, jeigu jis bent truputį jos turi; tada ir užaina maudulys. O lašelis baltosios išsyk viską nuplauna, vėl žmogus linksmas ir laimingas. (*Fredžiui, kuris, nebegalėdamas susivaldyti, leipsta juokais*) Ei, jūs ten! Ko taip įsikikenote?

Fredis. Dėl tos naujos saloninės manieros. Jums pašėlusiai gerai išeina.

Liza. Jei gerai išeina, tai ko čia juoktis? (*Higginsui*) Ar aš ką nors ne taip pasakiau?

Misis Higins (*įsiterpdama*). Ne, ką jūs, mis Dulitl!

Liza. Na, ir ačiū dievui. (*Vėl įsismaginusi*) Taigi, aš ir sakau visada...

Higinsas (*atsistoja ir žiūri į laikrodį*). Hm... .

Liza (*atsisuka į jo pusę ir, supratusi užuominą, pakyla*). Na, man jau laikas.

*Visi keliiasi. Fredis eina prie durų*

Buvo labai malonu su jumis susipažinti. Viso gero. (*Ištiesia ranką misis Higins*)

Misis Higins. Viso gero.

Liza. Viso gero, pulkininke Pikeringai.

Pikeringas. Viso gero, mis Dulitl. (*Spaudžia jai ranką*)

Liza (*linktelejusi kitiems*). Likite sveiki visi.

Fredis (*atidarydamas jai duris*). Ar eisite pro Haid-parką, mis Dulitl? Jei pro ten žadate eiti...

Liza. Eiti! O rupūžė — dar puspadžius plėšysiu!

*Visi apstulbę*

Aš važiuosiu taksi. (*Išeina*)

*Pikeringas net išsižioja ir smunka atgal į krėslą. Fredis išeina į balkoną, kad dar kartą galėtų žvilgtelėti į Elizą*

Misis Einsford Hil (*dar neatsitokusi*). Na, o aš vis tik negaliu priprasti prie šitos naujos saloni-nės manieros.

Klara (*susiraukusi, krinta į elžbietiškąjį krėslą*). Ak, mama, gerai jau, pakaks. Dar žmonės pagalvos, kad mes niekur neiname ir nieko nematome, jei tu būsi tokia atsilikusi.

Misis Einsford Hil. Turiu pasakyti, kad gal ir labai atsilikau; bet tikiuos, Klara, jog tu nepradėsi dabar vartoti šio išsireiškimo. Jau pripratau girdėti, kaip tu visus vyrus pravardžiuoji biaurybėmis ir į vis-

ką atšaukti, kad tai „šiukšlė“ ir „šlykštinė“, nors išauklėtai ledi taip baisiai kalbėti netinka. Bet čia tai jau per daug. Ar jums taip neatrodo, pulkininke Pikerin-  
gai?

Pikeringas. Manęs neklauskite. Keletą metų išgyvenau Indijoje, o čia papročiai taip pasikeitė, kad tarpais nesuprantu, kur esu — prie garbingos draugijos stalo ar laivo denyje.

Klara. Prie visko reikia priprasti. Nei čia gera, nei čia bloga. Niekas nebando kažką ypatinga pasakyti. Bet užtat, panašiai kalbant, viskas taip neįprasta, kad dalykai, kurie neatrodė sąmojingi, gauna visai naują, pikantišką skambėjimą. Mane ta naujoji maniera labai žavi, o žalos nematau jokios.

Misis Einsford Hil (*pakildama*). Dabar, man rodos, jau ir mums laikas eiti.

#### *Pikeringas ir Higinsas atsistoja*

Klara (*pakildama*). Taip, žinoma, mums dar trys priėmimai prieš akis. Viso gero, misis Higins. Viso gero, pulkininke. Viso gero, profesoriau.

Higinsas (*stačiokiškai prieina prie jos ir lydi iki durų*). Viso gero. Ir būtinai išbandykite naująją manierą tų trijų apsilankymų metu. Nesijaudinkite ir nesivaržykite. Pliekitė iš peties, ir viskas.

Klara (*visa nušvitusi*). Taip ir darysiu. Viso gero. Tokia nesąmonė tas viktorianiškas davatkiškumas!

Higinsas (*gundydamas*). Šalin jį, velniop!

Klara. Šalin, rupūžę tokį!

Misis Einsford Hil (*isteriškai*). Klara!

Klara. Cha-cha! (*Išėina, visa spinduliuodama iš džiaugsmo, kad nesuklupo prieš madingiausias naujoves; ir dar nuo laiptų girdėti jos skardus juokas*).

Fredis (*į tuštumą*). Ne, aš klausiu... (*Numoja ranka ir prieina prie misis Higins*) Viso gero.

Misis Higinas (*spaudžia jam ranką*). Viso gero. Ar norėtumėte dar kartą susitikti su mis Dulitl?

Fredis (*gyvai*). Taip, norėčiau, net labai norėčiau.

Misis Higinas. Ką gi, juk žinote, kada priimu svečius.

Fredis. Taip. Nepaprastai dėkingas. Viso gero. (*Išeina*)

Misis Einsford Hil. Viso gero, mister Higinasai.

Higinas. Viso gero, viso gero.

Misis Einsford Hil (*Pikeringui*). Nieko vis tiek nebus. To žodžio ištarti aš neprisiversiu.

Pikeringas. Ir nereikia. Kas gi jums liepia? Galėsite puikiai apsieiti ir be jo.

Misis Einsford Hil. Taip, tik kad Klara baisiai širsta, jei aš kiaurai nepersiėmus paskutinės mados žargonu. Viso gero.

Pikeringas. Viso gero. (*Spaudžia ranką*)

Misis Einsford Hil (*kreipdamasi į misis Higinas*). Nepykite ant Klaros.

*Pikeringas, supratęs, kad ji prašneko pusbalsiu, nes nenori, jog jis girdėtų, taktiškai pasitraukia prie lango, kur stovi Higinas*

Mes tokie neturtingi! Ir ji taip retai, vargšėlė, gauna progos išvažiuoti į kokį balių. Todėl nelabai ir apsi-trynusi.

*Misis Higinas, matydama, kad viešnios akys jau drėgnos, užjaučiamai paima ją už rankos ir palydi iki durų*

Užtat Fredis šaunus vaikiną. Kaip jums atrodo?

Misis Higinas. Taip, labai šaunus. Visuomet džiaugiuos, galėdama jį matyti.

Misis Einsford Hil. Dėkui, brangioji. Viso gero. (*Išeina*)

Higinas (*nekantraudamas*). Na? Galima rodyti

Elizą visuomenei? (*Stveria motiną ir nutempia prie sofos*)

Misis Higinas atsisėda ten, kur anksčiau sėdėjo Eliza;  
sūnus — jai iš kairės

*Pikeringas vėl grįžta į krėslą jai iš dešinės*

Misis Higinas. Kvailas tu mano berneli! Žinoma, negalima rodyti. Tavo menas ir siuvėjų menas triumfuoja, bet jeigu nors akimirką įsivaizduoji, kad ji neišsiduoda kiekvienu ištartu sakiniu, tai, tur būt, dėl jos esi galvą pametęs.

Pikeringas. Bet ar nemanote, kad galima ką nors padaryti? Aš noriu pasakyti — ar nepavyktų iš jos pašnekesio koku nors būdu išguiti tą žalčių giminę?

Misis Higinas. Nepavyks, kol jinai Henrio rankose.

Higinas (*užsigavęs*). Tai ką, jūsų manymu, aš neprideramai kalbu?

Misis Higinas. Ne, mieliausias, tavo kalba visai tiktų uosto krovikų tarpe, bet nelabai tinka iškilmingame piknike.

Higinas (*ne juokais įsiseidęs*). Na, žinote...

Pikeringas (*pertraukdamas jį*). Tiek to, Higinai, turit nusileisti. Ir išmokite atidžiau save sekti. Tokių žodelių, kaip jūs vartojat, jau dvidešimt metų neteko girdėti — nuo to laiko, kai Haid-parke mokėme savanorius kareivius.

Higinas (*pasipūtęs*). Na, jeigu ir jūs taip sakote, tai aš, matyt, ne visada kalbu kaip kunigas iš sakyklos.

Misis Higinas (*rankos palytėjimu nuramina Henri*). Pulkininke Pikeringai, gal papasakosite man, kaip ten iš tikro Vimpol-strite klostosi reikalai?

Pikeringas (*nudžiugęs, tarsi iš pagrindų būtų pasikeitusi pokalbio tema*). Pats persikėliau ten gyventi

su Henriu. Kartu dirbame prie mano knygos apie Indijos tarmes ir nusprendėme, kad bus patogiau. . .

Misis Higinas. Taigi. Žinau viską, tikrai puikiai sugalvota. Bet kur toji mergina gyvena?

Higinas. Aišku, su mumis. Kurgi ji gyvens?

Misis Higinas. O kokiomis sąlygomis? Ar ji tarnaitė? Jei ne, tai kas jina pas jus?

Pikeringas (*lėtai*). Berods, aš supratau, ką jūs turite galvoje, misis Higinas.

Higinas. O mane tegul perkūnas trenkia, jei ką suprantu. Ištisis mėnesius diena iš dienos turėjau dirbti su šia mergina, kad ji pasiektų šiandieninį lygį. Be to, ji naudinga. Žino, kur aš dedu kokį daiktą, prisi-  
mena, kur turiu eiti, ir taip toliau.

Misis Higinas. Kaip tavo ekonomė su ja sutaria?

Higinas. Misis Pirs? O, ji visai patenkinta, kad dabar mažiau rūpesčių; anksčiau, kol Elizos nebuvo, jai tekdavo ieškoti, kur padėjau kokį daiktą, ir priminti, kur turiu nueiti. Bet dėl Elizos ji kažką įsikalė ir nuolatos kartoja: „Jums niekas ne galvoj, sere.“ Juk taip ji šneka, Pikai?

Pikeringas. Taip, vis ta pačia formule: „Jums niekas ne galvoj, sere.“ Šitaip baigiasi kiekvienas pokalbis apie Elizą.

Higinas. Lyg man kas kita būtų galvoj, o ne ta mergina ir jos prakeikti balsiai su priebalsiais. Tiesiog nusikamavau, besukdamas galvą. Priedo — stebėk dar jos lūpas, ir dantis, ir liežuvį; maža to, įlįsk dar į jos sielą, o ten jau visai negali susigaudyti.

Misis Higinas. Jūs tikri vaikučiai, žaidžiantys su gyva lėle.

Higinas. Žaidžiantys! Dar niekad neteko dirbti sunkesnio darbo, įsidėmėkite, mama. Bet jūs ir neišivaizduojate, kaip tai įdomu — paimti žmogų, išmokyti jį kalbėti visai kitaip, nei jis ligi tol kalbėjo, ir paversti

jī visai nauja būtybe. Juk čia tas pats, kas užpilti didžiausią prarają, skiriančią luomą nuo luomo, žmogų nuo žmogaus.

Pikeringas (*patraukia krėslą arčiau misis Higgins ir įsikarščiauvęs net prie jos pasilenkia*). Taip, nuostabiai įdomu. Užtikrinu jus, misis Higgins, mudu žiūriname labai rimtai. Kas savaite, netgi kas dieną matome joje kažkokių permainų. (*Prisistūmęs dar arčiau*) Mes kiekvieną etapą pasižymime... darome dešimtis nuotraukų, fonografo įrašų...

Higinšas (atakuodamas jos antrąją ausį). Taip, velniai rautų! Dar niekad neteko šitaip visa galva pasinerti į kokią eksperimentą. Ji visiškai užpildo mūsų gyvenimą. Gal neteisybę sakau, Pikai?

Pikeringas. Mes tik ir kalbame apie Eliza.

H i g i n s a s. Mokome Eliza.

P i k e r i n g a s. Rengiame Eliza.

Misis Higgins. Ka?

Higginsas. Kaskart išrandame naują Elizą.

Higginsas. Žinote, jos kažkokia nepaprasta klausia...

Pikeringas. } Uztikrinu jus, misis Higinis, šita  
                              } mergina...

H i g i n s a s. ) ...tikra papūga. Išbandžiau ją...

Pikeringas. } ...tikras genijus. Išmoko puikiai  
skambinti fortepijonu.

H i g i n s a s. ) ...visais imanomais garsais, ku-

Pikeringas. } riuos tik sugeba tarti žmogus,—  
Mes ją vedžiojamės į klasikinės  
muzikos koncertus ir į miuzik-

Higginsas. — iš kontinentalinių dialektų,  
Afrikos tarmių, hotentotų šnek-  
tu.

Pikeringas. ) holus, ir jai nieko nereiškia,  
parėjus namo,

Higginsas. } kurių pats aš mokiausi ne metus ir ne porą, kol perkandau...  
 Pikeringas. } išskambinti visa, ką neseniai girdėjo...  
 Higginsas. } ...o ji viską pagauna ore, be jokių pratybų, tarytum...  
 Pikeringas. } ...kas tai bebūtų — Bethovenas ar Bramsas, Leharas ar Lajone-lis Monktonas\*.  
 Higginsas. } ...visą gyvenimą tik garsų tarimu ir tesirūpino...  
 Pikeringas. } O juk prieš kokį šešetą mėnesių ji nenutuokė, kas yra fortepijonas...

Misis Higgins (*užsikimšdama ausis, nes įsismagi-nę jiedu pakėlė baisų triukšmą, stengdamiesi perrėkti vienas kitą*). Š-š-š-š!

### *Jie nutyla*

Pikeringas. Prašau atleisti. (*Susigėdęs atitraukia krėslą*)

Higginsas. Atsiprašau. Kai Pikeringas ima šūkauti, neįterpsi nė žodelio.

Misis Higgins. Nurimk, Henri. Pulkininke Pikeringai, argi nesuprantate, kad, Elizai atėjus į Vimpol-stritą, su ja dar kai kas atėjo?

Pikeringas. Jos tėvas. Bet Henris nesunkiai juo atsikratė.

Misis Higgins. Verčiau būtų atėjusi motina. Bet kadangi motina nepasirodė, tai kartu su Eliza atėjo...

Pikeringas. Kas?

Misis Higgins (*nejučiomis išsiduodama, kokiai kartai priklauso*). Problema.

Pikeringas. Ak, suprantu. Problema, kaip padaryti, kad visi palaikytų Elizą tikra ledi.

Higginsas. Šią problemą aš išspręsiu. Darbas jau įpusėtas.

Misis Higgins. Kad jūs, vyrai, ir kvaili padarai; problema, ką reikės paskiau su mergina daryti.

Higginsas. Nesuprantu, kas čia painaus. Tvarkys savo gyvenimą, kaip norės, pasinaudodama ir tuo, ką davė mano pamokos.

Misis Higgins. Panašiai kaip toji neturtinga moteris, kuri ką tik iš čia išėjo! Turės kilmingos damos manieras ir įpročius, todėl negalės užsidirbti sau duonos, o kilmingos damos pajamų neturės. Taip įsivaizduoji naudą iš savo pamokų?

Pikeringas (*atleidžiai, pradėdamas nuobodžiauti*). O, viskas bus gerai, misis Higgins. (*Stojasi eiti*)

Higginsas (*taip pat atsistojęs*). Rasime jai koki nesunkų darbą.

Pikeringas. Ji visai laiminga. Nėra ko dėl jos jaudintis. Viso gero. (*Spaudžia misis Higgins rankas, tarytum guosdamas išsigandusį vaiką, ir eina prie durų*)

Higginsas. Galų gale, dabar nėra ko besikrimsti. Šaukštai po pietų. Viso labo, mama. (*Bučiuoja ją ir eina paskui Pikeringą*)

Pikeringas (*atsigręžęs jos visai nuraminti*). Tarnybų dabar jai kiek nori. Padarysime, kas reikia. Viso labo.

Higginsas (*Pikeringui, abiem išeinant*). Nuveskime ją į Šekspyro parodą Erlskorte.\*

Pikeringas. Taip, reikėtų. Koks smagumėlis bus klausytis jos pastabų!

Higginsas. O parėjus ji mėgdžios visus, kuriuos buvome susitikę.

Pikeringas. Šaunu!

*Girdėti jų juokas lipant laiptais žemyn*

Misis Higinis (energingai pašoka nuo sofos ir grįžta prie rašomojo stalo. Nužeria į šalį netvarkingų popierių šūsnį, griebia iš aplanko popieriaus lapą ir ryžtingai pradeda rašyti. Parašiusi trečią eilutę, apsigalvoja, numeta plunksnakotį, piktai įsiremia rankomis į stalą ir sušunka). Ak, vyrai! Vyrai!! Vyrai!!!

## KETVIRTASIS VEIKSMAS

*Laboratorija Vimpol-strite. Vidunaktis. Kambarėje nieko nėra. Laikrodis ant židinio muša dvylika. Židinys nepakurtas: vasara*

*Ant laiptų pasigirsta Higinso ir Pikeringo balsai*

H i g i n s a s (*šūktelia Pikeringui žemyn*). Ei Pikai, užrakink ten, būk toks geras. Niekur jau nebeisiu.

P i k e r i n g a s. Gerai. Ar misis Pirs gali eiti gult? Mums juk nieko nebereiks, tiesa?

H i g i n s a s. Dievaži, ne!

*Duris atidaro Eliza. Ji stovi elektros nušviestoje laiptų aikštelėje, apsvilkusi prašmatnia baline suknele ir užsimetusi manto, pasipuošusi brangakmeniais, su vėduokle, gėlėmis ir visais kitais aksesuarais. Priėjusi prie židinio, uždega elektrą. Atrodo gerokai išvargusi: tamsios akys ir plaukai dar labiau ryškina blyškų veidą, kurio išraiška beveik tragiška. Nusiima manto, vėduoklę ir gėles padeda ant fortepijono, o pati atsisėda ant suolo, tyli ir susimąsčiusi. Įeina H i g i n s a s, su smokingu, apsiaustu ir cilindru, nešdamasis naminę palaidinę, kurią susirado apačioje. Nusiima cilindrą ir apsiaustą, nerūpestingai sviedžia juos ant laikraščių lentynėlės; nusimeta ir švarką, o apsivelka palaidinę ir nuvargęs smunka į fotelį prie židinio. Įeina panašiai apsirengęs P i k e r i n g a s. Taip pat nusiima cilindrą ir apsiaustą, ketindamas juos užmesti ant Higinso drabužių, bet paskui susigriebia*

Pikeringas. Žinote, klius mums nuo misis Pirs, jeigu paliksime visus tuos daiktus kambaryje šitaip suverstus.

Higginsas. Et, nuleiskit juos per turėklus į vestibiulį. Rytą jinais juos ras ir padės į vietą. Pagalvos, kad mudu parėjome girti.

Pikeringas. Mes ir esame truputį išgėrę. Laiškų nėra?

Higginsas. Nežiūrėjau.

*Pasiėmęs apsiaustus ir cilindrus, Pikeringas eina žemyn (Karts nuo karto nusižiovaudamas, Higginsas pradeda niūniuoti ariją iš „La Fanciulla del Golden West“.\* Staiga nutyla ir sušunka) Įdomu, po velniais, kur pasidėjo mano šlepetės?*

*Eliza niūriai žiūri į jį, paskum staigiai pakyla ir išeina iš kambario*

*Higginsas dar nusižiovauja ir vėl niūniuoja savo dainą Grįžta Pikeringas su pluoštu laiškų*

Pikeringas. Vien tik reklaminiai prospektai ir jums bije-du\* su didiko karūna. (Meta prospektus į židinį ir atsistoja čia pat ant kilimo nugara į groteles)

Higginsas (žvilgterėjęs į bije-du). Palūkininkas. (Sviedžia laiškutį ten, kur jau numesti prospektai)

*Eliza grįžta, nešdama didelės šlepetės numintais užkulniais. Padeda juos ant kilimo prieš Higginsą ir vėl atsisdėda į tą pačią vietą, netarusi nė žodžio*

Higginsas (vėl nusižiovaugęs). Viešpatie! Tai bent balius! Tai bent kompanija! Tai bent jomarkas! (Pakeilia koją, ruošdamasis atrišti batą, ir pastebi šlepetes. Užmiršęs raištelį, žiūri į jas taip, lyg jos būtų pačios savaimė šičia atsiradusios) A! Štai kur jos, žiūrėkite!

Pikeringas (raivydamasis). O aš, tiesą pasakius, nuvargau. Baisiai sunki diena. Piknikas, iškilmingi pie-

tūs ir dar priedo opera! Lyg ir per daug iš karto gėrybių. Bet lažybas laimėjote jūs, Higinsai. Eliza puikiai tempė iki galo, geriau ir negalima buvo norėti, ką?

Higinsas (*karštai*). Ačiū dievui, kad viskas baigėsi!

*Eliza pradeda nervingai krūpčioti, bet jiedu nieko nepastebi; paskui ji atsigauna ir vėl sėdi lyg sustingusi*

Pikeringas. Jūs pikniko metu jaudinotės? Aš netgi labai. O Eliza, man regis, nė trupučio.

Higinsas. O, ji visai nesijaudino. Taip ir žinojau, kad su ja bėdos neturėsime. O aš tiesiog pervargau po paskutinių mėnesių įtempto darbo. Iš pradžių, kol turėjome tik fonetiką, buvo gana įdomu, bet paskui pašėlusiai įgriso. Jei ne lažybos, tai jau prieš porą mėnesių būčiau trenkęs viską po perkūnais. Gana kvailai mūsų prigalvota, ir viskas išėjo daug nuobodžiau, negu tikėjomės.

Pikeringas. Ką jūs! Piknike buvo neapsakomai aštrių momentų. Mano širdis tuomet imdavo plakti kaip padūkusi.

Higinsas. Taip, pirmąsias tris minutes. Bet kai pamačiau, kad galime beveik neprikišti piršto ir vis viena laimėsime, pasijutau kaip meškinas narve, kuris nežino, kur dėtis, ir tiktai be tikslo slampinėja. Dar blogiau buvo per pietus: pasodino ir privertė gerą valandą kimšti valgius, o šalia — kažkokia kvaila, madų besivaikanti bobšė, su kuria nūr apie ką ir šnekėti. Atmink, Pikeringai, kad darau šitą pirmą ir paskutinį kartą. Pakaks dirbtinių hercogienių. Tai buvo grynos pragaro kančios.

Pikeringas. Dar mažai, matyt, jus lamdė saloniui su savo taisyklėmis. (*Pamažu eidamas prie fortepijono*) O aš mielai kartais pasineriu į tą sriautą: vėl galiu pasijusti jaunas. Na, kaip ten bebūtų, pasisekimas buvo didžiulis, stačiai neregėtas pasisekimas. Porą kar-

tų mane buvo net suėmusi baimė, kad Eliza taip pui-  
kiai laikosi. Mat, tikros hercogienės šitaip ir nesuge-  
ba — jos kvailos ir mano, kad gera laikysena jų luo-  
mo žmonėms vos ne įgimta; tokios niekad nieko ir ne-  
išmoks. Tiktai profesionalas daro savo darbą ne šiaip  
sau, o tobulai.

Higginsas. Taip, šitai mane ir siutina: mulkiai ne-  
įstengia būti netgi tikrais mulkais. (*Pakildamas*) Na,  
o dabar jau viskas praėjo — kryžius; ir pagaliau eisiu  
gulti, nesibaimindamas dėl rytdienos.

*Gražioji Eliza pasidaro grėsminga*

Pikeringas. Reikės, tur būt, ir man dribti į pa-  
talą. Vis tik įvykis buvo didelis, tikra jūsų pergalė.  
Labanakt. (*Išeina*)

Higginsas (*eidamas iš paskos*). Labanakt. (*Tarp-  
dury atsisuka*) Užgesinkit šviesą, Eliza, ir pasakykite  
misis Pirs, kad rytą kavos nevirtų — gersiu arbatą.  
(*Išeina*)

*Eliza, bandydama save sutramdyti ir rodytis abejinga,  
atsikelia ir eina prie židinio gesinti šviesos. Kai ji pri-  
eina židinį, rodos, ims ir pratrūks raudoti. Ji atsisėda  
į Higinso krėslą ir iš visų jėgų įsikimba į atramas. Bet  
galiausiai, nebepajėgdama tvardyti, iš įtūžio griūva  
ant grindų*

Higginsas (*niršdamas už durų*). Kur aš nukišau  
tas velnio šlepetes? (*Pasirodo tarpduryje*)

Liza (*stveria šlepetes ir iš visų jėgų į jį sviedžia  
vieną, paskui kitą*). Stai jūsų šlepetės! Stai! Imkite savo  
šlepetes ir kad jūs niekuomet su jomis laimės nematy-  
tumėt.

Higginsas (*nustebęs*). Koks čia galas? (*Prieina  
prie jos*) Kas yra? Kelkitės. (*Verčia ją stotis*) Kas nors  
atsitiko?

Liza (*uždususi*). Jums... nieko neatsitiko. Lažybas jums laimėjau, ar ne tiesa? Jūs ir patenkintas. O aš, žinoma, niekam nerūpiu.

Higginsas. Atseit, jūs man laimėjote lažybas! Jūs! Žemės kirminas, pasikėlęs į puikybę! Tai aš lažybas laimėjau. Kam jūs metėte į mane tas šlepetes?

Liza. Nes norėjau sugurinti jums veidą. Mielai sumuščiau jus, tokį rambų jautį ir egoistą. Kodėl nepalikote manęs ten, kur radote,— gatvėje? Dėkojate dievui, kad viskas baigėsi, kad galite mesti mane atgal į purvą, ar ne tiesa? (*Padūkusi traškina pirštais*)

Higginsas (*žvelgdamas į ją su šalta nuostaba*). Žiūrėkite, o toji būtų vis tik nervinga.

*Elizos įtūžimas prasiveržia prislopintu šauksmu, ir ji puola Higginsą, tartum norėdama iškabinti jam akis*

Higginsas (*sugriebia jai rankas už riešų*). Ak, šitaip? Įtrauk nagučius, katyte! Kaip drįstate duoti pykčiui valią mano akivaizdoje? Sėskite ir nurimkite. (*Siurkščiai stumia ją į fotelį*)

Liza (*sutriuškinta pranašesnės jėgos ir svorio*). Kas gi bus su manim? Kas gi bus su manim?

Higginsas. Iš kur, velniai rautų, galiu žinoti, kas su jumis bus? Ir negi svarbu, kas su jumis bus?

Liza. Jums nerūpi. Žinau, kad nerūpi. Nerūpėtų, jei ir numirčiau. Jums aš niekas... jūs labiau vertinate netgi savo šlepes.

Higginsas (*riaumodamas*). Šlepetės!

Liza (*su kartėliu paklusdama*). Šlepetės. Dabar, man rodos, tai jau nesvarbu.

*Pauzė. Eliza nuliūdusi ir prislėgta. Higginsas gerokai sutrikęs*

Higginsas (*kiek galėdamas oriau*). Kodėl staiga taip pradėjote kalbėti? Ir leiskite paklausti: ar galite nusiskusti, kad su jumis buvo blogai elgiamasi?

Liza. Ne.

Higginsas. Ar jus kas nors skriaudė? Pulkininkas Pikingas? Misis Pirs? Kas nors iš tarnų?

Liza. Ne.

Higginsas. Manau, nedrįsite sakyti, kad aš su jumis blogai elgiausi?

Liza. Ne.

Higginsas. Džiaugiuos, tai girdėdamas. (*Jo tonas darosi nuosaikesnis*) Gal jūs stačiai pavargote po tokios įtemptos dienos? Ar neišgersite taurės šampano? (*Ruošiasi eiti prie durų*)

Liza. Ne. (*Atsiminusi mandagumo pamokas*) Dėkoju.

Higginsas (*vėl geraširdiškai*). Tai kaupėsi jau kelinta diena. Man rodos, visai natūralu, kad jus baugino piknikas. Bet dabar gi viskas jau baigėsi. (*Svelniai glosto jai petį*)

### *Ji susigūžia*

Dabar nebėra ko graužtis.

Liza. Taip. Jums tai nebėr ko graužtis. (*Staiga atsistoja, pasitraukia nuo jo, atsisėda ant suolo prie fortepijono ir užsidengia rankomis veidą*) Viešpatie dieve! Kad taip dabar numirus...

Higginsas (*žiūri į ją, išplėtęs akis, nuoširdžiai stebėdamasis*). Kodėl? Dėl dievo meilės, kodėl? (*Prieina ir bando perkalbėti*) Klausykite, Eliza. Šis susierzinimas grynai subjektyvus dalykas.

Liza. Nesuprantu. Per gudriai pasakyta.

Higginsas. Pati viską įsikalbėjote. Užėjo mauduly, ir tiek. Niekas jūsų neskriaudžia. Nieko blogo neatsitiko. Būkite gerutė, eikite gult, ir, kai rytą praver-site akis, viskas bus nublūgę. Išsiverkite, pasimelskite — beregint palengvės.

Liza. Jūsų maldą jau girdėjau: „Ačiū dievui, kad viskas baigėsi.“

Higinsas (*netekdamas kantrybės*). Na, o jūs nedėkojate dievui, kad viskas baigėsi? Esate dabar laisva ir galite daryti, ką tik širdis geidžia.

Liza (*nevilties apimta, susitvardo*). O kam aš tin-ku? Ką jūs iš manęs padarėte? Kur man eiti? Ką man veikti? Kas iš manęs bus?

Higinsas (*supratęs priežastį, bet neįtikintas*). Ak, štai kas neduoda jums ramybės! (*Susibruka rankas į kišenes ir pradeda kaip paprastai slampinėti po kamba-ri, žvangindamas kišenėse esančiais daiktais ir tarsį leisdamas suprasti, kad vien dėl savo gerumo teikiasi svarstyti tokius menkniekius*) Jumis dėtas, nesukčiau sau dėl to galvos. Manau, kad be didelių sunkumų vie-nur ar kitur įsitaisysite, nors man net nedingtelėjo, kad išeisite iš mūsų. (*Jinai žvilgteri į ją, tačiau jis ne-pamato, nes apžiūrinėja ant fortepijono stovinčių vaisių lėkštę ir nusprendžia suvalgyti obuolį*) Galėtumėte, pa-vyzdžiui, ištėkėti. (*Atkanda didelį obuolio kąsnį ir gar-siai jį triauškina*) Nemanykit, Eliza, kad visi vyrai už-kietėję senberniai kaip mudu su pulkininku. Daugumas kaip tik, vargšeliai, pasišovę tuoktis, o jūs gana daili, kartais labai smagu į jus žiūrėti — ne dabar, žinoma, kai esate apsiverkusi ir biauresnė už patį velnią; ta-čiau, kai būnate gerai nusiteikusi, pavadinčiau jus nei patrauklia. Aišku, patrauklia tokiems, kurie linkę į ve-dybas, pati suprantate. Gulkite ir per naktį gerai pa-ilsėkite, o atsikėlusi žvilgterkit į veidrodį — ir pama-tysite, kad esate šio to verta.

*Eliza vėl pasižiūri į ją, nieko nesakydama ir nepa-ju-dėdama iš vietos. Žvilgsnis nepasiekia tikslo: Higinsas valgo obuolį laiminga ir svajinga išraiška, nes obuolys tikrai skanus*

Higinsas (*staiga jam šauna geniali mintis*). Klausykite, o juk mano mama galėtų suieškoti koki vaikną, kuris visai tiktų.

Liza. Prie Totenham-Kort-roudo mes šito sau ne-leisdavome.

Higginsas (*nubusdamas*). Kaip tai suprasti?

Liza. Pardavinėdavau gėles. Savęs nepardavinėdavau. Dabar, kai padarėte iš manęs ledi, man tik ir belieka pardavinėti save. Verčiau jau būtumėte mane palikę ten, kur radote.

Higginsas (*ryžtingai mesdamas obuolio graužtuką į židinį*). Pliauškalai, Eliza. Jūs suniekinate žmogiškus santykius, kai pradodate kartoti šituos davatkiškus postringavimus apie pirkimą ir pardavimą. Kas gi liepia tekėti, jeigu vyrukas jums nepatinka?

Liza. O ką man daugiau daryti?

Higginsas. Et, galimybių tiek ir tiek. Kažkada svajojote apie gėlių krautuvę. Pikeringas galėtų jums tokią įsteigti, jis turi pinigų kaip šieno. (*Prunkštelėjęs*) Dar jam teks užmokėti už visus tuos skudurus, kuriais šiandien dėvėjote; pridėkite dar nuomą už brangenys — ir dviejų šimtų svarų kaip nebuve. O ką! Prieš pusę metų jūs būtumėt pasijutusi lyg devintame danguje, jei būtumėt galėjusi turėti nuosavą gėlių krautuvę. Na, na, viskas bus gerai. Dabar laikas kristi į lovą: velnioniškai miego noriu. Beje, atėjau čia kažko, tik nepamenu, ko būtent.

Liza. Šlepečių.

Higginsas. Ak taip, žinoma. Jūs dar mane apmėtėte. (*Pasiima šlepetes ir nori eiti, bet tuo metu Eliza atsistoja ir jį prašnekina*)

Liza. Kol dar neišėjote, sere...

Higginsas (*numeta šlepetes iš nuostabos, kad Eliza pavadino jį „seru“*). Ką?

Liza. Suknelės priklauso man ar pulkininkui Pikeringui?

Higginsas (*grįždamas į kambarį su tokia veido išraiška, tarsi jos klausimas būtų didžiausia paikybė*). Kuriem velniam jos Pikeringui reikalingos?

Liza. Pravers kitai merginai, kurią pasirinksit eksperimentui.

Higginsas (*sukrėstas ir įskaudintas*). Tai šitaip jūs galvojate apie mudu su pulkininku?

Liza. Nieko daugiau nenoriu apie tai girdėti. Tenoriu žinoti, ar man bent kas priklauso. Drabužiai, kuriais ateidama vilkėjau, sudeginti.

Higginsas. Bene tai svarbu? Kam patį vidunaktį tokiais dalykais sau kvaršinti galvą?

Liza. Noriu žinoti, ką turiu teisę pasiimti. Nenoriu, kad paskui mane apšauktų vagile.

Higginsas (*dabar giliai įskaudintas*). Vagile! Ir jūs drįstate taip kalbėti, Eliza! Jausmo visai neturite.

Liza. Dovanokit. Esu prasta mergaitė, neišmanėlė, ir todėl privalau būti atsargi. Kokie begali būti jausmai tarp tokių, kaip jūs, ir tokių, kaip aš? Malonėkite pasakyti, kas čia mano ir kas ne.

Higginsas (*labai piktai*). Imkite kad ir visą praieiktą namą, jei norite. Tik brangenybių nelieskite. Jos išnuomos. Ar jūs patenkinta? (*Pasisuka ir ketina eiti, netverdamas pykčiu*)

Liza (*Higinso susijaudinimu lyg nektaru malšindama savo troškulį, ieško naujų priekabių jam vėl sukurstyti*). Prašom dar minutėlę. (*Nusiima brangenybes*) Gal malonėsite paimiti jas į savo kambarį ir užrakinti saugioje vietoje. Nenoriu rizikuoti, dar atsitiks kas nors ir prapuls.

Higginsas (*įdūkęs*). Duokite šen!

*Liza įteikia jam brangenybes*

Jeigu jos priklausytų man, o ne juvelyrui, sugrūščiau jas, nedėkingoji, jums į gerklę. (*Šiaip taip susibruka jas į kišenės ir, pats to nenumanydamas, pasipuošia kyšančiais grandinėlių galais*)

**L i z a** (*nusimaudama žiedą*). Šis žiedas ne iš juvelyro, tai tas, kurį nupirkote man Braitone. Dabar man jo nebereikia.

**Higinsas**, *stipriai užsimojęs, meta žiedą į židinį ir atsiskuka į ją tokiu grėsmingu veidu, kad ji susigūžia ir, užsidengusi rankomis veidą, spraudžiasi prie fortepijono*

(*Saukia*) Nemuškite manęs!

**H i g i n s a s**. Mušti jus! Begėdiškas sutvėrime! Kaip drįstate mane šituo kaltinti? Tai jūs man sudavėte smūgį. Jūs sužeidėte mane iki širdies gelmių.

**L i z a** (*slapta džiūgaudama*). Labai puiku. Taigi bent kiek gavau atsisteisti.

**H i g i n s a s** (*oriai, subtiliausiu profesorišku tonu*). Jūs išvedėte mane iš kantrybės; vargu ar kam nors ligi šiol tai buvo pavykę padaryti. Aš jau šįvakar nebenorėčiau daugiau kalbėti. Einu gult.

**L i z a** (*akiplėšiskai*). Dėl kavos palikite misis Pirs raštelį, nes aš jai nieko nesakysiu.

**H i g i n s a s** (*santūriai*). Velniop misis Pirs, ir velniop kavą, ir velniop jus; ir velniop mane patį, kad aš, mulkis toks, švaisčiau sunkiu darbu įgytas žinias ir neįkainojamus sielos lobius dėl beširdės gatvės mergiščios. (*Išeina, didingai iškėlęs galvą, bet sugadina įspūdį, negailestingai trinktelėdamas duris*)

*Eliza pirmąsyk nusišypso; savo jausmus ji išreiškia audringa pantomima, kuri iš dalies mėgdžioja išeinantį Higinsą, iš dalies vaizduoja josios triumfą; galų gale ji atsiklaupia prie židinio, ieškodama žiedo*

## PENKTASIS VEIKSMAS

*Misis Higinė svetainė. Šeimininkė vėl prie rašomojo stalo. Įeina kambarinė*

Kambarinė (*tarpduryje*). Ten yra atėjęs misteris Henris, ponias, drauge su pulkininku Pikeringu.

Misis Higinė. Gerai, prašykite juos čionai.

Kambarinė. Jie prie telefono, ponias. Berods, skambina policijai.

Misis Higinė. Ką?!

Kambarinė (*prieina arčiau ir tyliai sako*). Misteris Henris, atrodo, išmuštas iš vėžių, ponias. Maniau, kad reikia jums tatau pranešti.

Misis Higinė. Būčiau labiau nustebusi, jei praneštumėte, kad misteris Henris nėra išmuštas iš vėžių. Pasakykite jiems, kad, baigę kalbėti su policija, užkoptų ščia. Ar tik nebus misteris Henris kažką pametęs.

Kambarinė. Klausau, ponias. (*Eina*)

Misis Higinė. Nueikite į viršų ir perspėkite mis Dulitl, kad misteris Henris ir pulkininkas čia. Tegul ji neišeina, kol pakviesiu.

Kambarinė. Klausau, ponias.

*Įsiveržia Higinė. Jis, kaip teisingai kambarinė sakė, išmuštas iš vėžių*

Higinė. Klausykite, mama, juk tai kažkokia velniava!

Misis Higinas. Taip, brangusis. Labas rytas.

*Higinas susitvardęs pabučiuoja motiną; kambarinė  
išeina*

Kas yra?

Higinas. Eliza pabėgo.

Misis Higinas (*ramiai rašydama toliau*). Tur būt, ją įbauginote?

Higinas. Įbauginome! Niekai! Vakar naktį ji, kaip visad, pasiliko užgesinti šviesos ir panašiai, bet, užuotėjusi gulti, ji persirengė ir išdūmė: patalai netgi nepaliesti. Apie septintą ryto dar taksi buvo atvažiavusi daiktų, ir toji kvailė misis Pirs leido viską pasiimti, man nė žodžio nepasakiusi. Ką dabar daryti?

Misis Higinas. Teks apsieiti be jos, mielas Henri. Mergina turėjo visišką teisę išeiti, jei tik ji norėjo.

Higinas (*išsiblaškęs slampinėja po kambarį*). Bet aš nieko negaliu surasti. Nežinau, kur ir kada šiandien privalau būti. Aš...

*Įeina Pikeringas. Misis Higinas padeda plunksnakotį ir atsitraukia nuo rašomojo stalo*

Pikeringas (*spausdamas jai ranką*). Labas rytas, misis Higinas. Henris jums pasakojo? (*Sėdasi ant sofos*)

Higinas. Ką pasakė tas asilas inspektorius? Ar minėjote, kad suradusiam bus atlyginta?

Misis Higinas (*pakyla, nustebusi ir pasipiktinusi*). Tai ką, gal jau policiją pakėlėte ant kojų, kad surastų jums Elizą?

Higinas. Aišku! Kam gi tada policija? Mums nieko kito ir nebeliko. (*Atsisėda į elžbietiškąją krėslą*)

Pikeringas. Vos pavyko įtikinti inspektorių ir sutvarkyti visus formalumus. Jis, matyt, įtaria, kad mes turėjome kažkokių nedorų ketinimų.

Misis Higinas. Žinoma, kitaip ir būti negalėjo. Kokią teisę judu turite kreiptis į policiją su pareiškimais dėl šios merginos, tarytum ji būtų kokia vagilė, ar pamestas skėtis, ar dar kas nors? Ką čia ir besakyti! (*Vėl atsisėda, neslėpdama apmaudo*)

Higinasas. Bet mudu norime ją rasti.

Pikeringas. Taip, misis Higinas, supraskite: juk negalima leisti, kad ji imtų ir dingtų. Ką gi dar galėjome padaryti?

Misis Higinas. Proto jūs, vienas ir kitas, turite ne daugiau už vaiką. Kodėl...

*Pokalbį pertraukia įėjusi kambarinė*

Kambarinė. Misteri Henri, ten jūsų teiraujasi vienas džentelmenas, sako — neatidėliotinas reikalas. Jį atsiuntė iš Vimpol-strito.

Higinasas. Tegul eina skradžiais! Man dabar nerūpi kažkokie interesantai. Kas ten toks?

Kambarinė. Tūlas misteris Dulitlis, sere.

Pikeringas. Dulitlis. Bene šiukšlininkas?

Kambarinė. Šiukšlininkas! Ką jūs, sere! Ne — džentelmenas.

Higinasas (*susijaudinęs pašoka*). Velnias griebtų, Pikai, tai veikiausiai koks giminaitis, pas kurį ji nubėgo. Koks nors visai nepažįstamas žmogus. (*Kambarinei*) Duokit jį šen, greičiau!

Kambarinė. Klausau, sere. (*Išeina*)

Higinasas (*prieidamas prie motinos, guviai*). Kilmingi giminės! Tai bent sužinosime įdomybių. (*Atsisėda į čipendeiliškąją krėslą*)

Misis Higinas. Ar ką nors iš jos giminių pažįstate?

Pikeringas. Tik tėvą: žinote, tas žmogėnas, apie kurį pasakojome.

Kambarinė (pranešdama). Misteris Dulitlis.  
(Išeina)

*Ieina Dulitlis. Jis puošniai apsitaišęs naujausios mados fraku, balta liemene ir pilkomis kelnėmis. Vaizdą užbaigia gelė atlake, akinantis šilkinis cilindras ir lakuoti pusbačiai. Dalykas, dėl kurio jis atėjo, kelia jam tokį susirūpinimą, kad jis netgi nepastebi misis Higinso. Eina tiesiai prie Higinso ir, nieko nelaukdamas, ima su kartėliu jam priekaištauti*

Dulitlis (rodydamas į save). Štai žiūrėkite! Ar matote? Jūsų darbas!

Higinzas. Koks mano darbas, žmogau?

Dulitlis. Šitas, sakau gi. Pažvelkite. Pažvelkite į šią skrybėlę. Pažvelkite į šį fraką.

Pikeringas. Gal Eliza visko jums pripirko?

Dulitlis. Eliza! Kur tau! Pirks man Eliza drabužių.

Misis Higinso. Labas rytas, misteris Dulitli. Gal prisėsite?

Dulitlis (sumyšta, pamatęs, kad nepastebėjo namų šeimininkės). Prašau man atleisti, ponio. (Prieina ir spaudžia ištiestą ranką) Dėkui. (Atsisėda ant sofos, į dešinę nuo Pikeringo) Taip suglumau nuo visko, kas man nutiko, jog apie nieką daugiau nebegaliu galvoti.

Higinzas. Tai koks velnias jums nutiko?

Dulitlis. Dar pusė bėdos, jei šiaip kas nors būtų nutikę: maža kas žmogui būna, ir nieko dėl to negali kaltinti — tokia jau, kaip sakoma, dievo valia. Bet čia kas kita, viską man padarėte jūs. Taip, jūs, Henri Higinasai!

Higinzas. Gal suradote Elizą? Štai kas svarbu.

Dulitlis. Tai jūs ją pametėte?

Higinzas. Taip.

Dulitlis. Nieko nepasakysi, sekasi jums. Rasti aš jos neradau, bet dabar, po viso to, ką man iškrėtėte, ji mane greitai suieškos.

Misis Higinas. Bet ką jums mano sūnus padarė, misteris Dulitli?

Dulitlis. Ką padarė? Sužlugdė mane. Sugriovė mano laimę. Supančiojo ir pasiuntė tiesiai į nasrus turčių moralei.

Higinas (*netekęs kantrybės, atsistoja ir grėsmingai artėja prie Dulitlio*). Jūs kliejate. Jūs girtas. Jūs iš proto išsikraustėte! Daviau jums penketą svarų. Paskui dar porą kartų su jumis kalbėjau po pusę kronos už valandą. Daugiau po to nebesimatėme.

Dulitlis. Ak, šitaip! Aš girtas, taip? Išsikraustęs iš proto, taip? O sakykite man štai ką. Rašėte ar nerašėte jūs laiško vienam įkyriam nukaršusiam amerikoniui, kuris penkių milijonų nepagailėjo visame pasaulyje Dorovinių reformų draugijoms steigti ir panoro, kad išrastumėte jam tarptautinę kalbą?

Higinas. Kaip? Jūs turite galvoj Ezrą D. Vanaferį? Jis jau pasimirė. (*Aprimęs vėl atsisėda*)

Dulitlis. Taip, pasimirė, ir dėl to man kryžius. Prisipažinkit: rašėte jūs ar nerašėte jam laiško, kur buvo pasakyta, kad, kiek jums žinoma, pats originaliausias moralistas Anglijoje dabar besąs Alfredas Dulitlis, paprastas šiukšlininkas?

Higinas. A, po jūsų paskutinio apsilankymo aš juokais kažką tokio lyg ir parašiau.

Dulitlis. Štai! Galite vadinti juokais, jeigu norite. O mane tie juokai į grabą nuvarys. Juk jis tik ir laukė progos parodyti, kad amerikiečiai ne tokie, kaip mes, kad jie vertina ir gerbia kiekvieną dorą žmogų, kokios jis bebūtų klasės, koks bebūtų kuklus. Va tie žodžiai ir jo testamente surašyti, kuriame — dėkui jums, Henri Higinasai, už jūsų kvailus pokštus — man užrašė dalį Dietinių sūrių gamybos tresto akcijų visą

trejetą tūkstančių per metus. Tik viena sąlyga — aš privalau skaityti paskaitas šitoje Vanafelerio Pasaulinėje dorovinių reformų lygoje, kada tik ji išigeis, net ligi šešių kartų per metus.

Higginsas. Velniai rautų! Šimtas perkūnų! (*Stai ga nušvitęs*) Ir sugalvok tu man!

Pikeringas. Jūs nieko neprarandate, Dulitli. Antrąkart jūsų jau niekas neprašys.

Dulitlis. Bala nematė tų paskaitų, aš jų nebijau. Galės klausytis manęs ligi sąmonės netekimo, o aš nė nemirtelsiu. Bet kai iš manęs daro džentelmeną — tai jau per daug. Kas jį prašė mane džentelmenu daryti? Buvau laimingas. Buvau laisvas. Kai prireikdavo pinigų, išsikaulydavau juos iš ko tik norite, va ir jūs galite būti liudininkas, Henri Higinsai. Dabar — amen: suraitė mane, supančiojo, ir visi kaulija pinigų iš manęs. „Jums nusišypsojo laimė“, — sako man advokatas. „Tikrai?“ — sakau aš. „Kitaip tariant, laimė jums nusišypsojo?“ — sakau. Kai dar buvau neturtingas, turėjau reikalų su advokatu — mat, sykį tarp šiukšlių jie užtiko vaikų vežimėlį, tai advokatas šiaip taip pa-baigė bylą ir pasiskubino, kai tik buvo galima, mani-mi atsikratyti. Doktorai irgi: grūsdavo mane lauk iš ligoninės, kai aš dar vos ant kojų bepastovėdavau; už-tatai mokėti nereikėdavo nė skatiko. Dabar gi jie iš-rado, kad žmogus aš ligotas ir, ko gero, numirsiu, jeigu porą kartų per dieną jie manęs nečiupinės. Namuo-se net ir piršto pakrutinti neleidžia: vis kažkas kitas už mane darbus dirba ir dar pinigą lupa. Prieš metus visai neturėjau giminių, tik du ar tris; ir tie patys nenorėdavo pažinti. Dabar išdygo jų visas pusšimtis — ir kad nors vienam užtektų algos pragyventi! Man ten-ka gyventi ne savo, o kitų labui: štai jums turčių mo-ralė. Jūs sakote, kad pametėte Elizą. Nesisielokite: kertu lažybų, kad ji šią akimirką jau stovi prie mano namų slenksčio: o juk būtų galėjusi ir toliau verstis

savo gėlytėmis, jei manęs nebūtų padarę garbingu ponu. Na, dabar jūsų eilė traukti iš manęs pinigų, Henri Higinsai. Teko lankyti jūsų pamokas, kad galėčiau kalbėti taip, kaip kalba buržujai, juk žmoniška anglų kalba šnekėti man jau nevalia. Štai ir jūsų eilė atėjo; ar tik ne dėl to ir sugalvojote iškrėsti man tokį pokštą?

Misis Higins. Bet, brangusis misteri Dulitli, jums ir nereikia viso to kęsti, jeigu iš tiesų tenka save šitaip prievartauti. Palikimo primesti niekas jums neturi teisės. Galite jo nepriimti, ir viskas. Ar ne tiesa, pulkininke Pikerینگai?

Pikerینگas. Savaime suprantama.

Dulitlis (*kiek sušvelnina toną, atsižvelgdamas į šeimininkės lytį*). Štai čia ir yra visa tragedija, ponia. Lengva pasakyti — nepriimk! O jei man drąsos neužtenka? Ir kuriam iš mūsų jos užtektų? Visi mes įbauginti. Įbauginti, ponia, taip, įbauginti. Gerai, atsisakyčiau, o kas manęs laukia senatvėje? Prieglauda. Jau dabar esu priverstas dažytis plaukus, kad manęs neatleistų iš šiukšlininkų. Jeigu būčiau vienas tų vertųjų vargdienių ir turėčiau šį tą susitaupęs, galėčiau ir atsisakyti; bet kuriems galams man tokiu būti, jei vertasis vargdienis mato laimės ne ką daugiau už milijonierių? Jis nežino, kas yra tikroji laimė. Taigi man, vargdieniui nevertajam, nėra kaip kitaip pabėgti nuo elgetos skarmalų, jei neimsiu šių prakeiktų trijų tūkstančių per metus ir šitokiu būdu nekopsiu į buržujus. Prašau, ponia, dovanoti už tokius išsireiškimus, bet ir jūs ne kitaip kalbėtumėt, jeigu jums būtų taip riesta. Sukis nesisukęs, vienas galas: tenka pasirinkti arba prieglaudą Skylę arba buržuazijos Karvidę\*, o prieglauda manęs nevilioja. Įbaugintas esu, štai kas. Sugniuždytas. Išvaržytas. Nupirktas ligi paskutinio siūlo. Žmonės, laimingesni už mane, vežios šiukšles iš mano namų ir gaus iš manęs arbatpinigių, o aš žiūrėsiu į juos nusi-

minęs ir graužiamas pavydo. Štai kaip jūsų sūnus man pasitarnavo. (*Jausmų antplūdis trukdo jam toliau kalbėti*)

Misis Higinas. Ką gi, labai džiaugiuos, kad jūs ryžotės pasielgti protingai, misterii Dulitli. Klausimas dėl Elizos ateities dabar jau išspręstas. Nuo šiol jūs pajėgsite ją aprūpinti.

Dulitlis (*melancholiškai pasiduodamas likimo valiai*). Taigi, ponias. Dabar privalau aprūpinti visus, ir vis iš tų pačių trijų tūkstančių per metus.

Higinas (*pašokdamas*). Plepalai! Jis negali jos aprūpinti. Jis neturės teisės jos aprūpinti. Jinai nebe-priklauso jam. Penkis svarus jam už merginą sumokėjau. Dulitli, jūs doras žmogus ar sukčius?

Dulitlis (*kantriai*). Truputį doras, truputį sukčius, Henri. Kaip ir mes visi — truputį dori, truputį sukčiai.

Higinas. Ką gi, pinigų už merginą gavote, todėl jos pačios pasiimti neturite teisės.

Misis Higinas. Henri, pakaks kvailioti. Jei nori žinoti, kur Eliza, pasakysiu. Ji čia pat, viršuj.

Higinas (*apstulbęs*). Viršuj!!! Tai aš ją kaip mat nugabensiu žemyn. (*Ryžtingai eina prie durų*)

Misis Higinas (*atsistoja ir eina paskui*). Nurimk, Henri. Sėskis.

Higinas. Aš...

Misis Higinas. Sėsk, brangusis, ir išklausk, ką pasakysiu.

Higinas. Ak, gerai, gerai, gerai. (*Gana nerangiai virsta ant sofos ir atsuka visiems nugarą*) Bet, man rodos, galėjote mums apie tai pasakyti prieš pusvalandį.

Misis Higinas. Atėjo Eliza širyti. Pusę nakties ji slankiojo gatvėmis, nežinodama, kur dėtis iš pykčio; paskui buvo prie upės — ketino nusiskandinti, bet pabijojo, o paryčiui užsuko į Karltono viešbutį. Ir iš jos žodžių žinau, kaip šiurkščiai judu su ja elgėtės.

Higginsas (vėl pašokęs). Ką?

Pikeringas (taip pat atsistojęs). Mieloji misis Higinas, tai pasakos. Jokių šiurkštybių mes sau neleidome daryti. Mes, galima sakyti, net ir nešnekėjome su ja ir išsiskyrėme kaip geriausi bičiuliai. (Atsigręžęs į Higginsą) Higinsai, gal jūs nuskriaudėte ją man nuėjus gulti?

Higginsas. Ką jūs, priešingai, tai ji mane nuskriaudė. Ji sviedė man į veidą šlepetes. Elgėsi ji įžūliai. O pats aš nepadariau nieko, kas ją būtų galėję išsirdinti. Vos tik pravėriau duris, dar nespėjau žodžio ištarti, o šlepetės jau lėkė tiesiai į mane. Ir dar visokių baurių žodžių prikalbėjo.

Pikeringas (nustebęs). Bet kodėl? Ką gi mes esame jai padarę?

Misis Higgins. Man rodos, aš kuo puikiausiai matau, ką jūs jai padarėte. Mergina, kiek žinau, iš prigimties labai jautri. Tiesa, misteris Dulitlis?

Dulitlis. Jos širdis kaip vaškas, ponias. Į mane nusidavusi.

Misis Higgins. Na, matote. Prisirišo prie judviejų. Taip stengėsi ir dirbo, kad tu, Henri, būtum patenkintas. Gal gerai ir nesuvoki, ką tokiai merginai reiškia dirbti protinį darbą. Ir štai atėjo didžioji išmėginimo diena, Eliza pasirodė nuostabiai ir nepadarė nė menkiausios klaidelės, o judu parėjote namo ir nesiteikėte jai nė žodžio pasakyti, tik džiūgavote, kad viskas jau baigėsi, ir sakėte, kad jums ta istorija įgriususi iki gyvo kaulo. Ir dar tu stebies, Henri, kad ji sviedė į tave šlepetes! Aš būčiau geležinį žarsteklį į tave paleidusi.

Higginsas. Mes tiek tepasakėme, kad esame labai išvargę ir norime miego. Ar ne tiesa, Pikai?

Pikeringas (gūžtelėjęs pečiais). Taip, daugiau nieko.

Misis Higgins (pašaipiai). Esate visiškai tikri?

Pikeringas. Absoliučiai tikras. Nieko daugiau.

Misis Higinas. Jūs jai nepadėkojote, nepadrašino, neišreiškėte pasigėrėjimo, nepasakėte, kokia ji buvo nuostabi.

Higinasas (*nekantraudamas*). Bet ji visa tai žino ir pati. Tiesa, sveikinimo kalbų nesakėme, jeigu jūs šito norėjote.

Pikeringas (*jausdamas sąžinės graužimą*). Gal ir buvome bent kiek nejautrūs. O ji labai pyksta?

Misis Higinas (*vėl sėsdama prie rašomojo stalo*). Nežinau, tik bijau, kad į Vimpol-stritą ji nebegriš, ypač dabar, kai misteris Dulitlis įstengia ją toliau išlaikyti tokiose sąlygose, kokias judu jai primetėte. Bet jinai sakosi neturinti nieko prieš, jei susitiksime kaip geri pažįstami ir užmiršite viską, kas buvo.

Higinasas (*išėlęs*). Ak, šit kaip, po kelmais? Nieko sau!

Misis Higinas. Jeigu pažadi elgtis gražiai, Henri, paprašysiu ją pakviesti. O jei ne, tai eik namo; ir taip jau per daug su tavim gaištu.

Higinasas. Na, gerai. Tvarka. Pikai, žiūrėk tu man, elkis gražiai. Išsitraukime savo geriausias šventadieniškas manieras ir parodykime jas šiam sutvėrimui, kurį išvilkome iš purvo. (*Supykęs griūva į elžbietiškąją krėslą*)

Dulitlis (*protestuodamas*). Na, na, Henri Higinasai! Atsižvelkite į mano jausmus, juk aš esu garbingas buržua.

Misis Higinas. Nepamiršk, ką žadėjai, Henri. (*Spaudžia skambutį ant rašomojo stalo*) Misteri Dulitli, gal malonėsite neilgam išeiti į balkoną? Nenorėčiau, kad Eliza sužinotų jūsų stulbinančias naujienas, prieš susitaikydama su šiais džentelmenais. Jūs nieko prieš?

Dulitlis. Jūsų paslaugoms, ledi. Visada pasirengęs padėti Henriui, jei tai leidžia man atsikratyti Eliza. (*Išėina į balkoną*)

*Atsiliepdama į skambutį, įeina kambarinė. Pike-  
ringas atsisėda į Dulitlio vietą*

Misis Higinas. Prašom pakviesti mis Dulitl.

Kambarinė. Klausau, ponias. (*Išeina*)

Misis Higinas. Susimildamas, Henri, būk geru-  
tis.

Higinas. Elgiuosi kuo pavyzdingiausiai.

Pikeringas. Jis labai stengiasi, misis Higinas.

*Pauzė. Higinas atmeta galvą, ištiesia kojas ir pradeda  
švilpauti*

Misis Higinas. Henri, brangusis, negražu taip  
sėdėti.

Higinas (*tvardydamasis*). Aš visai ir nesisten-  
giau gražiai sėdėti.

Misis Higinas. Tai nesvarbu, brangusis. Aš tik  
norėjau tave prašnekinti.

Higinas. Kodėl?

Misis Higinas. Nes kalbėdamas tu nebegali švil-  
pauti.

*Higinas sudejuoja. Vėl kankinanti pauzė*

Higinas (*pašoka, netekęs kantrybės*). Kur din-  
go ta velnio mergina? Taip ir lauksime visą dieną?

*Įeina Eliza, rami, gerai nusiteikusi, ir jos laisva  
laikysena nuostabiai įtikinama ir natūrali. Rankose ne-  
šasi rankdarbių kraitelę ir jaučiasi čia kaip namie.  
Pikeringas taip sukrėstas, kad, jai įėjus, net neatsistoja*

Liza. Laba diena, profesoriau Higinai. Kaip jau-  
čiatės?

Higinas (*neatgaudamas kvapo*). Kaip aš...  
(*Daugiau nebegali*)

Liza. Aišku, jaučiatės gerai, juk niekad neserga-  
te. Džiaugiuosi vėl jus matydama, pulkininke Pike-  
ringai.

*Jis skuba atsistoti ir paspausti jai ranką*

Vėsus šiandien rytas, tiesa? (*Sėdasi iš kairės; šalimais atsisėda Pikeringas*)

Higginsas. Liaukitės taip su manimi vaidinusi. Pats jus išmokiau šito žaidimo, ir manęs tokiomis gudrybėmis nepaimsi. Na, kelkitės, eime namo, o kvailioti pakaks.

*Eliza išsiima iš kraitelės rankdarbį ir pradeda siuvinėti, visai nekreipdama dėmesio į jo išsišokimą*

Misis Higgins. Gražiai pasakyta, Henri. Ar atsiras bent viena moteris, kuri, šitaip pakviesta, pajėgtų atsisipirti?

Higginsas. O jūs, mama, nesistenkit jai pagelbėti. Tegul pati kalba. Beregint įsitikinsite, ar ji turi nors vieną mintį, ne mano įdėtą jai į galvą, nors vieną žodį, ne mano įdėtą jai į lūpas. Sakau gi, kad aš, aš pats sukūriau šį daiktą iš suplėkusių kopūstlapių, kuriuos surankiojau Kovent-Gardeno turguje, o ji dar čia bando prieš mane vaidinti didelę ledi.

Misis Higgins (*taikiai*). Taip, brangusis, taip, bet gal tu vis dėlto atsisėsi?

*Higginsas triukšmingai sėdasi*

Liza (*Pikeringui, vis dar, kaip atrodo, nekreipdama dėmesio į Higginsą ir mikliai siuvinėdama toliau*). Tai jūs dabar su manim jau nenorėsite nieko bendro turėti, pulkininke Pikeringai? Juk eksperimentas baigtas...

Pikeringas. Taip kalbėti nereikia. Negalvokite, kad tai buvo tik eksperimentas. Man labai nesmagu.

Liza. Tiesa, juk aš tesu suplėkęs kopūstlapis...

Pikeringas (*karštai*). Ką jūs!

Liza (*ramiai kalbėdama toliau*). ...bet jums aš jaučiuosi tokia dėkinga, kad būtų labai gaila, jei mane užmirštumėt.

Pikeringas. Labai malonu tai girdėti, mis Dulitl.

Liza. Ne dėl to, kad mokėjote už mano sukneles. Žinau, kad pinigų jūs aplamai niekam negailit. Bet kaip tik iš jūsų išmokau tikrai gražaus elgesio, o kokia gi ledi, jei ji nemoka gražiai elgtis? Žinote, kaip sunku tai buvo pasiekti, kai prieš akis tik profesoriaus Higinso pavyzdys. Nuo mažų dienų augau taip, kad pripratau elgtis panašiai kaip profesorius Higinas: nesivaldyti, šaukti, plūstis bauriausiais žodžiais, vos tik kas bent truputėlį užkabina. Taip ir nebūčiau niekad sužinojusi, kad ledi ir džentelmenai turi elgtis kitaip, jeigu ne jūs.

Higinas. Oho!!!

Pikeringas. Na, toks jau yra jo būdas. Jis nieko blogo negalvoja.

Liza. Na, matote. Ir aš juk nieko blogo negalvoju, kai buvau gėlininkė. Toks buvo mano būdas. Bet juk niekam nerūpėjo, ką aš galvodavau: svarbu, ką darėdavau.

Pikeringas. Be abejo, tačiau vis tik jis išmokė jus taisyklingai kalbėti, o aš, žinote, nebūčiau sugebėjęs šito padaryti.

Liza (*nerūpestingai*). Žinoma, juk tai jo profesija.

Higinas. Po perkūnais!

Liza (*kalbėdama toliau*). Tai tas pats, kas išmokti madingų šokių, ne sunkiau. O ar žinote, kada prasiėjo tikrasis mano auklėjimas?

Pikeringas. Kada?

Liza (*valandėlei nustoja siuvinėjusi*). Tą pirmąją dieną Vimpol-strite, kai pavadinate mane mis Dulitl. Nuo to karto pasijutau šio to verta. (*Vėl ima siuvinėti*) Ir buvo dar šimtai smulkmenų, kurių jūs niekuomet ir nepastebėdavote, nes jums tai buvo įsigėrę į kraują. Na, sakysim, kaip jūs atsistodavote, kaip nukeldavote skrybėlę, kaip praleisdavote pro duris...

Pikeringas. Ak, tai grynai niekai.

Liza. Taigi. Bet niekai, kurie rodė, kad jūs kažką jaučiate ir nežiūrėte į mane kaip į kokią skalbėją, nors aš tikiu, kad ne kitaip jūs būtumėt elgęsis, jei kas į svetainę būtų įleidęs skalbėją. Niekada valgomajame jūs prie manęs nenusiaudavote batų.

Pikeringas. Dėl to pykti neverta. Higinas batų bet kur nusiauna.

Liza. Žinau. Ir nekaltinu jo. Toks jau žmogaus būdas, ar ne? Bet vis dėlto man daug reikšdavo, kad jūs šito nedarydavote. Matote, be dalykų, kuriuos žmogus nesunkiai nusitveria — skoningo apsirengimo, taisyklingos kalbos ir kitko — tikra ledi skiriasi nuo gėlininkės ne tuo, kaip ji pati elgiasi, o kaip su ja elgiamasi. Profesoriumi Higinsui aš visados taip ir liksiu gėlininke, nes jis elgiasi su manim kaip su gėlininke ir kitaip nemoka, bet greta jūsų, žinau, galiu būti ledi, nes jūs elgiatės su manim kaip su ledi ir kitaip nemokate.

Misis Higinas. Henri, prašau tave, negriežk dantimis.

Pikeringas. Pasakysiu, kad man visa tai labai malonu iš jūsų išgirsti, mis Dulitl.

Liza. Jei nieko neturite prieš, vadinkite mane nuo šiol Eliza, gerai?

Pikeringas. Dėkui. Žinoma, vadinsiu Eliza.

Liza. Ir dar norėčiau, kad profesorius Higinas vadintų mane mis Dulitl.

Higinas. Prasmegsit, o nesulauksit!

Misis Higinas. Henri! Henri!

Pikeringas. Kodėl neatsikertate tuo pačiu? Nepraleiskite šito tylomis, Eliza. Jam tai išeitų į naudą.

Liza. Negaliu. Kažkada galėjau, o dabar nebe-moku. Šiąnakt, beklaidžiojant po miestą, mane užkalbino kažkokia mergina, ir aš bandžiau atsakyti kaip pirma, bet pamačiau, kad nieko nebus. Pamenate, sykį jūs pasakojote, kad vaikas, atvežtas į svetimą kraštą, naująją kalbą išmoksta per keletą savaičių, o savo

gimtąją užmiršta. Na, tai aš esu toks vaikas jūsų krašte. Gimtąją kalbą užmiršau ir moku kalbėti vien tik jūsiškai. Į Totenham-Kort-roudą kelio man atgal nebėra. Juo labiau dabar, kai išėjau iš Vimpol-strito.

Pikeringas (*nepaprastai sunerimęs*). Bet juk į Vimpol-stritą jūs žadate sugrįžti, tiesa? Ir Higinasai atleisite, taip?

Higinasas (*pakildamas*). Atleisite? Po galų, ji man atleis! Tegul sau drožia. Tegul pabando be mūsų išsiversti. Jei tik nebus manęs šalia, ji po trijų savaičių vėl nusiris į purvą.

*Balkono tarpduryje pasirodo Dulitlis. Oriai metęs priekaišto kupiną žvilgsnį į Higinasą, jis lėtai ir tyliai prieina prie dukters, kuri sėdi, nosisukusi nuo langų, ir jo nemato*

Pikeringas. Jis nepataisomas, Eliza. Juk jūs nenusirsite, tiesa?

Liza. Ne, dabar jau nenusirisiu. Ir niekada nenusirisiu. Pamoka buvo gera. Ir nemanau, kad man pavyktų ištarti kurį nors iš tų senųjų garsų, jei ir panorėčiau.

*Dulitlis paliečia jai kairįjį petį*

*(Siuvinys iškrinta jai iš rankų, kai ji pamato tėvą visoje prašmatnybėje; ir iš ankstesnio jos orumo ir santūrios laikysenos nebelieka nė pėdsako)* A-a-a-a-a-o-ū!

Higinasas (*triumfuodamas sukvykia*). Aha! Štai, štai! A-a-a-a-o-ū! A-a-a-a-aoū! A-a-a-a-aoū! Pergalė! Pergalė! (*Sukryžiuojęs rankas, pasipūtęs atsidrebia ant kušetės*)

Dulitlis. Kaip jūs galite kaltinti mergaitę? Eliza, nežiūrėk taip į mane. Aš čia niekuo dėtas. Užgiuvo pinigais, ir tiek.

Liza. Ar nebūsi iš kokio milijonieriaus iškaulijęs, tėti?

Dulitlis. Taigi. Bet šiandien išsidabinau ypatinga proga. Keliauju į šv. Jurgio bažnyčią Hanoverskvere\*. Tavo pamotė už manęs išteka.

Liza (*piktai*). Ir tu smukai taip žemai, kad ryžties imti į žmonas šitą prastą bobą?

Pikeringas (*švelniai*). Tai jo pareiga, Eliza. (*Dulitliui*) Kodėl jinai apsigalvojo?

Dulitlis (*liūdnai*). Įbauginta, šeimininke. Įbauginta. Turčių moralė reikalauja aukų. Dėkis skrybėlę, Eliza, galėsi nuvažiuoti ir pasižiūrėti, kaip man uždės moterystės pančius.

Liza. Jei pulkininkas sako, kad reikia, tai aš... aš... (*kone raudodama*)... aš nusižeminsiu ir važiuosiu. Dar tikriausiai už tuos savo gerus norus prisiklausysiu užgaulių žodžių.

Dulitlis. Nesibaimink, dabar ji nebesiplūsta. Vargšėlė! Garbinga draugija ją pažabojo.

Pikeringas (*švelniai spustelėjęs Elizai alkūnę*). Būkite jiems gera, Eliza. Nereikia šitaip dėl to pergyventi.

Liza (*nors ir labai susierzinusi, bet bando jam nusišypsoti*). Na, gerai, keliausiu, tegul nemano, kad aš ant jų pykstu dėl senų skriaudų. Lukterkit, aš tik valandėlę... (*Išėina*)

Dulitlis (*sėsdamasis greta Pikeringo*). Kažkodėl labai nervinuosi prieš tą ceremoniją, pulkininke. Būtu gera, jei važiuotumėte ir jūs, man būtų lengviau tai pakelti.

Pikeringas. Bet juk syki jums šitai yra tekę pakelti, drauguži. Jūs tuokėtės su Elizos motina.

Dulitlis. O kas jums sakė, pulkininke?

Pikeringas. Sakyti niekas nesakė. Bet aš maniau... suprantamas dalykas...

Dulitlis. Ne, pulkininke, tai nėra suprantamas dalykas, taip tik turčiai supranta. O aš juk visada elgiausi pagal savo supratimą. Tik jūs Elizai neprasi-tarkit. Ji nežino — taip ir nesiryžau nė karto jai šito papasakoti.

Pikeringas. Visai teisingai. Jei norite, tai tegul viskas tarp mūsų ir pasilieka.

Dulitlis. Taip. O dabar, pulkininke, vyksite į bažnyčią ir padėsite man iš visos šios istorijos sveikam išeiti?

Pikeringas. Mielu noru. Kiek tik gali viengungis padėti.

Misis Higinas. O manęs nekviečiate, misterie Dulitli? Būtų labai gaila, jei negalėčiau dalyvauti jūsų sutuoktuvėse.

Dulitlis. Laikyčiau didele garbe, jei suteiktumėt man šią laimę; o mano vargšė moteris nežinos nė kur dėtis iš džiaugsmo. Dabar jai baisiai širdį maudžia, prisiminus, kad laimingos dionelės baigėsi.

Misis Higinas (*atsistojusi*). Liepsiu paduoti ekipažą ir einu rengtis.

*Vyrai, išskyrus Higiną, atsistoja*

Daugiau kaip penkiolika minučių nesugaišiu. (*Eina prie durų ir ant slenkščio susitinka Eliza, kuri jau su skrybėlaite ir sagstosi pirštines*) Vykstu į bažnyčią, Eliza, į tavo tėvo vestuves. Jums geriausia važiuoti su manim. Pulkininkas Pikeringas lydės jaunikį.

*Misis Higinas išeina. Eliza sustoja kambario viduryje, tarp balkono ir sofos. Pikeringas prieina prie jos*

Dulitlis. Jaunikis! Tai bent žodis! Kažkaip iš karto imi suprasti, kas tavęs laukia.

Pikeringas. Kol dar neišvažiuoju, Eliza... atleiskite Higinui ir pažadėkite grįžti pas mus.

Liza. Vargu ar tėtis man leis. Teisybė, tėtuši?

Dulitlis (*nuliūdęs, bet kupinas didžiadvasiškumo*). Mikliai tave suvystė, Eliza, tiedu išdaigininkai. Būtų vienas buvęs, tai bepigu tau jį suvystyt. Bet, mat, jie veikė dviese ir vienas kitą, taip sakant, globojo. (*Pikeringui*) Gudriai sugalvota, pulkininke; bet pykti aš nepykstu, pats ne kitaip būčiau daręs. Visą gyvenimą buvau tai po vienos, tai po kitos moters padu, ir jeigu judviem pavyko apstatyti Elizą — aš dėl to nieko nesakau. Kištis į tą reikalą nemanau. Na, jau laikas, pulkininke. Iki pasimatymo, Henri. Susitiksime bažnyčioj, Eliza. (*Išeina*)

Pikeringas (*švelniai*). Grįžkite pas mus, Eliza. (*Išeina paskui Dulitlį*)

*Eliza išeina į balkoną, kad nereikėtų likti vienai su Higinsu. Higinsas atsistoja ir taip pat eina į balkoną. Ji bematant grįžta į kambarį ir nori išeiti pro duris, bet jis, atskubėjęs balkonu, spėja atbėgti pirmas ir pečiais užstoti jai duris*

Higinsas. Na, Eliza, gavote bent kiek atsilošti, kaip jūs mėgstate sakyti. Gal jau dabar jums gana? Ir žadate elgtis protingiau? Ar dar jums neužtenka?

Liza. Taigi, žinau, kodėl taip norite, kad aš sugrįžčiau: esu jums reikalinga tik tam, kad ieškočiau, kur padėjote šlepetes, padavinėčiau jums visokius daiktus ir taikyčiaus prie jūsų užgaidų.

Higinsas. Aš visai nesakiau, jog noriu, kad jūs sugrįžtumėt.

Liza. Ak, šitaip! Tai apie ką mes tada šnekame?

Higinsas. Apie jus, o ne apie mane. Jei grįšite, elgsiu su jumis lygiai taip pat, kaip ligi šiol elgiausi. Savo būdo negaliu pakeisti, o savo elgesio keisti neketinu. Mano elgesys visiškai toks, kaip pulkininko Pikeringo.

Liza. Netiesa. Su gėlininke jis elgiasi kaip su hercogiene.

Higginsas. O aš su hercogiene elgiuosi kaip su gėlininke.

Liza. Aišku. (*Ramiai nusisuka ir sėdasi ant sofos, atsigręžusi į langus*) Niekam nedarote išimties.

Higginsas. Kaip tik šitaip.

Liza. Kaip mano tėvas.

Higginsas (*šypsodamasis, kiek nuolaidžiau*). Gal ir ne visai sutikčiau su tokiu palyginimu, Eliza, bet jūsų tėvas iš tikrųjų nėra snobas ir puikiai jausis bet kokioje draugijoje, į kurią jį benumestų įnoringasis likimas. (*Rimtai*) Blogas elgesys, ar gražus elgesys, ar dar koks nors elgesys — niekai, Eliza; ne tas sudaro didžiąją paslaptį: reikia vienodai su visais elgtis. Trumpai sakant, elgtis reikia taip, lyg būtum danguje, kur nėra trečios klasės keleivių ir kur viena siela už kitą ne prastesnė.

Liza. Amen. Jūs apsigimęs pamokslininkas.

Higginsas (*suiręs*). Jūs sakote, kad šiurkščiai su jumis elgiausi, bet ar teko girdėti, kad aš su kuo nors elgčiausi geriau?

Liza (*staiga nuoširdžiai*). Man tas pats, kaip jūs su manim elgiatės. Neimu į galvą, kai plūstatės. Neimsiu į galvą, jei gausiu kailin. Bet (*atsistoja, atsigręžusi į jį*) neleisiu, kad mane kas pargriautų.

Higginsas. Tai traukitės iš kelio, nes sustoti dėl jūsų nemanau. Kalbate apie mane, lyg būčiau koks autobusas.

Liza. Kad jūs ir esate lyg tas autobusas: veržiatės priekin, o kitkas jums nerūpi. Bet aš ir be jūsų galiu apsieiti, nemanykit, išsiversiu.

Higginsas. Žinau, kad išsiversite. Aš pats ir sakiau, kad galite išsiversti.

Liza (*išsiveidusi pasitraukia nuo jo į kitą sofos šoną ir nusisuka į židinį*). Žinau, kad sakėte, kietaširdis žmogau. Norėjote manimi atsikratyti.

Higginsas. Melagė.

Liz a. Ačiū. (*Oriai atsisėda*)

Higginsas. Jūs niekad ir nepagalvojote, ar galiu aš be jūsų apsieiti.

Liz a (*labai rimtai*). Tik jau nebandykite man prisigerinti. Teks verstis be manęs.

Higginsas (*išdidžiai*). Išsiversiu, man niekas nereikalingas. Turiu savo sielą, turiu dieviškos ugnies kibirkštėlę. Bet (*staiga apimtas nuolankumo*) aš jūsų labai pasigėsiu, Eliza. (*Atsisėda ant sofos šalia jos*) Turiu nuolankiai prisipažinti, kad jūsų idiotiška pažiūra į daiktus mane šio to išmokė, ir esu jums už tai dėkingas. Ir dar pripratau prie jūsų balso bei išvaizdos. Jie man net patinka.

Liz a. Ką gi, pasilieka fonografas su įrašais ir foto nuotraukos albume. Kai pasidarys liūdna be manęs, galėsite paleisti aparatą. Ir be jokios baimės ką nors įžeisti: fonografas jausmų neturi.

Higginsas. Fonografe neliko jūsų sielos. Palikite ją, o balsą ir veidą galite išsinešti. Balsas ir veidas — tai ne jūs.

Liz a. O, jūs iš tikro nelabasis! Mokate griebti merginai už širdies, kaip kitas griebia už gerklės. Misis Pirs mane išpėjo. Ne sykį ir ne du ji ketino iš jūsų išeiti, ir kaskart jums pavykdavo paskutinę akimirką palenkti ją švelnumu. O jinai juk nė trupučio jums nerūpi. Ir aš taip pat jūsų nė trupučio nedominu.

Higginsas. Mane domina gyvenimas, domina žmonių giminė, o jūs — šito gyvenimo dalis, kuri pasipainiojo mano kelyje ir įaugo į mano buitį. Ko gi daugiau jūs ar kas kitas galite reikalauti?

Liz a. Man nerūpi tie žmonės, kuriems aš nerūpiu.

Higginsas. Verteiviškas principas, Eliza. Visai kaip (*tobulai mėgdžiodamas jos kovent-gardenišką tarseną*) žibuokles pardavinėti, tiesa?

Liz a. Nesimaivykite prieš mane. Gėda taip maivytis.

Higginsas. Dar niekada gyvenime nesimaiviau. Maivymasis prieštarauja tiek žmogaus išorei, tiek ir žmogaus vidui. Aš vien teisėtai piktinuosi vertėivišku. Jausmais neprekiavau ir neprekausiu. Jūs pavadinate mane kietaširdžiu, nes, paduodama man šlepetes ir ieškodama man akinių, galvojote nusipirkti teisę į mane patį — ir prašovėte pro šalį. Man atrodo, kad biau ru žiūrėti į moterį, paduodančią vyrui šlepetes; ar aš kada nors padaviau jums šlepetes? Daug geriau apie jus galvoju dabar, kai sviedėte tas šlepetes man į veidą. Kas doro gali išeiti, jei iš pradžių vergiškai man patarnaujate, o paskui norite, kad jūs kam nors rūpėtumėte? Kam rūpi vergas? Jei žadate grįžti, tai tikėkitės vien geros žmogiškos draugystės, nieko kito nerasite. Jūs iš manęs gavote tūkstanteriopai daugiau, nei aš gavau iš jūsų; ir jei išdrįsite lyginti šunųčio patarnavimus, šlepečių nešiojimą su viskuo, ką padariau aš, sukurdamas hercogienę Elizą, — užtrenksiu duris prieš pat jūsų kvailą nosį.

Liza. Kam tada taip darėte, jeigu aš jums nerūpėjau?

Higginsas (*atvira širdimi*). Kam? Juk tai mano darbas.

Liza. Ir nė karto jums neatėjo į galvą, kiek dėl to aš turėsiu vargo?

Higginsas. Ar būtų kada nors sutvertas pasaulis, jei sutvėrėjas būtų bijojęs vargo? Kuriama gyvybė — tai drauge kuriami ir vargai. Tėra vienas būdas jiems išvengti — žudyti. Gal pastebėjote, bailiai visuomet klykia, kad reikia žudyti neramius žmones, su kuriais vienas vargas.

Liza. Aš nesu pamokslininkas ir tokių dalykų nepastebiu. Aš tik pastebiu, kad jūs nepastebite manęs.

Higginsas (*pašoka ir įniršęs vaikšto po kambarį*). Eliza, jūs idiotė. Be reikalo švaistau savo miltoniškos minties lobius, išskleisdamas juos prieš jūsų akis. Su-

praskite pagaliau, kad aš einu savo keliu ir dirbu savo darbą, ir man nuspiaut, kas atsitiks jums ar man. Aš nesu įbaugintas, kaip jūsų tėvas ir pamotė. Jūsų valia pasirinkti: grįžkite pas mus arba eikit sau po velnių.

Liza. O ko man grįžti?

Higginsas (*pašokęs atsiklaupia ant sofos ir prisilenkia prie Elizos*). Šiaip sau, dėl juoko. Panašiai kaip aš jums užviriau tą košę.

Liza (*nusisukusi*). O rytoj išmesite mane į gatvę, jei nedarysiu visko, kas jums patinka?

Higginsas. Taip. Ir jūs pati galite rytojaus dieną išeiti, jei aš nedarysiu visko, kas jums patinka.

Liza. Ir vėl gyventi su pamote?

Higginsas. Taip. Arba gėles pardavinėti.

Liza. Ak, jei aš vėl galėčiau paimti į rankas gėlių pintinę! Nebūčiau priklausoma nei nuo jūsų, nei nuo tėvo, nuo nieko pasaulyje nepriklausyčiau! Kodėl atėmėte iš manęs nepriklausomybę? Kodėl aš ją atidaviau? Dabar juk esu vergė, nors ir puošniai apsirengusi.

Higginsas. Nieko panašaus. Norite, aš jus įdukrinsiu, atidarysiu sąskaitą banke. O gal norite ištekti už Pikeringo?

Liza (*įtūžusi pasisuka į jį*). Jeigu jūs pasipirštumėt — ir tai netekėčiau, nors amžiumi veikiau tinkate jūs už jį.

Higginsas (*kantriai*). „Veikiau tinkate jūs, negu jis“, o ne — „už jį“.

Liza (*netekusi savitvardos, atsistoja*). Kalbėsiu, kaip noriu. Jūs man daugiau ne mokytojas.

Higginsas (*susimąstęs*). Vis tik nemanyčiau, kad Pikeringas vestų. Jis toks pat užkietėjęs senbernis, kaip ir aš.

Liza. Labai man šito reikia! Galite nesivarginti. O tokių vaikų, kurie norėtų imti mane į žmonas, vi-

jūs vadinate, purvą, ir kad aš, be jūsų ir pulkininko, neturiu pasaulyje kitų gerų draugų. Jūs žinote, kad aš dabar nebepajėgčiau gyventi su prastu, vulgariu žmogum; ir labai žiauru ir bloga iš jūsų pusės mane užgaulioti ir tvirtinti, kad aš galėčiau už tokio tekėti. Jūs manote, kad turiu grįžti į Vimpol-stritą, nes kitaip reikės eiti pas tėvą. Bet nebūkite toks tikras, kad jau paguldėte mane ant menčių, kad galite perrėkti ir su-trypti mane. Va imsiu ir ištekęsiu už Fredžio, tikrai ištekęsiu, kai tik jis turės užtektinai pinigų vedyboms.

Higginsas (*atsisėdęs greta jos*). Tauškalai! Jūs ištekęsite už diplomato. Jūs ištekęsite už Indijos generalgubernatoriaus, arba už Airijos vicekaraliaus, arba už kokio princo, kuriam reikalinga moteris, galinti užimti karalienės vietą. Neleisiu, kad mano šedevras būtų niekais paleistas tokiam Fredžiui.

Liza. Tikriausiai manote, kad man labai smagu visa tai girdėti. Bet aš neužmiršau, ką jūs pasakėte prieš minutę, ir prie manęs neprisigerinsite, kaip prie kokio vaikučio ar šunyčio. Jei man nėra lemta sulaukti švelnumo, tai bent nepriklausomybę turėsiu.

Higginsas. Nepriklausomybę? Tai veidmainiškas buržuazijos išradimas. Visi mes vienas nuo kito priklausome, visi šios žemės žmonės.

Liza (*ryžtingai atsistodama*). Na, pagyvensime — pamatysime, ar esu nuo jūsų priklausoma. Jeigu jūs galite pamokslininkauti, tai aš galiu mokytojauti. Pradėsiu verstis pamokomis.

Higginsas. Dėl dievo meilės, kokiomis pamokomis?

Liza. Tokiomis, kokias ėmiau iš jūsų. Mokysiu fonetikos.

Higginsas. Cha-cha-cha!

Liza. Pasisiūlysiu į asistentus profesoriui Nepinui.

Higginsas (*net pašokdamas iš pykčio*). Kaip? Tam apgavikui? Tam pataikūnui ir nemokšai? Atskleisti jam

mano metodus? Mano atradimus? Pabandykite žengti nors vieną žingsnį į jo pusę, ir aš jums galvą nusukšiu. (*Sugriebia ją už pečių*) Girdite?

L i z a (*tyčia nebandydama priešintis*). Galite nusukti. Pagaliau kas man? Aš žinojau, kad vieną gražią dieną imsite mane mušti.

*Jis ją paleidžia, niršdamas ant savęs, kad užsimiršo; ir taip staiga atsitraukia, jog įsibėgėjęs virsta į savo senąją vietą ant sofos*

Aha! Dabar žinau, kaip su jumis elgtis. Kokia buvau kvaila, kad anksčiau nepagalvojau! Žinių, kurias man davėte, atimti negalite. Jūs sakėte, kad mano klausa jautresnė už jūsiškę. Be to, dar moku būti mandagi ir gera žmonėms, o jūs nemokate. Ah! Dabar jums kryžius, Henri Higinsai, kryžius. Dabar nė tiek (*spragtelia pirštais*) manęs nejaudina jūsų patyčios ir jūsų pagyrūniškos kalbos. Duosiu skelbimą į laikraščius, kad jūsų hercogienė tėra jūsų apmokyta gėlininkė ir kad ji dabar galinti panašia hercogiene padaryti kiekvieną merginą, bereikia tik šešių mėnesių ir tūkstančio ginėjų. Viešpatie, kai prisimenu, kaip aš šliaužiodavau prie jūsų kojų, o jūs trempdavote mane ir dar plūsdavote visokiais žodžiais, o man tereikėjo mostelti pirštu, kad numuščiau jums skiauterę,— tai imčiau, rodos, ir duočiau galvą į sieną.

H i g i n s a s (*žiūri nustebęs*). Ak, tu pasiutusi mergšė, akiplėša tu! Bet jau geriau taip, negu verkšlenti, geriau, negu nešioti šlepetes ir ieškoti, kur dingo akiniai, ar ne? (*Atsistodamas*) Velniai rautų, Eliza, juk sakiau, kad padarysiu iš jūsų moterį — ir padariau! Tokia jūs man patinkate.

L i z a. Taip, dabar jūs kitoks ir pradėsite man gerintis, nes matote, kad jūsų nebebijau ir galiu išsiversti pati viena.

Higginsas. Žinoma, kvailiuke mano. Prieš penketą minučių jūs tartum koks akmuo kabojote man ant kaklo. Dabar jūs — tvirtybės bokštas, galingas kreiseris. Buvome du vyrai ir viena paika mergina, o dabar jūs, aš ir Pikeringas sudarysime šaunią senų viengungių trijulę.

*Grįžta misis Higgins, apsirengusi važiuoti į bažnyčią. Bematant Eliza pasidaro vėl ori ir šalta*

Misis Higgins. Ekipažas laukia, Eliza. Jūs pasiruošusi?

Liza. Visiškai. Profesorius važiuoja?

Misis Higgins. Aišku, ne. Jis nemoka elgtis bažnyčioje. Visą laiką balsu peikia kunigo tarimą.

Liza. Tai mudų daugiau nebepasimatysime, profesoriau. Sudie. *(Eina prie durų)*

Misis Higgins *(prieina prie Higinso)*. Viso gero, brangusis.

Higginsas. Viso gero, mama. *(Jau buvo bebučiuojąs ją, bet kažką prisiminė)* Beje, Eliza, grįždama užsakykite kumpio ir Stiltono sūrio galvutę. Gerai? Dar užsakykite pas Ilį ir Binmaną ir nupirkite man porą aštunto numerio odinių pirštinių, kaklaryšį naujam kostiumui. Spalvą parinkite pati. *(Jo giedras, nerūpestingas balsas rodo, kad jis nepataisomas)*

Liza *(niekinamai)*. Pats nusipirkit. *(Skriste išskrenda)*

Misis Higgins. Bijau, kad judu būsite išpaikinę mergaitę, Henri. Bet nesisielok, brangusis, kaklaryšį ir pirštines aš tau nupirksiu.

Higginsas *(nušvites)*. Tiek to, nesivargink. Jinai viską nupirks, kaip buvo sakyta. Viso gero.

*Jie pasibučiuoja. Misis Higgins išbėga. Likęs vienas, Higginsas žvangina kišenėse smulkius pinigus ir linksmiai kikeną; matyt, jis nepaprastai patenkintas savimi*